

Izhaja vsak dan zjutraj razven
v ponedeljkih in dneh po praz-
nikih. — Posamezna številka
Din 1.—, mesečna naročnina
Din 20.—, za tujino Din 30.—.
Uredništvo v Ljubljani, Gregor-
čičeva ulica št. 23. Telefon ured-
ništva 80-70, 80-69 in 80-71.

Jugoslovan

Rokopis se ne vračajo. — Oglasi
po tarifi in dogovoru. — Uprava
v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68.
Podružnica v Mariboru, Aleksan-
drova cesta št. 24, telefon 29-60.
Podružnica v Celju, Samostan-
ska ulica št. 4.

Št. 71

Ljubljana, nedelja, dne 24. avgusta 1930

Leto I.

Orientalna politika Francije in Italije

Angleški glas o položaju - Težišče vsega spora med obema državama se hoče videti na Balkanu
Od Albanije do Mezopotamije in njenega petroleja

Pariz, 23. avgusta. Tukajšnji listi obra-
čajo pozornost na naziranje, ki prevladuje
v angleškem javnem mnenju o odnosih
med Francijo in Italijo. Z ozirom na bli-
žajoče se zasedanje Društva narodov, na
katerem se bo dala francoskim in italijan-
skim državljanom nova priložnost, da skuša-
jo najti podlago za trajen sporazum, je sta-
lišče angleškega javnega mnenja tem važ-
nejše, ker je Anglija že po svojem položaju
med obema državama poklicana, da pre-
vzame vlogo posredovalke.

V zvezi z vsem tem vzbuja ponovno po-
zornost članek, ki ga je objavila »Contem-
porary Review« o odnosih med Francijo
in Italijo, ki ga sedaj listi navajajo. Pi-
sec te razprave, angleški major Polson Ner-
vinan, ki vidi glavne vzroke nesoglasja in
napetosti med obema državama predvsem
v njihovi orientalni politiki, pravi med dru-
gim:

Dočim so se nanašala nesoglasja med
Francijo in Italijo pred vojno v glavnem
na severno Afriko, obstoji ena izmed po-
sledic svetovne vojne v tem, da je bilo nju-
no tekmovalstvo raztegnjeno tudi na Balkan.
Francija je začela organizirati svojo poli-
tiko v jugovzhodnem delu Evrope takoj po
premirju l. 1918. in ko ji je Italija spom-
ladi l. 1928 sledila ter se angažirala v tem
osišču, so se francosko-italijanski odnosi
poslabšali. Najkločivejši pa je bil položaj

v novembru l. 1927., ko je bila podpisana v
Parizu pogodba med Francijo in Jugosla-
vijo in v Tirani pogodba med Italijo in pa
Albanijo.

Od tedaj je Francija vedno sumila, da
kuje Italija zle načrte proti Jugoslaviji, a
Jugoslavlani so se nahajali v stalni bojzani
radi italijanskih načrtov glede Albanije.
Odnosi med Italijo in Jugoslavijo so imeli
razločno viden vpliv na francosko-italijan-
ske odnose in ni nikakor čudno, da je
delitev balkanskih narodov v dve nasprotni
skupini, katerih ena se nahaja pod vod-
stvom Francije, druga pod vodstvom Italije,
ročila položaj, čigar prevladujoče obeležje
je nezaupanje.

Hočem iti dalje in reči, da če bi se po-
srečilo napraviti enkrat za vselej konec te-
mu nevarnemu stanju stvari na Balkanu,
bi mogli Francija in Italija rešiti brez tež-
ko vse spore, ki se nanašajo na druga
področja. Toda če se ima v vidu vse, kar
lahko dovede interese in nacionalne aspi-
racije na Balkanu v konflikt, je težko vi-
diti, kako naj bi prišlo med obema drža-
vama do sporazuma, ako ne dasta svoji
politiki popolnoma novo orientacijo.

Tekmovalstvo za vpliv na Balkanu bi torej
bilo po mnenju tega publicista ono torišče,
kjer se interesi obeh držav najbolj križajo,
in v skladu s tem stavi ta sektor v odnoša-

jih med njima prvo mesto ter mu pripisuje
večjo važnost nego vsem drugim sektorjem.
Zal le, da ni preciziral, kaj hoče reči z be-
sedo »popolnoma nova orientacija« in kako
naj bi dovedla ta »nova orientacija« do re-
šitve vprašanja razmerja pomorskih sil, do
zadovoljstva kolonialnih zahtev Italije in
končno med drugim tudi do zgladitve na-
sprotij, ki obstojajo in se porajajo v Le-
vantu in dalje v Prednji Aziji.

Prav sedaj je namreč tukaj aktualen čla-
nek, ki ga je objavil pred več dnevi rimski
list »Il Lavoro Fascista« in ki ga ponatisku-
je v obširnem posnetku »Le Bulletin Quo-
tidien de la S. E. I. E. C.«. Članek je posvečen
novemu položaju v Iraku s posebnim ozi-
rom na petrolejsko bogastvo dežele.

»Il Lavoro Fascista« ugotavlja, da se je
do l. 1914. mislilo, da si bo eksploatacijo
petroleja v Mezopotamiji zagotovila nem-
ška družba. Po vojni pa se je ustanovila
nova družba — Compagnie du Pétrole de
l'Irak, — ki jo je ustanovil neki armenski
finančnik, h kateri pa so na zahtevo Fran-
cije in Zedinjenih držav bile pripuščene tu-
di angleške, francoske, ameriške in holan-
dske skupine. Vsaka izmed teh skupin je bi-
la lastnica 23,75% kapitala v znesku treh
milijonov šterlingov, dočim je znašal delež
armenskega ustanovitelja le 5%.

Med omenjenimi skupinami — pravi »Il
Lavoro Fascista« — pa so se pojavila resna

nesoglasja, kajti nekatere zahtevajo, naj se
izkoriščanje vrelcev izvaja v vsem obsegu
ter napravi petrolejska cev, ki bi šla skozi
Transjordanijo in Palestino ter končala
pri Kajfi, dočim stoji druge skupine na
stališču, da petrolej, ki ga proizvajajo Ame-
rika, Rusija in Romunija, popolnoma krije
sedanje potrebe in da je torej treba z eks-
ploatacijo iraškega petroleja počakati.

Iraški kralj Fejsal je proti takemu zastopu
v proizvodnji petroleja v svoji državi. Zato
gre njegova politika za tem, da omeji vpliv
prej imenovane družbe ter je v ta namen
podpiral ustanovitve nove družbe, ki se
imenuje »British Oil Development Compa-
ny«. V tej družbi je zastopan angleški, nem-
ški in švicarski kapital. Poleg tega pa ob-
stoja tudi posebna italijanska družba
»Agenzia Italiana del Petrolio«, katera je
v tesnem sodelovanju z angleško družbo ter
bo dala skupno z njo 76% vsega kapitala.

Nova družba, ugotavlja »Journal des Dé-
bats«, ki se tudi bavi s tem vprašanjem —
ima namen izpodrinuti francosko - ameriško
družbo, a od njenega delovanja se pričakuje
v Italiji velik dobiček, kajti petrolej bi bil
napeljan iz Iraka direktno v kako luko Sre-
dozemskega morja in pri vseh delih bi se
uporabljali v glavnem samo italijanski de-
lavci.

Pomen obiska angleške eskadre v Romuniji

Anglija hoče dokazati, da je prehod skozi Dardanele prost

London, 23. avgusta. n. Pomorski dopis-
nik lista »Morning Post« piše glede obiska
angleških križark in rušilcev v Costanci, da
vesti, ki so se glede tega obiska razširjale,
niso resnične. Gre samo za uljudnostni po-
set, hkrati pa hoče Anglija pokazati, da je
prehod skozi Dardanele prost. Vest, da bo
angleška mornarica uporabljala romunske
luke, je prav tako neresnična. Netočne so

tudi vse kombinacije, ki jih delajo glede
prihoda angleškega kontreadmirala Hen-
dersona v Romunijo. Romunska vlada hoče
zgraditi trgovinsko luko, ki bi ji mogla slu-
žiti tudi kot baza za njeno mornarico. Ker
pa Romunija sama nima strokovnjakov, je
pozvala angleškega strokovnjaka in v ta
namen je bil Henderson poslan v Romu-
nijo.

Pred likvidacijo turško-perzijskega konflikta

Perzija se ne upira več korekturi meje po željah Turčije

Pariz, 23. avg. n. Po vestih neke agen-
cije je prispel v Teheran novi turški po-
slanik v spremstvu dveh višjih uradnikov
turškega zunanega ministrstva, da prične
z razgovori za ureditev medsebojnih spor-
nih vprašanj, ker so preliminarni razgo-
vori baje že zaključeni. Turška vojska, ki
je zasedla del perzijskega ozemlja, je osta-
la na svojem stratezičnem položaju, čeprav
je že zaključila akcijo, ki je imela policijski
značaj. Kurdski vstaši so pregnani iz
svojih taborov in sedaj je zavladal na per-

zijsko-turški meji mir. Razgovori se bodo
med Perzijo in Turčijo vodili na podlagi
turškega predloga, ki zahteva, da se tur-
ško-perzijska meja nekoliko spremeni, ta-
ko da se vsako nadaljnje vpadanje Kurdo-
v v Turčijo onemogoči. Za teritorij v ob-
močju Ararata, ki bi ga dobila Turčija,
bi Perzija dobila ozemlje na jugo-vzhodni
meji. Razgovori se pričnejo tako v Ankari
kot v Teheranu. Med Turčijo in Perzijo
posredujejo sovjetska poslanika v glavnih
mestih obeh držav.

Rešitev poljedelstva le v mednarodnih dogovorih

»Sedanji sistem pomeni samo vojno vseh proti vsem«

Varšava, 23. avgusta. AA. »Polski zbro-
jen« piše povodom sedanje agrarne krize,
ki je nastala zaradi protekcionizma v vsej
Evropi, da je Poljska pravočasno razumela,
da pomeni sedanji sistem tudi v bodoče
samo vojno vseh proti vsem. Izkustva, pri-
dobljena pri poljsko-nemški carinski vojni,
dovolj dokazujejo, da more trajati agrarna
carinska zaščita jako dolgo in da more
ustvariti vse hujske in hujske splošne krize
za poljedelstvo. Znano je, da sistem izvoz-
nih premij ne more prav nič zmanjšati
splošne krize. Posamezna država ne more
zaustaviti splošnega gospodarskega oboro-
ževanja, ker bi v tem primeru morala pla-
čati vse stroške. Edina razumljiva in pra-
vična rešitev tega problema je dosegljiva
z mednarodnimi dogovori. Agrarna konfe-
renca v Varšavi mora stremeti za tem, da
se izpremeni obupno stanje poljedelstva v
Evropi. Splošno znano je dejstvo, da kaže
sklicanje te konference na to, da obstoji
potreba po zaščiti poljedelstva, kakor tudi,
da današnja sredstva za njeno zaščito niso
zadostna. Splošna konferenca bi bila brez
dvoma jalova. Zato je prav dobro, da se
skušajo grupirati samo gotove države in si-
cer one, ki se dopolnjujejo na agrarnem

polju in ki so enako zainteresirane pri re-
šitvi vprašanja konkurence pri izvozu
agrarne pridelkov. List izraža nado, da
bo poskus poljske vlade rodil zadovoljiv
uspeh.

Romunska kraljica v Bukarešti

Bukarešta, 23. avgusta. AA. Rador poroča, da
sta danes prispeli na povratku z Bleda v Sinajo
kraljica-mati Marija in princesa Ileana. Na po-
staji so ju sprejeli kralj Karol in civilna ter
vojaška oblastva.

Naš poslanik v Urugvaju

Montevideo, 23. avgusta. AA. Jugoslovanski po-
slanik v republiki Urugvaj je včeraj predal
predsedniku republike urugvajske svoja akredi-
tativa.

Važni romunski manevri

Bukarešta, 23. avgusta. n. »Nation Roumaine«
javlja, da se bodo letošnji jesenski manevri
vršili na Sedmograškem pod poveljstvom bivše-
ga vojnega ministra generala Čihovskega. List
dalje najavlja pomembne spremembe v vojski
meseca oktobra. Pri vojaških manevrih bodo so-
delovali tudi zastopniki jugoslovanske, češko-
slovaške, francoske in angleške vojske.

Povratek predsednika vlade v Beograd

Predsednik se je odpeljal včeraj popoldne skozi Ljubljano v pre-
stolnico — Izjave kmetskih voditeljev Kovačevića in Beriča po av-
dijenci pri Nj. Vel. kralju

Bled, 23. avgusta. k. Davi sta odpotovala
iz Wilsonije na Bledu v Beograd pravos-
odni minister dr. Srskić in poljedelski
minister dr. Šibenik. Današnji dan je
bil posvečen bolj odmoru. Predsednik vlade
general Živković je, kakor navadno,
zgodaj zjutraj z ministrom Uzunovićem
prišel na teraso »Kazinec«. Z njima
je bil tudi bivši minister znani nacionalni
delavec dr. Niko Zupnić iz Ljubljane, s
katerim se je predsednik vlade razgovar-
jal celo uro. Po 9. uri je prišel minister
dvora Bora Jeftić, ki se je z minist-
skim predsednikom pol ure razgovarjal.
Ko se je Jeftić vrnil v Suvobor, sta mini-
stra Živković in Uzunović odšla na spre-
hod po Bledu. Ob 11. je predsednik vlade
z avtomobilom odšel v Suvobor in se tam
mudil v maršalatu dvora, ker je bil pri
kralju v avdijenci baš g. Karlo Kovačević,
bivši podpredsednik Hrvatske seljaške
stranke. Ta avdijenca je trajala nekaj več
kot pol ure. Po avdijenci se je vaš dopis-
nik razgovarjal z g. Karlom Kovačevićem,
ki je na vprašanje, kaj lahko pove o svoji
avdijenci, izjavil: »Jaz sem navdušen po
današnji avdijenci. Nj. Vel. kralj se zani-
ma za življenje kmečkega ljudstva in za
njegove potrebe, kakor pravi modri in ple-
meniti oče. Rečem vam lahko samo to, da
ni kralja, kakor je naš.« Malo po 11.30 je

bil sprejet v avdijenci pri kralju kmet An-
drija Berič, načelnik mesta v Novi Gra-
diški. Njegova avdijenca je trajala do pol-
dne. Tudi njega je vaš dopisnik vprašal,
kaj lahko pove o svojem današnjem raz-
govoru z Nj. Vel. kraljem, nakar je g. Be-
rič odgovoril: »Nj. Vel. kralj se zanima za
razmere našega kraja in jaz sem ga o vsem
natančno obvestil. Posebno se je Nj. Vel.
zanimalo za razvite mesta in okolice Nove
Gradiške. To je moja tretja avdijenca. Od
nje imam globoke in neizbrisne vtise.«

Ob 12. uri končno je bil sprejet pri kra-
lju v avdijenci tudi predsednik vlade gene-
ral Živković. Njegova avdijenca je trajala
zelo dolgo, odšel iz Suvobora šele po 2. uri.

V »Wilsoniji« sta bila pri ministru Šveglju
na kosilu Karlo Kovačević in Andrija
Berič, ki se nocoj vrtna domov.

Popoldne je Nj. Vel. kralj odšel z avto-
mobilom zopet na daljši izlet po Gorenj-
skem v spremstvu dvornega maršala gosp.
Dimitrijevića. Kralja je ljudstvo povsod
navdušeno pozdravljalo.

Bled, 23. avgusta. AA. Nocoj ob 18-40 je
odpotoval predsednik vlade general Živ-
ković z ministrom Uzunovićem v brzem
vlakcu nazaj v Beograd, kamor prispe jutri.

Beograd, 23. avgusta. AA. Finančni mi-
nister dr. Stanko Švrliuga prispe v pone-
deljek z Bleda v Beograd.

Skupen nastop z Romuni v Varšavi

Dosežen je bil popoln sporazum glede vseh vprašanj

Bled, 23. avgusta. k. Med jugoslovansko
in romunsko delegacijo je prišlo do popol-
nega sporazuma glede skupnega nastopanja
na agrarni konferenci v Varšavi. Ta spo-
razum obsega vsa vprašanja, o katerih se
bo v Varšavi razpravljalo, tako vprašanja
trgovinske politike, trgovinske bilance gle-
de na izvoz poljskih pridelkov, racionaliz-
acije poljedelske produkcije sploh itd. Za-
nimivo je, da se bo te konference udeležila
tudi češkoslovaška kot agrarno-industrijska
država in kot članica Male antante. —
Podlaga temu sporazumu med Jugoslavijo
in Romunijo so sklepi sinajske konference.
Varšavska konferenca ima danes velik po-
men, ker se njen program popolnoma skla-
da z jugoslovansko-romunskim sporazu-
mom. Posebno se naglašja, da je v našem
ožjem interesu sodelovanje agrarnih držav

srednje in jugovzhodne Evrope, manj pa
slovena orientacija agrarnega bloka, ki
mora dobiti svoj politični pomen glede na
trgovinsko-politične težave med Nemčijo in
Poljsko. Pa tudi to ne more zmanjšati veli-
kega pomena varšavske konference za so-
delovanje agrarnih držav v vseh agrarno-
političnih vprašanjih.

Beograd, 23. avgusta. k. V ponedeljek
25. t. m. pride na Beograd ministra dr. Ši-
benik in Demetrovič. V torek 26. t. m. pa
odideta z drugimi člani delegacije na pot
v Varšavo na konferenco agrarnih držav.
Naša delegacija je sestavljena tako-le: mi-
nister trgovine Juraj Demetrovič kot vodi-
telj delegacije, poljedelski minister dr. Ši-
benik, gg. dr. Stojković, dr. Pilja, dr. Mašić
in en veterinar kot člani.

Proč s starimi ostanki

V stari Avstriji smo bili Slovenci naravno načelno opozicijonalc. Avstrija je negirala naše narodne pravice, mi pa smo negirali njeno pravico do germanizacije in do tlačenja našega naroda. In čim bolj je bil močan pritisk Avstrije, tem bolj žilav je bil tudi naš odpor in za časa vojne, ko je bil pritisk največji, smo postali že odkriti defetisti. A tudi ta defetizem je bil upravičen, ker je bil edino orožje tlačenega naroda.

Ko pa je padla Avstrija, so se razmere korenito izpremenile in opozicijonalstvo je izgubilo vsak smisel. Kajti preje smo se z opozicijonalstvom branili proti tujcu, da ni mogel nastopiti z vso silo proti nam, sedaj pa bi moglo opozicijonalstvo povzročiti samo to, da bi ovirali lastno vladu, da izvrši to, kar je za napredek naroda potrebno. Preje je bilo opozicijonalstvo sredstvo narodne obrambe, sedaj pa je postalo zapreka za narodni razvoj, ker smo z opozicijonalstvom ovirali le sebe.

Čeprav pa je od preobrata preteklo že 12 let, je vendar še vedno ostalo v naših ljudeh nekaj tega bivšega načelnega opozicijonalstva. Tako je še vedno dosti ljudi, ki jim je vsaka vlada nesimpatična in ki simpatizirajo izključno le z opozicijo. Ta jim je naravnost malik, kateremu na ljubo menjajo tudi svoje nazore. Tudi v čisto praktičnih vprašanjih se to očituje. Če je n. pr. vlada za stabilizacijo dinarja, potem so oni proti, če je vlada za trgovinsko pogodbo z drugo državo, potem bodo ti večni opozicijonali takoj vedeli povedati, da je ta pogodba brezpomembna. In tako pri vseh stvareh in tudi pri jugoslovanstvu.

Noben zaveden Jugoslovan ne more biti proti jugoslovanski misli, ker je ta misel samo v njegovo korist, naš patentni opozicijonalec pa bo kar aprioristično proti. Če pa že ne more odkrito nastopiti proti njej, bo skušal vsaj prikrito oslabiti vero v njo in ji škodovati kjerkoli le mogoče. Tako postaja to od stare Avstrije prevzeto opozicijonalstvo že prava ovira za nacionalni razvoj in obenem zatočišče za vse anacionalne elemente.

Zato je treba z vsemi takšnimi in sličnimi ostanki iz stare Avstrije pospraviti. Narod, ki živi svobodno življenje, mora podpirati svojo vladu, da more ta lažje izvršiti svoje naloge. Ne rečemo, da je prav vse, kar ukrene vlada, odnosno njeni organi, tudi vselej dobro, ker vsak človek je zmotljiv in tudi ministri. Toda ni na svetu vlade, ki bi hotela delati slabo, in zato tudi ni vlade, ki ne bi bila dostopna za pametne in blagohotno izrečene nasvete. Vsakdo ima zato možnost, da pri delu vlade sodeluje in zato je v svobodni državi načelno opozicijonalstvo že celo napačno.

Samo iz onega podedovanega opozicijonalstva izhaja tudi oni smešni nazor, da mora biti vsakdo podkupljen, kdor je za vladu. V stari Avstriji je pač bilo dostikrat tako, ker je bila dunajska vlada nemška vlada, ki je bila proti našemu narodnemu življenju. Slovenec, ki je kljub temu bil za to vladu, je vsled tega prišel v navskrižje s svojim narodom in mogoče včasih le zato, ker je bil podkupljen. Tudi v strankarskih časih je bilo še mogoče, da je bil kdo za vladu le iz špekulacije, ker takrat nismo imeli nacionalnih, temveč strankarskih vlad. Kdor je podpiral te strankarske vlade, so je dostikrat izjavil za nje iz špekulacije, pa čeprav je vedel, da ta vlada ne dela v interesu naroda. Ljudje, ki so iz koristiljublja podpirali strankarske vlade, so bili mogoče podkupljeni, dasi se to tudi ni vršilo v taki meri, kakor si mislijo razni profesionalni opozicijonali.

V narodni vlad, kakršna je danes, pa je položaj čisto drug. Narodna vlada je najvišja organizacija v narodu in kdor nastopa proti tej organizaciji, nastopa proti narodu samemu. Zato tudi pravi narodnjak ne bo nikdar v opoziciji z narodno vladu, pa čeprav se tudi ne bi strinjal s prav vsako njeno odredbo. A je že na svetu tako, da tudi idealna vlada ne more izpolniti čisto vseh želj državljanov, ker je tako popolna vlada pod solncem sploh nemogoča. Pač pa je jasno to, da bo mogla narodna vlada čim bolj ustreči svojim državljanom, čim bolj jo bodo ti podpirali. Državljan za državo, država za državljan, to je oni čudežni krog, ki ustvarja napredek.

Oni poklicni opozicijonali pa hočejo ta krog motiti, ker se iz samega pomanjkanja nacionalne zavesti niso mogli otresti še iz stare Avstrije podedovane miselnosti. In najnevarnejši ostanek te miselnosti je baš to večno opozicijonalstvo in zato treba z njim obračunati!

Afera protifašistovskih letakov nad Milanom

Bessanesi najbrže ne pride pred sodišče — Nevarnost še večje na petosti med Italijo in Švico

Zeneva, 23. avgusta. n. Afera italijanskega emigranta Bassanesija, ki je nedavno z letalom priletel nad Milan in metal na mesto protifašistovske letake s pozivom, naj se Italijani uprejo režimu, je zadobila težak značaj. Bassanesi se je moral, kakor znano, spustiti na švicarsko ozemlje zaradi defekta na letalu. Takrat je bil težko ranjen. Rane je sedaj prebolel in zapustil bolnico. Italijanska vlada je zahtevala od švicarskih sodnih oblasti, naj uvedejo proces proti Bassanesiju. Švicarska vlada je prvotno dajala italijanski vladi na njene zahteve zadovoljive odgovore. Nato pa so začeli levičarski listi v Švici ostro kampanjo proti Italiji v obrambo Bassanesija.

»Journal de Genève« poroča sedaj, da se je sodna preiskava končala in da Bassanesi bržkone ne bo niti obtožen, ker se ni dalo dognati, ali se je s svojim letalom dvignil s švicarskih tal. Ta vest sicer še ni potrjena, toda nekateri švicarski listi napovedujejo, da bo zaradi tega ta afera povzročila oster diplomatski spor.

»Bundes Tageblatt« trdi, da je italijanska vlada skušala ponovno izvesti pritisk na Švico. List meni, da je ta afera povzročila še večjo napetost v odnosih med Švico in Italijo, ki v ostalem v zadnjem času sploh niso bili prijateljski.

Na vsak način pa zaostrištev teh odnosov ni povzročila samo Bassanesijeva afera, marveč tudi pogosti obmejni incidenti. Ves švicarski levičarski tisk opozarja vladu na postopanje fašistovske milice in obmejnih straž, ki so v zadnjem mesecu trikrat prekorčile švicarsko mejo in na švicarskem ozemlju preganjale politične begunce, ki so prihajali iz Italije v Švico in celo proti njim rabili orožje.

»Gazette de Lausanne« trdi, da se je dogodil pred štirimi dnevi pri Thenduleli sličen slučaj kot 8. t. m., ko je 22 begunccev, ki so prihajali iz Italije v Švico, napadla obmejna straža, ki je bila v zasedi na švicarskem ozemlju. Italijanski stražniki so streljali na begunce in nekatere od njih polovili ter jih odpeljali nazaj v Italijo.

Organ švicarskih socialistov v tičinskem kantonu »Libera Stampa« zahteva, naj švicarska vlada energično protestira, da se prepreči vpadi italijanskih obmejnih stražnikov na švicarsko ozemlje ter naj spravi to vprašanje pred Društvo narodov na njegovem bližnjem zasedanju. Švica je gospodarica v svoji hiši in ne sme dopustiti, da »žalijo njeno ozemlje oborožene bande, ki se ne sramujejo rabiti orožje proti neoboroženim beguncem«.

Nemške kritike tajništva Društva narodov

Sumničenje »Germanie« glede razorožitve in narodnih manjšin

Berlin, 23. avgusta. AA. Organ stranke centra »Germania« piše v daljšem članku o bližnjem zasedanju Društva narodov med drugim:

Londonska pomorska konferenca je ponovno načela vprašanje razorožitve. S tega stališča je bila prava grozota, da se je neobhodno delo za razorožitev na podlagi razultatov, doseženih na londonski pomorski razorožitveni konferenci, odložilo za polnih osem mesecev, prav do konca leta. Italijanska vlada je že v svoji noti, v kateri je odgovorila na Briandov memorandum, pokazala na ta položaj. Ne moremo si misliti, da bi septembrsko zasedanje minilo, ne da bi se skušalo rešiti vprašanje razorožitve. Nemška vlada, ki je jasno obrazložila svoje posebno naziranje že s svojim rezerviranim stališčem do »rezultatov« dela pomorskega odbora za razorožitev, mora pri tej priliki porabiti vse svoje sile, da s svojim krepkim prizadevanjem vsaj to pot kot svobodna stranka skuša uresničiti to, za kar leta 1918. zaradi kaosa tedanjega mednarodnega položaja ni

imela nikakršne nade v uspeh. Nato »Germania« govori o nezadostnih uspehih inicijative pok. Stresmanna v vprašanju narodnih manjšin ter ostro kritizira sterilnost nedavno objavljenega poročila tajništva Društva narodov zaradi njegovega načina tretiranja prošelj in peticij raznih narodnih manjšin. »Germania« primerja to zapostavljanje manjšinskega vprašanja z obširnimi uradnimi publikacijami tajništva o gospodarskih anketah ter z ugovori formalnopravne prirode in z adaja vprašanje, ali je tega zavestnega zanemarjanja važnega mednarodnega problema kriv samo omenjeni sekretariat ali pa tudi neka vlada. Ob sklepu članka omenja list glasove v francoskem tisku o dozdnevni izpremembi kurza nemške zunanje politike in pravi, da Nemčija ne teži po nikalnih drugih novih ciljih, nego v skrajnem primeru samo po novih metodah mednarodne politike; v pogledu tega vprašanja so vse nemške stranke, ki so sposobne vladati, popolnoma soglasne.

Solidarnost medzavezniških bojnikov s Poljsko

Poljska sme mirno računati s pomočjo organizacije Fidac

Varšava, 23. avgusta. AA. Na banketu, ki je bil prirejen na čast članom odbora FIDAC-a v Katovicah, je predsednik francoske sekcije Grenier izjavil, da bodo delegati FIDAC-a šele zdaj po obisku Poljske, zlasti pa Gornje Šlezije, mogli razumeti, kako zelo Poljska želi miru in kako ji je mir potreben, ter da so se šele zdaj prepričali, da ne bo nihče tako energično branil nedotakljivosti mirovnih pogodb, ka-

kor Poljska, posebno pa še junaški šlezijski narod. Nato je Grenier rekel, da ne verjame, da bi kdorkoli na zemlji izvršil napad na integriteto mirovnih pogodb, toda če bi bilo treba v nesrečo človeštva, kulture in napredka braniti mirovne pogodbe, sme Poljska mirno računati s pomočjo medzavezniških bojnikov, ki se zavežajo pomena organizacije FIDAC-a.

Kongres jugoslovanskega učiteljstva

Nesoglasja glede volitve nove uprave niso bila odstranjena

Beograd, 23. avgusta. I. Danes dopoldne bi se bil moral konstituirati izvršilni odbor Udruženja jugoslovanskih učiteljev in sicer po članih, ki jih je sinoči izvolila večina na kongresu prisotnih delegatov. Toda sinoči so zaradi postopanja zastopnikov beogradske sekcije delegati iz Zagreba, Ljubljane in po večini tudi iz Splita zapustili kongres.

Okrog 12. ure so se danes v Dijaškem domu zbrali izvoljeni člani izvršilnega odbora. Prisotni so bili zastopniki iz Beograda, Sarajeva in eden iz Splita. Po posvetovanju, ki je trajalo dve uri, se še niso mogli zediniti. Nekateri člani niso pristopili konstituiranju izvršilnega odbora v odsotnosti zastopnikov ljubljanske, zagrebske in deloma tudi splitske sekcije. Končno je bilo skle-

njeno, da se znova navežejo stiki z odsotnimi zastopniki omenjenih treh sekcij ter najde kompromis na rešitev in sklene sporazum, ki bo mogel zadovoljiti tako ene kot druge.

Ako pride do sporazuma s temi tremi sekcijami, se sestanec v izvršilni odbor izvoljeni člani in zastopniki omenjenih treh sekcij ter izvolijo nov izvršilni odbor. Kot glavno vprašanje se smatra vprašanje osebnosti, ki naj se izvoli za predsednika. Beogradska sekcija želi, da se predsednik izvoli v sporazumu z vsemi sekcijami udruženja, tako da bi Udruženje jugoslovanskih učiteljev ostalo še nadalje organizacija jugoslovanskega obseleja in bi v njej ostali zbrani vsi elementi, ki mislijo in hočejo delati v jugoslovanskem pravcu.

Nenavaden račun med gospodarjem in delavci

Ubijejo gospodarja in mu zažgejo posestvo

Bukarešta, 23. avgusta. d. V kraju Butoesci je prišlo včeraj zaradi meznih sporov do krvavih nemirov. Posesnik Petculesan svojim delavcem pri želvi ni hotel izplačati dogovorjene mezde, ker so, kakor je trdil, slabo opravili svoje delo. Nato je kakih 60 delavcev začelo moča netepati, pa

so ga topli tako dolgo, da je umrl. Nato so zažgali skladišča in gospodarska poslopja ter so s kosami oboroženi odšli v okolico, da bi tudi na drugih kmečkih posestvih demonstirali. Orožništvo, ki je prihitelo na pomoč, je vzpostavilo zopet red. Voditelji so bili aretirani.

Premestitev italijanskega posebnega sodišča v Trst

Trst, 23. avgusta. Agencija »Stefani« poroča: »Predsednik posebnega sodišča za zaščito države ekselencen general Cvidon Cristini je sprejel zadnje zahtevo državnega pravdnika in odredil na podlagi čl. 7 zakona z dne 25. novembra 1926. ter čl. 5. pravilnika o izvršenju 441. čl. zakonika o kazenski proceduri, da se posebno sodišče za dan 1. septembra premesti v Trst zaradi procesa proti teroristom Bidovu, Milošu, Marušiću, Valentiću in desetim drugim, ki so obtoženi pokolja, poskuš. umora in pustošenja.« Miloš je prispel sinoči v Trst v spremstvu večjega števila policijskih agentov. Te dni bodo oblasti dale prepeljati v Trst še ostale obtožence. Kot poroča »Popolo di Trieste«, bodo prišli močno zastraženi vsak posebej.

Statistični kongres v Tokiu

Beograd, 23. avgusta. AA. 15. septembra bo v Tokiju mednarodni statistični kongres. Našo državo bo na njem zastopal profesor subotške univerze dr. Lazar Kostić.

Ostavka poljske vlade

Varšava, 23. avgusta. d. Ministrstvo Slavek je danes sklenilo, da poda ostavko. Ministrski predsednik Slavek je ostavko že predložil predsedniku republike, ki je je tudi sprejel. Vzroki ostavke še niso znani. Ve se samo to, da je bila ostavka podana v soglasju s maršalom Pilsudskim. Maršala Pilsudskega smatrajo tudi za bodočega ministrskega predsednika.

Državljska vojna na Kitajskem

Šangaj, 23. avgusta. AA. Iz dobro poučenega vira doznajajo, da general Cankajsek ne bo prekoračil reke Hoangso in da zbira svoje čete ob Lunganju za novo ofenzivo proti generalu Fengsianu.

Britanski vrhovni komisar v Egiptu odpotoval v London

Kairo, 23. avgusta. n. Britanski vrhovni komisar za Egipt je odpotoval v London, da poroča vladi o položaju v Egiptu. Sinoči je imel dolg razgovor z egiptskim zunanjim ministrom.

Povratak ministra Demetrovića

Beograd, 23. avgusta. AA. Minister trgovine in industrije g. Demetrović se vrne v ponedeljek jutraj z Bleda v Beograd.

Odgoditev sej tarifnega odbora

Beograd, 23. avgusta. I. Tarifni odbor je na svoji današnji dopoldanski seji sklenil odgoditi nadaljnje zasedanje do 15. septembra. V dneh 13. in 14. septembra se bo v Beogradu vršil kongres zastopnikov našega gospodarstva. Poleg drugega bodo služili tudi rezultati tega kongresa kot podlaga za nadaljevanje dela tarifnega odbora.

Zakon o javnih skladiščih

Beograd, 23. avgusta. k. Kralj je podpisal zakon o javnih skladiščih. Zakon je bil že izročen državni pisarni, da ga natisne v »Službenih novinah«.

Naš novi konzul v Carigradu

Beograd, 23. avgusta. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog predsednika vlade in ministra notranjih zadev generala Petra Živkovića je premeščen za konzula kraljevskega konzulata v Carigradu v 1/5 Djordje Ivković, konzul kr. konzulata v Valoni.

Imenovanja in napredovanja

Beograd, 23. avgusta. I. Po odredbi ministra za gozdove in rudnike je bil imenovan pri ravnanstvu državnega rudnika Zabukovca zvanik Cviki Ivan za tehničnega uradnika III-4, pri ravnanstvu državnega rudnika Velenje pa sta prejela isto imenovanje zvanik Blatnik Josip in Tanjšek Franjo.

Beograd, 23. avgusta. I. Z ukazom Nj. Vel. kralja je bil na predlog ministra za šume in rudnike povišan šumarski inspektor I-4 Ivan Koprivnik v I-4a.

Kontrola bančnega poslovanja

Beograd, 23. avgusta. k. Prihodnji teden bodo inspektorji ministarstva za trgovino začeli pregledovati denarne zavde v prestolici, ker je ministarstvo prejelo mnogo pritožb proti denarnim zavodom. Kjer bodo ugotovili kakšne napake, tam bodo uporabili najstrožja zakonska določila, v najskrajnejšem slučaju pa bodo takemu denarnemu zavodu prepovedali nadaljnje delovanje. Tak pregled denarnih zavodov se bo periodično izvršil po vsej državi.

Zmaga »Ilirije« v Lincu

Linc, 23. avgusta. AA. Ljubljanska Ilirija je danes premagala S. V. Urfahr 4 : 3 (1 : 2).

Seja makedonskega odbora v St. Pöltenu?

Dunaj, 23. avgusta. d. »Abend« prinaša še nepotrjeno vest, da se je 15. avgusta t. l. v St. Pöltenu vršila seja makedonskega revolucionarnega odbora, ki ji je predsedoval Mihajlov. Tudi znani hrvatski general Sarkotić je bil pri tej seji. List poroča dalje, da bo general Sarkotić prevzel vodilno mesto pri avstrijski »Heimwehre«.

Tri osebe mrtve pri spopadu med Hackenkreuzlerji in policijo

Berlin, 23. avgusta. d. V šleskem mestu Bunzlau je včeraj po nekem zborovanju hackenkreuzlerjev prišlo do spopadov s policijo. Policija je pri tem ustrelila 3 hackenkreuzlerje, 10 pa jih je težko ranila.

Treviranusa bodo morali dezavuirati

Pariz, 23. avgusta. AA. »Le Temps« pravi, da vprašanja o plojskem koridorju ne bo moči postaviti na sedanjem zasedanju Društva narodov. Nadalje veli list, da bo moral nemški kancelar dezavuirati nastop ministra Treviranusa, ker sicer Treviranusove izjave ne bodo mogle služiti interesom Nemčije in bodo nemara ogrožale zaupanje, ki so ga Nemčiji izkazovale mnoge države po sporazumu v Haagu.

Šahovski turnir v Liège-u

Liège, 23. avgusta. d. Stanje po tretjem kolu šahovskega turnirja je sledeče:

Tartakower 2½, Sultan Khan 2 (1), Niemcovič 2, Ahues in Thomas 1½ (1), Cole, Pleci in Rubinstein 1½, Weening 1, Przepiorka ½ (1), Marshall ½, Sultan Benett 0.

Dva mrtva pri proslavi obletnice Sacco in Vanzetti-ja

Newyork, 23. avgusta. d. Ob spominski proslavi triletnice, kar sta bila usmrčena Sacco in Vanzetti, je v nekaterih mestih USA prišlo do spopadov s policijo. Pri tem sta bila v Averillu v Pennsylvaniji dva udeleženca pri proslavi ubita.

Še ena žrtev katastrofe pri Ihlavi

Praga, 23. avgusta. d. Strašna letalska katastrofa pri Ihlavi je danes zahtevala že dvajseto človeško žrtev. Neki potnik, katerega istovetnosti pa do sedaj niso mogli ugotoviti, je ponoči podlegel svojim poškodbam.

Praga, 23. avgusta. d. V zvezl s strahovito letalsko nesrečo pri Ihlavi smo izvedeli sedaj, da je za polet, ki se je tako usodno končal, naročil dva prostora zase in za svojo ženo tudi grški šef generalnega štaba Mazarakis, ki jih je pa neposredno pred odhodom letala odpovedal, ker je bil nekam povabljen in se je temu vabilu odzval. Tako je grški generalista ni šel ušel katastrofi.

VREMENSKA NAPOVED.

Dunaj, 23. avgusta. d. Vremenska napoved meteorološkega zavoda za jutri: Sedanje vreme bo trajalo še dalje.

Kako in zakaj je prišlo do burnega konca na beograjski učiteljski skupščini UJU?

Razgovor z g. Ivanom Dimnikom, urednikom Učiteljskega Tovariša

Niti malo nismo pričakovali, da bo prišlo do kakih nesporazumov in burnih scen baš na jubilejni skupščini UJU. Splošno razpoloženje je bilo spočetka sijajno, prijateljsko in smo bili prav vsi mnenja, da se bo jubilejna skupščina končala v popolni harmoniji in bo manifestirala naše edinstvo. Niti pri delu v odsekih, v odboru za sestavo pravil in niti pri sestavi kandidatne liste ni prišlo do najmanjšega nasprotstva, kajti vsi smo vedeli, da današnji čas ni pripravljen za take eksperimente.

V odboru za pravila se je sprejela resolucija, naj bi stari odbor vodil posle, dokler ne bi bila potrjena nova pravila. Na skupščini pa naj bi se istočasno izvolil novi odbor na podlagi novih pravil, ki naj bi stopil v funkcijo šele tedaj, ko bi oblastvo potrdilo novo sprejeta pravila.

V splošnem je obstajalo mnenje, da naj bi se ne oktroiralo nobenega mišljenja in nobene liste, ter naj bi se ne odlašalo Pirovih zmag ne z ene in ne z druge strani. To pomeni, da bi se ne šlo revolucionarnim putem, ampak evolijskim, osebno glede razdelitve Udruženja po banovinskih teritorijih ali po dosedanjih poverjenstvih.

Na skupščini so pa nastopile skupine, ki so bile proti popustljivosti in so povdarile strogo juridično stališče, t. j. da se po novih pravilih ne sme preje voliti, dokler oblastvo ni potrdilo istih. To vprašanje se je prej razmotrivalo v odboru za pravila, kjer sta zastopnika ljubljanskega in zagrebškega poverjenstva, ki sta že v odboru iznesla ta nasvet, popustila v tem, ker so predvsem zastopniki beograjskega poverjenstva in člani beograjskega izvršnega odbora poudarjali, da je pri njih dosedanja praksa dovolila takojšnje volitve po novih pravilih, če tudi še niso potrjena.

Kot pogreško je smatrati gotovo tudi dejstvo, da se je na dopoldanskem zborovanju debatiralo samo o prvi točki predloga odbora za pravila, ki je zadevala samo razdelitev Udruženja za banovinsko ali dosedanje razdelitve po poverjenstvih. O ostalih točkah predloga se pa ni debatiralo.

Te točke so vsebovale: 1. propore, 2. ureditev formiranja izvršnega odbora in 3. predlog glede prehodnih volitev v novo upravo.

Te točke so se sprejele dopoldne ne da bi se o njih razpravljalo. To je izzvalo tudi popoldansko nerazpoloženje. Predvsem je torej to vprašanje razdvojilo zastopnike beograjskega poverjenstva in zastopnike ljubljanskega in zagrebškega poverjenstva, ker so delegati beograjskega poverjenstva za vsako ceno zahtevali volitev novega odbora po novih še ne odobrenih pravilih. Stališče ljubljanskega in zagrebškega poverjenstva so se po obrazloženju pridružili tudi zastopniki splitskega poverjenstva. Vsi so podali tozadevno oficijelne izjave.

Končno se je pojavila struja, ki je sestavila listo, misleč, da bodo na to formulo in listo pristala vsa poverjenstva. Poseben odbor naj bi ventiliral in uredil to vprašanje in ga iznesel skupščini. Ad hoc sestavljeni odbor pa ni prišel kljub najboljši nameri do nobenega pozitivnega zaključka. Tudi v plenumu ni prišlo do sporazuma, ker so zastopniki odbora počeli

podajati izjave, ki so si bistveno nasprotovale. Razburjenje je naraščalo, vsled česar skupščina tudi več ni bila sposobna, da bi hladno in pa trezno rešila to vprašanje.

Situacija se je tako poostila, osobito po izjavi predsednika g. Petrovića, ki se je skliceval na oblastvo, da je bil skoro edini izhod demisijsa vsega izvršnega odbora in volitev novega z nevtralnimi osebami. Malo pred tem bi se dalo rešiti vprašanje še na ta način, da bi ostala stara uprava, ki je bila po pravilih izvoljena na lanskem kongresu v Zagrebu za dobo treh let in ji funkcijska doba še nikakor ni potekla.

Na ta predlog pa bi morali pristati predvsem člani beograjskega poverjenstva. Ta uprava bi vodila posle do prihodnje skupščine, ko bi se izvršile volitve po novih pravilih na podlagi proporca, ki ga ni osporavalo v načelu nobeno poverjenstvo.

Medtem so pričeli nekateri delegati že odhajati s prvimi večernimi vlaki. Napravil se je še poslednji poizkus, da bi se zedinili na enotno listo in na volitve po starih pravilih, kar pa tudi ni uspelo. Delegati splitskega poverjenstva so medtem zapustili dvorano, njim so sledili nato še delegati zagrebškega in ljubljanskega poverjenstva.

Zalibgo so se volitve kljub tem dejstvom izvršile. Izvoljena je bila lista, ki jo razen beograjskega poverjenstva niso odobrila ostala poverjenstva. Smatramo, da ta okrnjena skupščina ni imela več potrebnega kvoruma, predvsem pa ne moralne baze za izvršitev volitev.

Konsekvenca se danes niso razvidne, vendar se kljub temu lahko računa z različnimi možnostmi. Vsekakor je sedanja situacija v rokah zamahnjenih članov poverjenstev. Ako bodo nova pravila odobrena v predloženi obliki, bo to dovedlo tudi do popolnoma nove situacije. Dobili bomo nekaj novih poverjenstev, ker se bodo ta formirala po banovinskih upravnih formacijah, kar omogočajo tudi nova pravila. V tem primeru mora priti itak do novih volitev na prihodnji skupščini in sedanji korak članov beograjskega poverjenstva postane brezpredmeten.

Predvsem je odvisno od voditeljev učiteljstva v Beogradu, da se situacija izboljša in se ublaže disharmonije, ki so nastale ob sklepu jubilejne skupščine in mučno upliva na učiteljstvo.

Vasakor je pa smatrati sedanjo krizo za mimoidočo, ki ne more imeti težjih posledic za temelje Udruženja in jo premostimo z malo dobro voljo in razumevanjem položaja lahko v kratkem času, ker ni globljega načelnega značaja.

Delegacija ljubljanskega poverjenstva UJU je iz Beograda z ozirom na nastali položaj v organizaciji poslala sledečo brzojavko:

Izvršnemu odboru UJU

v Beogradu.

Ne pripoznamo izvolitve novega odbora in ne konstituiranja. Priznavamo samo stari odbor.

UJU poverjenstvo Ljubljana:

Andrej Skulj.

Nesreče in nezgode

Ljubljana, 23. avgusta.

V ljubljansko bolnico so od sinoči do danes popoldne pripeljali 9 ponesrečencev in poškodovancev. V Zgornji Šiški je vzbudila splošno sočutje

tragična nesreča starega strugarja

Frana Omeja, strugarja in samostojnega obrtnika, stanujočega v Zgornji Šiški, kjer je bil splošno poznan in priljubljen. Omeja je v petek zvečer po končanem delu odšel v Dravje. V neki gostilni se je pozno v noč zamudil. Zato so ga spravili na hlev, kjer je v senu zaspal. Zjutraj se je, kakor navadno, prav zgodaj zbudil. Hotel je iti s hleva, po nesreči mu je zmanjkalo tla in Omeja je telebnil na betonska tla. Tam so ga našli davi okoli 5. popolnoma nezvestnega. Hitro so o nesreči obvestili Omejevega sina, ki je poskrbel, da so težko ranjenega očeta prepeljali z zapravljivčkom v javno bolnico. Med vožnjo je stari, a dobri strugar podlegel poškodbam. Pri padcu si je prebil lobanjo in močno pretresel možgane. Dežurni zdravnik bolnice dr. Kral je pri Omeju ugotovil samo smrt, nakar so truplo prepeljali v Šiško na dom.

Pokojnik je bil podjeten in marljiv obrtnik. V mladih letih je prepotoval mnogo sveta ter je bil tudi v Ameriki. S svojimi prihranki si je v Zgornji Šiški zgradil lastno domačijo, kjer je vodil samostojno svojo obrt.

Zahrbtnen napad

Davi okoli 3-20 je neki kmet iz črnuške okolice peljal na vozu razne poljske pridelke v Ljubljano na trg. Ko je po Dunajski cesti privozil do Stožic, je zapazil v obcestnem jarku neznanega moškega, ki je močno hropel in vzdihoval. Stopil je z voza ter pogledal nesrečnega. Bil je po glavi ves krvav, zato ga je naložil na voz in ga odpeljal v javno bolnico.

Ko je ranjenec prišel nekoliko k zavesti, je

povedal, da sta ga dva mlada fanta iz zasede napadla s koltmi ter ga potolkla na tla. Bil je pozno v noč pri svoji izvoljenki. Okoli 1. se je poslovil od nje in odšel proti svojemu domu. Napadeni je France V., 32-letni premikač državne železnice, stanujoč na Stožicah.

Orožniki so že zjutraj začeli zasledovati oba napadalca, ki so ju popoldne izsledili ter aretirali.

Nesreča na draveljskem kolodvoru

Kolodvor v Dravljah je bil med vojno zgrajen iz strateških in železniško-tehničnih potreb. Po končani vojni so kolodvor nekaj časa uporabljali za osebni in tovarni promet. Ko pa so l. 1922. tam stopeče delavnice pogorele, so promet na tem kolodvoru opustili. Sedaj ga rabijo za zbiralni kolodvor, kamor odpravljajo tovarne vagonne, zlasti pokvarjene.

Poslovodja kurilnice II. na Gorenjskem kolodvoru 57-letni Viktor Haderbolec, stanujoč v Lepodvorski ulici 28, je bil danes popoldne zaposlen pri pregledovanju tovarnih voz na omenjenem kolodvoru. Po nesreči je Haderbolec okoli 14. tako nesrečno padel z vagona na tir, da si je zlomil levo roko. Z rešilnim avtom so ga prepeljali v bolnico.

Težak karambol na Viču

Posestnikov sin 20-letni Martin Lipovec, doma iz Jezera pri Preserju, se je danes popoldne peljal s kolesom po glavni cesti proti Ljubljani, kjer je imel neke nujne opravke. Ko je privozil čez železniški tir v bližini Dolgega mostu do Martinove hiše, mu je nasproti privozil tovarni avto Ljubljanske stavbne družbe s priklopnim vozom. Kolesar je vozil pravilno, prav tako tudi šofer tovarnega avta. Ko sta oba bila skoraj vstrie, je nenadoma izgubil šofer oblast nad volanom ter je avto z vso silo krenil na levo proti kolesarju. Lipovec se ni mogel več umakniti. Avto ga je podrl na tla. Njegovo ko-

lo je avto naravnost zmečkal. Avto sam pa je še čez ceste zavozil na travnik.

Na cesti je obležal Martin Lipovec težko ranjen. Z rešilnim avtom so ga prepeljali v bolnico. Lipovec ima zlomljeno levo roko v rami. Vzrok karambolu je bil defekt v motorju tovarnega avtomobila.

Še dve nesreči

Na travniku v Liplenjah pri Preserju je posestnikov sin Janez Borštnik kosil otavo. Do njega je priskakljaj 6-letni njegov polbrat Jože Krempel. Kosec ga ni videl in je zamahnil s koso tako nesrečno, da je dečka močno urezal v desno nogo. Popoldne so Jožeta Krempela na kmečkem vozu pripeljali v bolnico.

Upravnik državne puškarne šole Janko Ravnik v Kranju je danes popoldne doma cepil drva. Naključje je hotelo, da si je s sekuro odsekal levi palec. Domači zdravnik mu je rano za silo obvezal, nakar se je odpeljal s popoldanskim avtobusom v ljubljansko bolnico.

Romanje naših rudarjev na Brezje

Ljubljana, 23. avgusta.

Rudarji TPD iz revirjev Zagorje, Trbovlje in Hrastnik so danes priredili romanje na Brezje in izlet na Bled. S posebnim vlakom ob 13-30 se je v Ljubljano pripeljalo 200 rudarjev iz Zagorja in 630 rudarjev z družinami iz Hrastnika. Na glavnem kolodvoru so jih pozdravili zastopniki Krekove mladine. Z drugim posebnim vlakom ob 14. je prispelo na ljubljanski glavni kolodvor 711 rudarjev iz Trbovelj. S tem vlakom se je vozil tudi mariborski pomožni škof dr. Tomažič. Rudarji romajo najprej na Brezje, kjer bo jutri opravil zanje pomožni škof dr. Tomažič sv. mašo. Z Brezja napravijo vsi rudarji izlet na Bled, na kar se bodo zvečer vrnili domov.

Pozdrav rojakom iz Nemčije in Francije

Dne 26. avgusta t. l. ob 9-50 bo prispela skupina 500 naših rojakov-izseljencev iz Francije na Jesenice. Po obisku Marije Pomočnice na Brezjah pride cela skupina istega dne s posebnim vlakom ob 16-52 v Ljubljano.

Nadalje se pripelje 26. t. m. skupina 250 naših westfalskih Slovencev z vlakom ob 15. na Jesenice, od tam na Bled in pride prihodnji dan, 27. t. m. z vlakom ob 16-15 v Ljubljano.

Mestni magistrat ljubljanski priredi ob sodelovanju družbe sv. Rafaela za varstvo izseljencev in Narodnega izseljeniškega odbora tem našim rojakom, ki pridejo iz ljubezni do domovine po dolgih letih odsotnosti zopet na svojo rojstno grudo, na kolodvorih na Jesenicah in v Ljubljani ob navedenem času slovesne sprejeme.

Slavno občinstvo se vljudno vabi k udeležbi sprejema, s čemer bo dokazalo, da tudi domovina ni pozabila na naše odsotne brate in sestre. Naši dolga leta iz domovine odsotni rojaki bodo pa še bolj vzljubili našo na novo urejeno lepo kraljevino ter odnesli in razširili po svetu naš dober sloves.

Dr. Joža Bohinjec l. r., predsednik Narodnega izseljeniškega odbora. Dr. Dinko Puc l. r., župan ljubljanski. P. Kaz. Zakrajšek l. r., predsednik Družbe sv. Rafaela za varstvo izseljencev.

Prednjaški tečaj v Mariboru

Maribor, 23. avgusta.

V vojašnici kralja Petra v magdalenskem predmestju, kjer je bila nekoč vojaška realka, danes je za inženjerska podčastniška šola, se vrši že par tedenski prednjaški sokolski tečaj, katerega je zasnovala tukajšnja sokolska župa. Upravnik šole g. polkovnik Putniković je dal tečajnikom na razpolago učilnico, telovadnico, kuhinjo, prenočišče, bazen za kopanje, letno telovadišče in vse, kar je potrebno. Ta prednjaški tečaj poseča 58 Sokolov in Sokolic iz vseh krajev mariborske sokolske župe. Obvezali so se, da ostanejo v Mariboru ves mesec in žrtvujejo tako za sokolsko misel tudi požitnice ali celo zaslužek in denar, samo da postanejo prednjaki.

Tečaj obsega vse discipline, ki jih mora poznati danes sokolski prednjak. Vsa snov se podaja v teoretičnih in praktičnih predavanjih in vajah. Tečaj obsega 250 ur. Tečajniki se poučujejo deloma v telovadnici, deloma pa na letnem telovadišču in v učilnicah. Delo se prične že ob 6. uri zjutraj v telovadnici, kjer se izvajajo nepretrgoma do 8. ure telesne vaje pod vodstvom vsakokratnega vodje tečaja, ki se vsak teden imenuje, v sedmih vrstah, pet moških in dveh ženskih. Tem vajam sledi teoretični pouk, ki traja z malimi presledki do 12. ure. Popoldansko delo je prav tako, deloma

praktičnega deloma teoretičnega značaja in traja tri ure. Nekateri udeleženci telovadijo po tečajnem pouku še v tukajšnjih sokolskih družtvih. Tečaj se bo zaključil v prvih dneh septembra s tečajnimi izpiti, katerih namen je na eni strani vzpodbuditi obiskovalce k bolj intenzivnemu delu, načelnstvu pa pokazati njihove uspehe in sposobnost. Sodeč po dosedanjih rezultatih bo končni uspeh dober in tako bo v septembru odšlo častno število novih mladih sokolskih delavcev na vse strani mariborskega okrožja.

Priprave za koroško plebiscitno manifestacijo

Celje, 23. avgusta.

V četrtek 21. avgusta zvečer se je v Narodnem domu vršila druga seja odbora za manifestacijo ob 10-letnici koroškega plebiscita. Konstituiral se je sledeči odbor: predsednik g. ravnatelj Joža Smertnik, podpredsednik g. dr. Jakob Rebernik, tajnik g. dr. Ervin Mejak, blagajnik g. strok. učitelj Bogomil Gerlac. Za koroško razstavo se je izvolil poseben razstaveni odsek, ki so mu predsednik g. upravitelj Ivan Prekoršek ter člani g. strok. učitelj Joža Grafer, g. prof. Peter Kovačič ter odvetniški uradnik g. Stane Soline. Žalna služba božja za padlimi koroškimi junaki se ne bo vršila v nedeljo 12. oktobra, temveč že na sam dan obletnice plebiscita v petek 10. oktobra ob 7-30 v župni cerkvi. Skušale se bo doseči, da se bo žalna služba božja darovala po vseh župnijah lavantinske škofije. Ker je pričakovati velike udeležbe na koncertu koroške pesmi, se določi, da se vrši koncert v Celjskem domu. Koncert bo zaključila živa slika. Po koncertu bo prijateljski sestanek koroških borcev v mali dvorani hotela »Union«. Za govornika na žalnem zboru bo odbor naprosil g. župnika dr. Andreja. Program za nedeljo 12. oktobra ostane neizpremenjen. Ljubljanska akademska omladina bo pozvana, da naj tudi ona na ljubljanski univerzi priredi žalno manifestacijo ter da naj ukrene pri svojih tovariših v Zagrebu in Beogradu, da prirede slične manifestacije. Odbor bo skrbel za to, da ne bo samo celjska manifestacija dostojna in veličastna, temveč da se bodo take manifestacije vršile po vsej Dravski banovini. V to svrhu se je seje udeležil tudi delegat mariborskega prireditelnega odbora g. Dobrave, ki je poročal o pripravljanih delih v Mariboru ter izrazil željo po skupnem delovanju. Prihodnja seja odbora se skliče pismeno.

Podrobnosti o požaru v Kamniku pri Preserju

Ljubljana, 23. avg.

Včeraj smo že poročali o požarni katastrofi, ki je zadela vas Kamnik pri Preserju. Danes dopoldne so prispeli na pogorišče zastopniki posameznih zavarovalnic, pri katerih so bili pogoreli zavarovani proti požaru. Na prvi pogled je bila celotna škoda cenjena na 200.000 Din. Ta svota bo tudi odgovarjala resnični škodi, ki jo bodo ugotovile cenilne komisije v vseh podrobnostih. Poročila o milijonski škodi so bila pretirana.

V vasi je več velikih privatnih vodnjakov, kamor se je po zadnjih silnih nalihvatek dežnica-kapnica tako, da so bili do 5 m globoki vodnjaki zvrhani vode. V dobrih dveh urah so motorne in druge brigalne izžrpale do dna 7 vodnjakov. — Motorne brigalne so vrgle do 500 kub. metrov z najsilnejšim pritiskom na pogorišče. Ušinek je bil povsod velik. Kamor so padli siloviti vodni curki, je ogenj mahoma ponehal.

Ljubljanski prostovoljni gasilci so prispeli iz Ljubljane na pogorišče v Kamnik v dobri pol uri ter takoj stopili v akcijo. Začela je delovati velika motorka, a tudi pripeljani agregat je bil v funkciji ob potoku Kamnišči. Požar je bil okoli 5. popoldne popolnoma udušen. Zanimiva je bila kombinacija z motornimi brigalnami. Ob Kamnišči je bil postavljen agregat ljubljanskega gasilnega društva, ki je črpal vodo iz potoka. Potok je od vasi oddaljen kakih 400 m ter je bilo treba cedvi napeljati navkreber do vasi. Agregat je podajal vodo ljubljanski motorni brigalni, ta dalje motorni brigalni iz Borovnice, ki je vodo vodila v vodnjak, od koder jo je črpala četrti brigalna.

Iz Ljubljane je zvečer prišla druga skupina prostovoljnih gasilcev pod poveljstvom g. Milka Hojana. Ta skupina je nadomestila prvo. Ko je bil požar popolnoma udušen, so gasilci z ljubljanskega motorno brigalno in agregatom napolnili vse izpraznjene vodnjake z vodo, ki so jo črpali iz potoka Kamnišče.

Prebivalstvo je iz srca hvaležno vsem požrtvovalnim gasilcem, ki se niso ustrašili težkih naporov ter so s svojo spretno organizirano akcijo rešili vas pred popolnim uničenjem in še večjo katastrofo.

Omeniti moramo v priznanje tudi požrtvovalno postopanje orožnikov iz Podpeči in Brezovice pod poveljstvom komandirja Frana Novačana. Orožniki so pomirili zbegano prebivalstvo ter so sami posegali v gasilno akcijo.

Mariborska gimnazija po osvobojenju

Maribor, 23. avgusta.

Te dni je ravnateljstvo tukajšnje državne klasične gimnazije izdalo prvo svoje tiskano izvestje po osvobojenju, ki je nazorna slika delovanja, borb in uspehov tega našega važnega prosvetnega zavoda, ki se bliža že 200letnici svojega obstoja. Gimnazija je bila ustanovljena 1758. leta in je bila že od vsega začetka prosvetna matica tedanjih štajerskih Slovencev. Dva izmed profesorjev sta že tedaj morala popolnoma obvladovati slovenski jezik, pri slavnosti ob koncu šolskega leta 1790/91 se je pa med drugim predavalo tudi o prednostih in koristih slovenskega jezika. Kot jezuitski, potem piaristovski in benediktinski zavod, je bila gim-

Ravnatelj Tomišek

nazija šestrazredna, po reorganizaciji l. 1849. je pa dobila še sedmi in osmi razred in je bila podružljena. Prvi zrelostni izpiti so se na zavodu polagali l. 1851.

Učni jezik je bil sprva nemški; izza l. 1853. je bil predpisan poseben učitelj za slovenščino, ki je poučeval tudi srbohrvaščino. S šolskim letom 1889-90 so se otvorile za štiri nižje razrede dvojezične vzporednice, pozneje se je pa delovalo na to, da se ustanove slovenske vzporednice tudi za višje razrede, kar bi se bilo morda zgodilo, da ni prišla svetovna vojna. Dijaštvo je bilo na zavodu do prilično dveh tretjin slovenske narodnosti; z otvoritvijo vzporednic l. 1889. je pa postalo tudi potrebno večje število slovenskih profesorjev. Ravnateljji so bili do 11. decembra l. 1911. vsi Nemci, šele s tem dnem je bil na to mesto imenovan prvi Slovenec, g. dr. Josip Tomišek, ki ravnateljuje še danes. Tako so se razmere na zavodu vedno bolj obračale nam v korist in ob prevratu je bila že polovica profesorjev slovenske narodnosti; zastopali so vse stroke.

V takem stanju je zatekel zavod polom Avstrije in z dnem 16. novembra l. 1918. je prišel pod upravo ljubljanske Narodne vlade, z dnem 27. novembra je pa bil preosnovan. Preosnova je bila izvršena naglo in temeljito. Dne 29. novembra je prišel odlok v Maribor in že naslednjega dne je ravnatelj g. dr. Tomišek izdal

oglas, da se s 1. decembrom 1918. otvori popolna osemrazredna gimnazija s slovenskim učnim jezikom, ki velja kot temeljni zavod in ostane v gimnazijskem poslopu. Tem temeljnim razredom se je priklopilo 8 vzporednic z nemškim učnim jezikom, ki so bile namenjene učencem nemške narodnosti. Te vzporednice so se nastanile v sedanji Razlagovi ulici štev. 16 in pouk na njih so prevzeli prejšnji nemški profesorji. Dne 2. decembra se je izvršila selitev in dne 3. je bil na obeh zavodih že redni pouk.

Dočim se je gimnazija razmeroma lahko preuredila v slovensko, je bilo to na realki nemogoče; število slovenskih dijakov je bilo razmeroma majhno, profesor pa je bil le en sam Slovenec. Sklenjeno je bilo tedaj, da se nemška realka postopoma ukine in se posloveni od spodaj navzgor. Ta naloga je pa bila zopet poverjena vodstvu gimnazije, ki jo je pričelo izvajati že 6. decembra, ko je bil otvorjen prvi slovenski realni razred, na katerem so poučevali gimnazijski profesorji. Tako je prejšnja gimnazija pod enotnim vodstvom ravnatelja g. dr. Tomiškega upravljala srednješolske mariborske zavode. Zaradi demonstracij 27. januarja l. 1919. je Narodna vlada nemško gimnazijo zaprla, profesorje pa odpustila. Dne 30. marca je bil zavod zopet otvorjen, poučevali pa so na njem, razen treh, slovenski profesorji z matičnega zavoda; šolsko leto se je redno zaključilo, s šolskim letom 1919-20 so pa bile nemške vzporednice definitivno ukinjene. Tako je ostala le slovenska gimnazija, ki je ohranila svoj humanistični značaj in je tudi ni zadela šolska preuredba z dne 1. januarja l. 1925. Danes šteje zavod blizu 700 dijakov iz vsega ozemlja bivše Mariborske oblasti.

Kako je mariborska državna klasična gimnazija vršila svoje poslanstvo, dokazujejo najbolj imena moč, ki jih je vzgojila. Naj navedemo tu samo nekatera: dr. Fran Miklošič, Stanko Vraz, dr. Anton Murko, dr. Matija Murko, Davorin Trstenjak, dr. Jakob Missia, dr. Ivan Zolger, dr. Mirko Ploj, dr. Anton Rogina, dr. Anton Korošec, dr. Stefan Sagadin, ban inž. Dušan Serbec, dr. Vekoslav Kukovec, dr. Otmar Pirkmayer, dr. Josip Hohnjec, dr. Lj. Pivko, dr. Slavčič, dr. Kelemina, dr. Lukman, dr. Fr. Veber, dr. K. Ozvald, dr. Jakob Sket, Andrej Senekovič, dr. Janko Šlebingar, dr. Ivan Zmavc itd. Od prevrata do konca letošnjega šolskega leta je na zavodu poučevalo 68 učnih moči, v zadnjem letu 88. Učencev in učenk je bilo v tem času skupno 6155; 1918-19 leta 582, 1919-20 leta 514, 1920-21 leta 525, 1921-22 leta 511, 1922-23 leta 480, 1923-24 leta 544, 1924-25 leta 560, 1925-26 leta 572, 1926-27 leta 577, 1927-28 leta 651 in 1928-29 leta 639. V zadnjem letu 1929-30 je bilo na zavodu 668 dijakov in dijakinj, s privatisti celo 765. Maturiralo jih je od avgusta l. 1918. do konca l. 1929-30: 560.

Tako je ta naš važni prosvetni zavod zmagovito prešel najtežje prevratne dni in prva leta po osvobojenju ter postal končno to, kar bi bil moral že od vsega začetka biti — žarišče slovenske kulture ob severni narodni meji. Ravnatelj g. dr. Tomišek in profesorski zbor sta izvršila veliko delo, za katero zaslužita popolno priznanje vsega našega naroda in tudi države.

Ljuba Dermelj - 50letnik

Danes se je Abraham ozrl na Ljubo Dermelja, učitelja na ljubljanski gluhošolnici. Rekli boste: zopet jubilej! Da. Praznuje ga človek, ki ni nikoli zasedal odličnih mest v odborih društev, ki ni samo predsedoval sejам in dajal podpisov na društveno korespondenco, pač pa mož

tihega, nevidnega in sebičnega dela kot Sokol, pevec, reditelj, organizator, aranžer, nastanjevalec in ne vem, kaj še vse. Tabor ima v njem nepogrešljivega gospodarja, ki skrbi za red, za ohranitev inventarja, za pospravljanje po prireditvah. Ljubo vse svoje življenje poje. Oče njegov je bil učitelj in organist, še kot dijak je pel z Betetom na šentjakobskem koru, bil je dolgo let aktiven član pevskega društva Glasbene Matice, dr. Kozinovega kvarteta in še danes brez petja živeti ne more. Največ se je pač udeleževal pri Sokolu. Na zadnjem vseslovesnem zletu je bil član raznih odsekov in je tam pokazal vztrajnost, delavnost, ki nima primere.

V družbi vesel, šegav je Ljubo priljubljen kot malokdo. Sokol in pevec, ki ne išče ne časti, ne slave, pomaga pa pri vsakem narodnem delu, kamor ga kliče dolžnost.

Želimo mu ob njegovi petdesetletnici zdravja in veselja, njegove jeklene vztrajnosti in delavnosti!

Zaključek strokovnega risarskega tečaja

Po inicijativi inšpektorja za obrtno in trgovsko šolstvo g. Presla se je vršil v smislu razpisa kr. banke uprave v Ljubljani, v času od 1. junija do 22. avgusta t. l. na tehnični srednji šoli v Ljubljani drugi del risarskega tečaja za strokovno izobrazbo učiteljev na obrt. nadaljevalnih šolah.

Zavedajoč se izredne važnosti obrtno nadaljevalnega šolstva za splošno, narodno in državljansko vzgojo ter strokovno izobrazbo našega obrtnega naraščaja, ki dobiva v teh koristnih ustanovah tudi smisel za gospodarstvo posameznika in naroda, kakor tudi čut skupnosti, se je odzvalo razpisu toliko učiteljev, da je bilo mnogo odklonjenih in sprejeto maksimalno število študentov, ki že poučujejo na obrtno nadaljevalnih šolah in sicer: Acceto Zdravko, Andrejčič Ivan, Andolšek Stanko, Bratko Rudolf, Brodnik Anton, Debeljak Vojteh, Erat Vladko, Furlani Leopold, Gašperin Rudolf, Gole Josip, Gorišek Simon, Hofbauer Lojze, Hudales Zoran, Iglar Rajko, Jančigaj Stane, Kladnik Josip, Košutnik Silvo, Kogelnik Franc, Kompoš Peter, Koutny Vilko, Kus Viljem, Kurnik Franc, Kristan Zmagoslav, Miculinič Rudolf, Mihelič Josip, Moder Janko, Pavletič Franc, Petrič Ludvik, Podgornik Mirko, Potočnik Adalbert, Ravnikar Vilko, Robičak Srečko, Rus Emil, Smole Albin, Stopar Ivan, Vittori Srečko, Zalar Jože, Zajec Adolf, Završnik Alfonz.

S tem je pokazalo učiteljstvo tudi samo smisel in potrebo po strokovnem znanju — vedoč, da kdor daje, mora imeti sam! Zato se ni strahlo dolgega tečaja, ki se je vršil v najneugodnejšem poletnem času in ne do devet urnih dnevni predavanjih. Zrtvovalo je prosti čas, trudapolno delo in radi stanovanjskih izprememb in deljenega gospodarstva tudi mnogo denarja.

Težke žrtve so udeležencem obilo poplačane s pridobljenim strokovnim znanjem in smernica-

mi, ki so jih jim podali v svojih temeljnih predavanjih docent na tehniki strojni ing. Strojnik, strojni ing. Plemeč, ing. za elektrotehniko Turnšek, ing. za stavbarstvo Treo, prof. Znidaršič ter strokovni učitelj Dolak, Knafel, Steinmann in Tratnik.

Tečaj je vodil spretno in z vso vnebo v splošno zadovoljstvo ravnatelj tehnične srednje šole Josip Reisner; učiteljstvo je pa imelo tudi samovoljo pod predsedstvom tovariša Hofbauerja.

Ob koncu tečaja se je priredila zanimiva razstava strokovnih risb, katero je posetil podban dr. Otmar Pirkmajer, ljubljanski mestni župan dr. Dinko Puc, namestnik referenta za obrt in trgovino dr. Ratej in mnogo drugih.

Podban dr. Otmar Pirkmajer je posetil ob tej priliki tudi udeležence tečaja. V lepem nagovoru je poudarjal poleg strokovne naobrazbe važnost vzgoje obrtnega naraščaja, da se podvigne duhovno in moralno ter da dobi smisel in čut za skupnost in državotvornost.

V prijetni zavesti, da so nabrali slušatelji tega tečaja mnogo dobrega, kalnega semena, ki je tako ravno v tej dobi potrebna, da ne zabrede na stranpota, ko se ji ustvarja volja in znanje skupno s redavatelji lep poslovilni večer, na kačej, dobrih duševnih vodnikov, so pridili terem je bilo izrečenih več navdušenih, prisrčnih zdravic, polnih lepih misli.

Začetek šol

I. drž. dekliška meščanska šola v Ljubljani (Sv. Jakob). Ponavljalni izpiti se vrše v dneh 27. in 28. avg., vpisovanje I. in 2. sept. Pričetek ob 8. uri. — Ravnateljstvo.

Na državni realki v Mariboru se vrše jesenski popravni, dopolnilni in tečajni izpiti od 1. do 10. septembra t. l. Vpisovanje novih učencev bo dne 11. in 12. sept. dopoldne v ravnateljevi pisarni. V I. razred se sprejemajo učenci, ki so bili rojeni v letih 1917 do 1920, v V. razred učenci v starosti 14 do 17 let, v VII. razred pa učenci v starosti 16 do 19 let. Vpisovanje dosežanih učencev se vrši v soboto 13. sept. v dotičnih razredih od 8. do 10. ure dopoldne. Prijavitelj se je treba osebno in prinesiti izpričevalo za leto 1929/30. Podrobna pojasnila o izpiti, o vpisnih in taksah, o oprostitvi telovadbe itd. so na objavi na šolski veži. Zavod bo imel realnogimnazijalne razrede od I. do VII. in realne od V. do VII. razreda.

Dijaški dom Kočevje sprejema gojence srednješolske, dijake državne realne gimnazije kočevske proti celotni preskrbi. Pedagoško vodstvo je v rokah aktivnih profesorjev. Celotna letna oskrbina 6.750 Din. Lastna ekonomija. Igrišča, sprehod. Točno opredeljen dnevni red za učenje in razvedrilo. Prospekti na razpolago. Dve tretjini mest je že oddanih.

Vpisovanje na tehniški srednji šoli, na vseh delovodskih in strokovno-obrtnih šolah v Ljubljani se bo za prve letnike vršilo od ponedeljka 1. do petka, 5. septembra, za ostale letnike v torek, 9. septembra. Redni pouk se bo pričel v sredo, 10. septembra. Razen običajnih vpisnih prispevkov mora plačati vsak učenec za Zdravstveni fond za zaščito učencev po Din 20.—. Te takse so pa oproščeni oni učenci, ki prinesejo predpisano ubožno izpričevalo.

Deška in dekliška meščanska šola v Trzinu. Dijaki s ponavljalnimi izpiti morajo vložiti prošnje za ponavljalni izpit do 25. t. m. Ponavljalni izpiti so dne 1. septembra od 8. do 9. pismeni, od 10. ure dalje pa ustmeni. Zasebni izpiti in mala matura bodo v ponedeljek 1. sept. in v torek 2. sept., ponavljalni izpiti za malo matura pa v torek ob 10. uri. Vpisovanje za novo šolsko leto bo v nedeljo 31. avg. Šolska sv. maša bo v soboto 6. sept., redni pouk pa prične v torek 9. sept.

Na državni meščanski šoli v Ormožu se bodo vršili ponavljalni izpiti dne 29. in 30. avgusta, vpisovanje pa bo dne 30. in 31. avgusta, vsakokrat od 8. do 12. ure. Zglasiti se morajo vsi učenci.

Meščanska šola v Št. Vidu nad Ljubljano. Vpisovanje v I., II. in III. razred se bo vršilo še dne 30. in 31. avgusta od 9. do 12. ure dop. V I. razred so bodo sprejemali učenci in učence, ki so dovršili 4. razred odnosno 4. šolsko leto na osnovni šoli. Ponavljalni izpiti bodo v četrtek, dne 28. avgusta od 8. ure dalje. Otvoritvena šolska sveta maša bo dne 6. septembra od 8. uri. V prihodnjem šolskem letu se otvori za deklice tudi gospodinjstva šola.

III. veterinarski kongres v Londonu

Od 4. do 9. t. m. se je vršil v Londonu 11. veterinarski kongres pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Velike Britanije Georga V. in princa Waleskega. Kongresa so se udeležili veterinarji, med njimi znani znanstveniki in kapacitete v veterinarstvu in veterinarski bakteriologi vsega sveta.

Na kongresu so razpravljali o mnogih vprašanjih sodobne veterine in veterinarske bakteriologije in o uspehih, ki so jih veterinarji dosegli v tem področju znanosti v zadnjem času.

Na kongresu je bila zastopana tudi naša država z delegacijo, katere člani so bili g. Anton Korošec, inšpektor ministarstva za poljedelstvo, prof. dr. Ferdo Kern, upravnik drž. veterinarskega bakteriološkega zavoda v Ljubljani, dr. Plasaj, prof. zagrebške univerze, dr. Lavoslav Hribar, mestni živnozdravnik v Mariboru in dr. Rojko, dr. Kondić ter dr. Kosanović, inšpektorji.

Kongres so otvorili ob veliki udeležbi veterinarjev vsega sveta in ob prisotnosti angleškega ministra za poljedelstvo in ribarstvo g. C. Addisona, župana mesta London g. W. A. Waterlawa. Kongres je otvoril predsednik in znani angleški učejak g. J. M. Fadyen.

Na kongresu so razpravljali o najbolj aktualnih veterinarskih vprašanjih, kakor o nalezljivih boleznih domačih živali in o prometu sirovin v zvezi z nalezljivimi boleznimi. Dalje so obravnavali o hranitvi živali na znanstvenih osnovah, o odnosu veterinarjev do živinorejcev, o neplodnosti domačih živali itd.

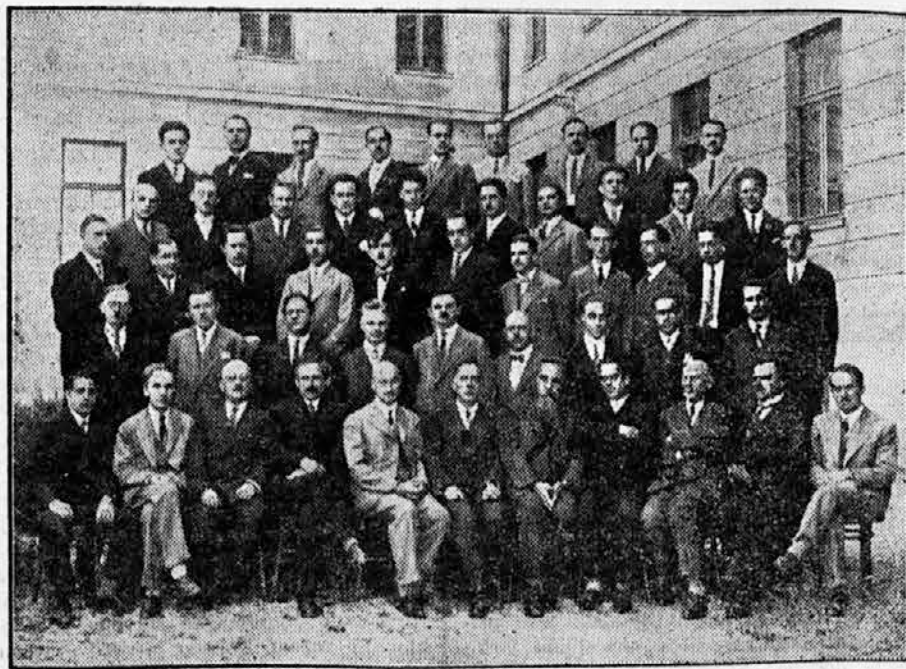
Od naših delegatov so referirali prof. dr. Plasaj o nalezljivih boleznih perutnine in prof. dr. Kern o širjenju vrančnega prisada z živalskimi kožami. Dal je tudi praktičen predlog, kako je pobiljati nevarnost, ki jo povzroča okužene kože v prometu, ki so zelo nevarne človeškemu življenju. Prof. dr. Kern je izne-

sel tudi predlog o izboljšanju higijenske proizvodnje in kontrole mleka, na kar se v nekaterih evropskih državah, zlasti pa v Nemčiji, polaga velika pažnja.

Prof. dr. F. Kern

Kr. banska uprava Dravske banovine je s podporo prof. dr. Kernu omogočila, da je potoval iz Londona po kongresu v Berlin, Leipzig in Monakovo, kjer je prišel v stik in obnovil svoja poznanstva z znanimi nemškimi bakteriologi, zanimajoč se predvsem za probleme veterinarstva, ki so za našo banovino najbolj važni, kakor za nalezljive bolezni perutnine, čebel in rib ter za bakteriološko pregledovanje mesa in mleka.

Udeležniki II. strokovnega tečaja za učitelje risanja na obrt. nadalj. šolah. V prvi vrsti sede predavatelji inž. S. Premelj, prof. Znidarčič, inž. V. Turnšek, univ. docent inž. R. Strojnik, inšpektor M. Presl, direktor Reisner, inž. R. Tres in strok. učitelji J. Steinmann, J. Tratnik, A. Dolak in A. Knafelj.

PLANINKA
LJESKOVITI ČAJ

Rojaki v Ameriki!

Naznanjam Vam, da je prevzela veletrdka »Sanitol Chemical Products Co.« New York City, 286 Fifth Avenue

gen. depot od nas proizvajane zdravilnega čaja »PLANINKA«, ki kakor znano čisti in obnavlja kri ter izobno učinkuje proti slabi prebavi. Interesenti, obrnite se po brezplačne informacije na gori imenovano veletrgoerijo, ali pa direktno na proizvajalec:

Mr. L. Bahovec, Ljubljana.

Dnevne vesti

— Rezervni avijatičarji, pozor! Na željo Udruga rezervnih avijatičarjev kraljevine Jugoslavije hočemo izvesti organizacijo tudi v Dravski banovini s sedežem v Ljubljani, pa prosimo, da se vsi rezervni avijatičarji bivše avstrijske armade in vsi rezervni avijatičarji, ki so služili v Jugoslaviji (piloti, izvidniki, mehaniki), ter vse osebe, ki so po svoji stroki spadale in spadajo v območje letalstva, javijo z dopisnico, na kateri je treba navesti točen naslov (ime, priimek, bivališče, poklic) na Aero-Klub »Naša Krila« v Ljubljani. Vsporedna organizacija ima predvsem namen ščititi stanovski interes letalečega osebja v rezervi in nuditi mu možnosti sistematičnega traininga na letalih, ki nam jih bo država stavila v to svrhu na razpolago. Čim prej moramo zadoštevati število prijav, bo sklican sestanek za upoštevanje s pravili in pravilnikom organizacije. Dolžnost nas vseh je, da se udružimo! Dr. Stane Rape, Ljubljana, Kazino II.

— Novo gledališče v Banjaluki. Ban Milosavljević se je vrnil iz Beograda v Banjaluko in izjavil, da se mu je posrečilo dobiti sredstva za gradnjo novega gledališča v Banjaluki, ki bo dograjeno drugo leto. Dolje bodo predstave v Sokolskem domu, ki ga bodo temu primerno preuredili.

— Dom Čehoslovakov v Hercegovnem. Čehoslovaki v selu Hercegovnu so si zgradili svoj lastni narodni dom. Narodni dom in pa šola bosta na svečan način otvorjena. 6. septembra zvečer bo bakljada, naslednji dan dopoldne bo svečana seja odbora čehoslovaške zveze in nato bo sledila otvoritev narodnega doma, končno pa glavnostno kosilo povabljenim gostom.

— Drugi dan stavke v zagrebški kožarni. Delavci Tovarne kož v Zagrebu so še vedno v stavki. To je že sedma stavka delavcev te tovarne. Delavci stavkajo zaradi slabih plač in nebigijsko urejenih delavnic.

— Nagrada za dobre bibe. Da se dobri starejši biki čim dalje časa ohranijo za plemo, je določila kr. banska uprava za zrez Murska Sobotna 34.700 Din kot vzdrževalne nagrade. Priznala so se nagrade sledečim bikorejem: 1. I. nagrada po Din 1500:— Legen Mikloš, Noršinci in uprava veleposestva, Gornja Lendava. 2. I b nagrada po Din 1400:— Benko Josip, Murska Sobotna. 3. II. nagrada po Din 1200:— Uprava veleposestva Rakičan, Benko Josip, Murska Sobotna, Obal Franc, Moščanci, Celec Janez, Gorica, Kuhar Janez, Puconci, Benko Josip, Murska Sobotna, Serec Janoš, Kupšinci, Kovač Jožef, Prosenjakovci, Hari Mihael, Selo. 4. III. nagrada po Din 1000:— Legen Mikloš, Noršinci, Vukan Franc, Markišavci, Benko Josip, Mačkovec, Barbarić Gregor, Sebeborci, Lepošta Stefan, Puconci, Kaloš Janez, Puconci, Podlessek Kata, Sodišinci, Skraban Alojz, Strukovci, Obal Evgen, Pertocha, Kovač Jožef, Prosenjakovci, Kuhar Jožef, Tešanovci, Hari Janez, Križevci, Pockak Jožef, Domanjšovci, Gabor Roman, Hodoš. 5. IV. nagrada po Din 500:— Mesarič Stefan, Bakovec, Titan Janez, Černelavci, Benko Franc, Veščica, Flisar Kolman, Tišina, Büček Mikael, Serdica, Benčik Jožef, Mlajtinci, Banfi Matija, Krnei, Varga Aleksander, Središče, Fajtlj Franc, Tešanovci, Luther Stefan, Križevci in Lanjšek Stefan, Veliki Dolenci.

— Dunajska opereta. »Grazer Tagblatt« piše: Krasnemu melodiji Lehara ter očarljiva hčerka Slezaka so se izkazali kot privlačni magneti. Uspelo jim je celo po sezoni napolniti operno gledališče. Vprizoritev pod izvrstnim vodstvom dirigenta dr. E. Neumannja je imela popoln uspeh. Margareta Slezak bi bila glede na njene prvovrstne zmoglosti zmagala, če tudi ne bi nosila tako znano in slavno ime. Njena ljubezniva plava zunanost, lepi glas s krasnim zvonenim piano ter naravna neprisljuna igra zmagajo takorekoč na prvi pogled, s prvimi notami. V Harry Payerju je našla famoznega partnerja-tenorista. Olly Springer in Karl Schulz sta skrbela zelo uspešno za veselje in smeh. Ponavljati so morali skoro vse muzikalne točke. Bil je ljubezniv, zelo posrečen večer. »Bukarester Tagblatt« piše: Drugo gostovanje dunajske opere (M. Slezak, Harry Payer itd.) je doseglo velikanski uspeh. Posebno je imela priliko razviti vse svoje zmoglosti in umetnost ga. M. Slezak. Hiša je bila dvakrat popolnoma razprodana. Nastrojenje izvrstno. Obiska, kot je bil ta, smo v gledališču vajeni komaj v visoki sezoni.

— Nesreča na strehi brzovlaka. En kilometer od železniške postaje Zenica se je na strehi brzovlaka Sarajevo—Brod dogodila nesreča. Na strehi vlaka se je kot slepi potnik vozil — namenjen v Maribor — delavec Franjo Kolar, ki se je skrival pred sprevednikom. Blizu Zenice vodi železnica čez železni most preko reke Bosne. Ta most ima železno streho. Ko je vlak pripeljal na most je strešno železje Kolarja zagrabilo in ga vrglo pod kolesa vlaka. Vlak je nesrečneža še skoraj 1 km vlekel seboj, dokler

se ni na alarm neke gospe ustavil. Pokazala se je strašna slika. Nesrečni Kolar je bil seveda mrtev in popolnoma razmesarjen. Oblasti so uvedle preiskavo.

— Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. Opozorjamo članstvo, da se pričnejo v ponedeljek redne vaje. V ponedeljek sopran, v torek alt, v sredo tenor in v četrtek bas. Sestre in bratje, odzovite se polnoštevilo. Hkratu vabim članstvo, da se udeležijo sprejema slovenskih izseljencev - rudarjev, ki prispejo v torek 26. avgusta ob tri četrt na 17. uro v Ljubljano. Vpisovanje novih članov od 25. do 28. avgusta, dnevno od 20. do 21. ure. — Tajnik.

— 620 tisoč Din za osuševanje Lonjskega polja. Inž. A. Franković v Zagrebu je izdelal načrt za osušitev Lonjskega polja. Ministrstvo za javna dela je odobrilo načrt. Ustanovila se bo posebna terenska sekcija za to delo. Za dela je določeno 620 tisoč Din.

— Morski tihotapec. V podvelebitskem kanalu pri Rošancih je finančna kontrola izsledila čoln s tihotapec, ki so pometali vtihotapljeno blago v morje. V Trihani so pa ujeli tihotapec, ki so pripeljali iz Zadra več posod s špiritom, katere so privezali na ladjino dno v morje.

— Lepo vreme v Primorju. Radi lepega vremena je v Primorju tujski promet zopet bolj živahen. Letoviščarjev, ki potujejo skozi Sušak na našo rivijero, je vedno več. Precej jih pride tudi iz Italije. Kaže, da bo letošnja sezona najboljša v septembru.

— Bitka med 400 kmeti. Iz Splita poročajo o pravcati vojski med kmeti v vasi Brštanovi. Borilo se je okoli 400 kmetov. Povod za spopad je bil pretek na Telovo med kmeti vasi Brštanova, Dugobaba in Korušec. Brštanovci so bili poraženi in so se zdaj maščevali. Na Veliko Gospojnico je pričela bitka pred cerkvijo. Žene so hrabrile bojvne in obvezovale ranjence. Bitka je trajala poldrugi dan. Orožniki so s težkočjo kmete razpršili.

— Veletrgovce Starčević obsojen. Radonjico Starčevića, veletrgovca z vinom v Beogradu, ki je bil obtožen zaradi ponarejanja dokumentov, je bil obsojen na 6 let robije in trajno izgubo državljanstvih pravic. Obsojena sta bila tudi njegova pomagata. Starčević mora plačati tudi okrog 1 milijon Din odškodnine.

— Nafto iščejo. Pri Zvorniku so pri vrtanju našli sloj peska, ki je bil prepojen z nafto. Inženjerji, ki vodijo vrtanje, upajo, da bodo našli v globini 800—1000 m močno žilo nafte.

— Avtomobil so ukradli. Te dni so se pripeljali v luksuznem avtomobilu 4 mladeniči na Sušak. Avtomobil so ukradli v Splitu. Mladenčji so iz znanih rodbin v Splitu. Suška policija jih je aretirala.

— Tragedija slovenske služkinje. V Banjaluki se je ustrelila Slovenka Agneza Arzenšek. Bila je služkinja pri nekem trgovcu. Samomor je izvršila zaradi nesrečne ljubezni.

— Lov na volkove. V banjaluški okolici se je pojavilo krdele volkov; domačini so z orožniki priredili lov na mreine, ki delajo kmetom mnogo škode.

— Zagonetna smrt. V neki vasi v imotskem srezu je umrla neka Ana Medvedović zaradi bolezni v možganih. Pred tedni jo je nekdo udaril s pestjo po glavi.

— Samomor gimnazijca. Na Cetinjah se je ustrelil 18letni gimnazijec Peter Kaluderović. V šoli mu je šlo slabo, pa tudi službe ni mogel dobiti. Ustrelil se je z dvema samokresoma, s prvim v srce, z drugim pa v glavo. Bil je na mestu mrtev.

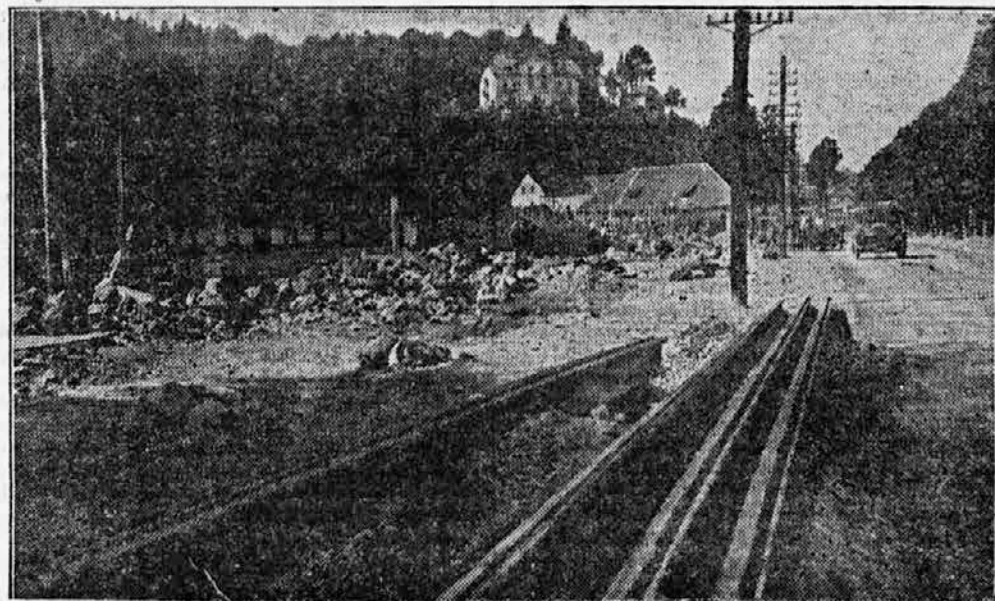
— Dva ubežnika, ki nista imela sreče. Orožniki v Derventu so ujeli kaznjenca Živka Tefilovića in Staneta Milivojevića, ki sta pobegnila iz Lepoglave. Ubežnika sta se skrila v vrh visokega drevesa, orožniki so ju pa le izsledili.

— Židovska teologija v Sarajevu je imela letos 16 slušateljev, in sicer 2 iz Beograda, 3 iz Bitolja, 5 iz Sarajeva, po enega iz Splita in Travnička. Rektor teologije je dr. Moric Lewy.

— Roparska družina v Valpovem. V Valpovem je policija ujela roparsko družino, ki je dobila orožje iz neke sosedne države in pripravljala atentate na ugledne osebnosti in oblike.

— Smrtna nesreča na zagrebškem kolodvoru. Na zagrebškem kolodvoru se je pripetila nesreča, ki je zahtevala življenje nadstražnika Andrije Slogača, starega 48 let. Ko je stopal po stopnicah na kolodvorski most, mu je nenadoma postal slabo. Padel in v oblačel v mlaki krvi. V bolnici je jutraj podlegel težki poškodbi na glavi. Zapuščen ženo in 4 nepreskrbljene otroke.

— Razbojniški napad. V zagrebški bolnici so pripeljali iz vasi Salgova Stjepana Burića, katerega so napadli trije razbojnik, ki je šel z očetom s sejma. Razbojnik so streljali in ga zadeli v nogo. Oropali so njega in očeta za 5000 dinarjev.

Gradnja tramvajske proge v Šiško

Dela za razširjenje ljubljanske cestne železnice so končno pričeli. Najprvo bo zgrajena proga od križišča Južne železnice s Celovsko ceto mimo pivovarne »Union« skozi Šiško. Če bo vreme ugodno, bo proga dograjena že letos do glavne pošte v Šiški. Prehod preko železniške proge na Celovski cesti bo enotiren, po

Celovski cesti do »Uniona« bo pa vodila dvotirna proga, kakor se bo vozila v enotirno skozi Šiško do km 194 pri »Francilnu«. Prihodno pomlad bo proga skozi Šiško že v obratu, spomladi bodo pa pričeli delati novo progo na Vič. Ta dela bodo stala 18 milijonov Din.

Ljubljana

Nedelja, 24. avgusta 1930., Jernej. Pravoslavni: 11. avgusta, Borivoj.

Jutri: Ponedeljek, 25. avgusta, Ludovik. Pravoslavni: 12. avgusta, Dragorad.

Nočno službo imajo danes lekarne Kmet na Dunajski cesti, Leustek na Resljevi cesti in Bohinec na Rinski cesti, Jutri v ponedeljek pa lekarni Piccoli na Dunajski cesti in Bakarčič na Sv. Jakoba trgu.

■ Statistika tujskega prometa v Ljubljani. V vseh podrobnostih je sestavljena statistika tujskega prometa za mesto Ljubljano. Statistika obsega razdobje od 1. 1921. do 1929. V tem razdobju je prišlo v Ljubljano 495.029 tujcev. Iz inozemstva je prišlo v Ljubljano v teh letih 125.831 tujcev. Zanimivi so podatki o Italiji. Prva leta je bil naval iz Italije ogromen, a zadnja leta je zelo padel. L. 1921. je prišlo iz Italije 11.066 oseb, a l. 1929. 2900. V Ljubljani se je en dan mudilo 300.617 tujcev, nad 2 do 8 dni 126.331, od 8 do 14 dni 39.404, nad 14 dni 18.099 in nad 4 tedne 10.578 oseb. O tej statistiki bomo še podrobno poročali.

■ Pravo dunajsko opereto bo imelo priliko videti in slišati naše občinstvo v torek in sredo 26. in 27. t. m., ko gostuje v našem opernem gledališču operetni ansambel Margarete Slezakove. Obe opereti, kateri izvajajo na našem odru, so za Ljubljano novost in se bosta ob tej priliki sploh prvičkrat pri nas izvajali.

■ Ljubljanske pevce ponovno prosimo, da se udeležijo sprejema slovenskih izseljencev - rudarjev, ki pridejo v torek 26. t. m. ob tričetrt na 17. uro s posebnim vlakom iz severne Francije v Ljubljano na glavni kolodvor, kjer jih pozdravimo z našo pesmijo ter jim tako pri vstopu na domača tla pozivimo in učvrstimo narodnostno čuvstvo. — Uprava Hubadove župe JPS.

■ Pevski zbor Glasbene Matice naj se udeležijo sprejema naših zancev, izseljencev iz Merlebacha in drugih krajev severne Francije! Zvečer ob 20. uri vaja vsega zbora. Odbor.

■ Glasbeno društvo »Zarja« v Ljubljani priredi na Komarjevo nedeljo (24. avgusta) svojo veliko letno veselico v hotelu »Bellevue«. Igra celotna godba »Zarja« in »Jazz band«. Na sporedu je ples, srečolov z lepimi in mnogimi dobitki, šaljiva pošta in druge zabavne točke. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstop prost. Kdor se hoče veselo zabavati, naj se udeleži te komarjeve veselice v »Bellevueju«.

JOSIP OLUP

LJUBLJANA, Stari trg na vogalu.
Za diake velika izbira oblek in perila
Točna postrežba. Solidne cene.

■ Velika tatvina perila. Gospa Dragica Košmerl, soproga inspektorja državnih železnic, je včeraj dopoldne prijavila ljubljanski policiji, da je bil izvršen v novozgrajeno vilo ob Livarski ulici drzen vlom. Iz zaklenjene sobe je tat odnesel veliko perila v celotni vrednosti nad 3000 Din. Rodbina inspektorja Košmerla se je prejšnji dan vselila v vilo, ki še ni popolnoma dodelana. Perilo in nekaj pohištva so pustili v spodnji sobi, ki so jo zvečer zaklenili. Družina je spala v zgornjih sobah. Vlomilec je moral dobro poznati razmere. Vlomil je na ta način, da je z 11.066 oseb, a l. 1929. 2900. v Ljubljani se je en vitrihom odprl vrata sobe ter nato odnesel nemoteno vse boljše perilo. Najbrže je pri ropu sodelovala dobro organizirana vlomilska tolpa.

■ Policijski drobiž. Policijska kronika je zadnji čas suhoparna. V zadnjih 24 urah je bil aretiran neki mož zaradi beračenja. Ivanu Hafnerju je bilo ukraden skoraj novo, 2700 Din vredno kolo. Tatvine kolesa je osumljen neki mladenič. — A. T. in F. J. sta ovadena zaradi ponarejanja javnih listin. — Dva huda psa sta popadla in ugriznila Drago Pogačarja in Vinka Ljubiča. Lastnika psov so ovadili. — Včeraj je bilo prijavljenih 6 ponočnjakov zaradi kaljenja nočnega miru, 1 zaradi nedostojnega vedenja na ulici in

1 zaradi žaljenja straže. — Kolesarji se nočejo pokoriti cestnopolijskemu redu. Vsak dan je na policiji kopa prijav. Včeraj je bilo 8 kolesarjev prijavljenih, ker niso imeli luči ali niso vozili po pravi strani.

■ Danes vsi na Komarjevo v Šiško, kjer je C. M. D. ljudska zabava v restavraciji Reininghaus ob 8. uri popoldne.

Maribor

■ Ustanovitev Sokola v Račah. Danes v nedeljo ob pol desetih dopoldne bo v gostilni Sešek v Račah ustanovljen sestanek sokolskega društva ali sokolske čete. Na sestanku govori drugi podstarosta MSZ br. dr. Franjo Irgolič. Po razpoloženju sodeč, bo odziv precej velik.

■ Današnje prireditve. Od 11. do 12. ure bo promenačni koncert v parku; svira »Drava«. Popoldne bo sokolska prireditev v Jarenini in pri Sv. Benediktu v Slovenskih gorah. V kinu »Union« se predvaja zvečer ljubzenska drama »Drač«, v »Grajskem kinu« pa »Jahalec brez glave« in »Tom Mix«.

■ Lekarniška služba. Lekarniško nočno službo ima od danes opoldne do nedelje 31. t. m. opoldne lekarna Sirak »Pri angelu varhu« na Aleksandrovi cesti.

■ Cestni predpisi. Prestopki proti cestnim predpisom dajejo naši policiji vsak dan največ posla. V petek je bilo prijavljenih samo avtomobilistov 7. Kljub svadbam in kaznim se pa stanje ne izboljša. Treba bo nastopiti še bolj energično.

■ Lov na pse. Takoj po objavi pasjega zapora je stopil mestni konjar v akcijo in pričel loviti čuvarje in čuvajčke, ki tekajo po mestu sami in brez nagobčnikov. Že v soboto dopoldne je število njegovih žrtev preokročilo 10.

■ Enoletni trgovski tečaj Slov. trgovskega društva v Mariboru. Kr. banska uprava Dravske banovine je dovolila ustanovitev enoletnega trgovskega tečaja v Mariboru, ki se odpre 1. septembra v prostorih tukajšnje trgovske akademije in bo obsegal sledeče obvezne predmete: slovenščino, srbohrvaščino, nauk o trgovini, korespondenco, trg. računstvo, knjigovodstvo, gospodarski zemljepis, blagovnanstvo, stenografijo, strojepisje in lepopisje in neobvezne: nemški jezik s korespondenco ter nemško stenografijo. Pouk se bo vršil podnevi in poučevali bodo profesorji drž. trg. akademije. Vpisovanje je vsak delavnik od 9. do 12. ure v prostorih trgovskega gremija v Jurčičevi ulici 8. Vpisnina Din 30.—, šolnina mesečno Din 400, ki se revnejšim učencem (učenkam) primerno zniža. V tečaj se sprejemajo učenci (učenke) brez ozira na starost, ki so dovršili dva razreda srednje ali meščanske šole.

■ Fotografiranje Mariborskega otoka. Občinstvo, posebno fotografi se ponovno opozarjajo, da je fotografiranje otoka in naprav v trgovske namene prepovedano. Fotografirati sme le, komur to dovoli Olepevalno društvo. Vse razglednice, ki nimajo žiga društva, se bodo zaplenile, proti založnikom in fotografom bo pa uvedeno kazensko postopanje.

■ Sprememba posesti. Znano gostilno Teichmeister v Koških stah te dni kupila bivša natakara Marija Kolarič in njen mož, za 180.000 Din.

■ Slaninarski trg. Na sobotnem slaninarskem trgu je bilo 29 stojnic s 56 zaklanimi prašiči in 2 teletona. Drobovine je bilo 291 kg, kar je za sedanjih poletnih čas gotovo rekord. Cene se bistveno niso spremenile.

■ Letošnje grozdje. Cene grozdju so bile v Mariboru prejšnja leta precej visoke, čeprav živimo med vinogradi. Letos dela veliko konkurenco grozdje iz Dalmacije in Banata. Dalmatinsko se prodaja že po 6 do 7 Din za kg.

■ Ceneno meso. V ponedeljek 25. t. m. se bo na stojnici za oporečno meso prodajalo od 8. ure zjutraj dalje 50 kg telečjega mesa po 12 Din za kg, in sicer največ 1 kg na osebo.

■ Velikanski naval na sobotnem trgu. Na sobotni živilski trg so dospeli ogromne množine živil. Voz s krompirjem, čebulo, kumarami in drugo zelenjavo je bilo 30, s sadjem pa 17. Perutnine je bilo preko 1000 glav, zato so cene precej padle. Piščanci so se prodajali po 20 do 38 Din par, kokoši 30 do 45, race in goske 20 do 50, domači zajci 5 do 35, domači golobi 15 do 25 Din.

■ Karambol. V petek popoldne po 17. uri je osební avto, katerega je šofiral trgovec Josip M., ki sploh nima šoferskega izpita, na Glavnem tr-

gu zavozil v kolesarja, usnjarskega vajenca Milana Rupeno iz Košak in ga podrli na tla. Rupena je po srečnem naključju ostal nepoškodovan, popolnoma zdrabljen pa je kolo. Kolesar zahteva 1500 Din odškodnine.

m Zaprlebo. V soboto je tržno nadzorstvo zopet zaplenilo 7 vedric erivnih in neužitnih gob. m Sum tatvine. Zaradi suma tatvine nikljaste ure, vredne 100 Din in bankovca pa 100 Din na škodo spedičije Reisman je bil v petek aretiran neki Franc D.

m Izgubljeno ali ukradeno? Brivski pomočnik R. A. je v petek ponoči javil stražniku, da mu je nekdo ukradel 2 brivni britvi, škarje in kapo, bil pa je tako pijan, da niti ni vedel imena gostilne, v kateri je popival, zato je mnogo bolj verjetno, da je navedene predmete izgubil.

m Rokoborba in boks. Dne 5. in 6. septembra priredi težko-atletska sekcija S. K. »Zelencičarj« na verandi pivovarne »Unions« težko atletski nastop za klubsko prvenstvo v rokoborbi in boksu.

m Sanatorij v Mariboru, Gosposka ul. 49, tel. 2358. Najmodernejše urejen za operacije in zdravljenje z zdravilnimi aparati. Lastnik: primarij dr. Mirko Černič, specialista za kirurgijo.

Celje

* K poročilu o ekshumaciji italijanskih vojakov smo naprošeni popraviti, da se kurat, ki vodi ekshumiranje, piše don Roberto Buzzoni in ne Marcia, kakor smo včeraj objavili. Tako je namreč ime onemu italijanskemu vojaku, ki je že po prevratu umrl v celjski vojni bolnici, katerega ostanke pa na pokopališču niso mogli najti. Skupaj so doslej izkopali kosti 16 vojakov in enega oficirja.

* Poroka. Danes se poročita v Čakovcu g. Martin Orehovec, krznarski mojster v Celju in gđ. Irma Mikoličeva iz Rogataca. Bilo sreče!

* Iz sodne službe. V 14 je napredoval sodnik okrožnega sodišča v Celju g. Franjo Brečko.

* Iz poštne službe. Poštni uradnik g. Srečko Staut je iz Maribora premeščen v Celje, poštni uradnici gđ. Mihaela Horvatova pa iz Celja v Maribor ter gđ. Ivanka Ježeva iz Sarajeva v Celje.

* Obiralke hmelja se že vračajo iz Savinjske doline domov. Prejšnja leta so bolj pozno odhajale, letos pa je manj hmelja, pa je bila letina prej končana. Seveda je bilo tudi zaslužka manj.

* Fresko so našli v celjski župni cerkvi, kjer so na pobudo spomeniškega zaupnika v Celju g. Marolta pred dnevi začeli odstranjevati omet za prižnico. Odkrili so Kristusovo sliko ter neki napis.

* Katran se je vnel na dvorišču mestne hiše v Razlagovi ulici včeraj popoldan. Tam ga namreč kuhajo za popravljajna dela na cestah ob kolo-dvoru.

* Gasilska veselica v Slivnici. Danes popoldan ob 15. priredi gasilno društvo v Slivnici veliko veselico, katere čisti dobiček je namenjen za nabavo gasilnega orodja. Iz Celja odpelje izpred magistrata ob 14. poseben avtobus v Slivnico.

* Požar v Ljubčnem. V petek zvečer ob 22. uri so bili celjski mestni gasilci alarmirani, da gori pri posestniku Veberju na Ljubčnem. Odpeljali so se z dvema avtomobiloma na mesto požara, kamor so prispeli tudi gasilci iz Gaberja, Skofje vasi in Trnovlj. Na doslej še nepojasnjen način je začelo goriti gospodarsko poslopje, v katerem je lastnik imel spravljeneh že mnogo poljskih pridelkov. Gašenje je bilo radi pomanjkanja vode zelo oteženo in so mogli rešiti le sosedne zgradbe, dočim je gospodarsko poslopje pogorelo do tal. Škoda je velika.

* Hranilna knjižnica Ljudske posojilnice v Celju z vloženimi 9000 Din je izginila Angeli Kranje iz Ponikve, ko je v četrtek obedovala v neki restavraciji.

* Današnji sport v Celju. Danes popoldan ob 11. nastopijo na Glaziji hazenašice S. K. Celje proti Sokolicam iz Kranja. — Popoldan ob 16.30 igrajo na igrišču pri Skalni kleti Atletiki proti S. K. Trbovlje. — V Šoštanju pa igrajo seniorji Atletikov proti S. K. Šoštanj. — V Ljubljani nastopa na igrišču Ilirije S. K. Olimp Celje proti S. K. Grafija Ljubljana.

Novo mesto

Planinskega društva podružnica je zopet napravila markacijo številnih potov po slikoviti novomeški okolici, kar je nad vse hvaljevredno. Neumorni gosp. nadučitelj v p. Alojzij Lilijsi si spleta neveljivih zaslug za naše planinarstvo in z njim predsednik novomeške podružnice SPD zaslužni g. vl. svetnik Ferdinand Seidl. Dovolil bi si opombo, da bi bilo treba osebno po Gorjancih še več markacij in na napisnih tablah naj bi se morda pristavil še čas, trajanje, dolžina pota po času, kar bo turistom v veliko podporo in še z večjim veseljem pojdejo v bajne Gorjance.

Velik letni sejem bo v St. Jerneju v ponedeljek 25. t. m., prejšnji dan bo pa istotam običajno in znano Jernevo žegnanje.

Starinoslovec - samouk, 72 letni Ignacij Kušljan, je v četrtek po daljšem bolehanju preminul na svojem domu v St. Jerneju na Dol. Prekopaval je zgodovinsko bogato šentjernejsko polje, raziskaval rimsko mesto Crucium, sedaj vas Grublje pri St. Jerneju, preril je s svojo večsto lopato gorjanske obronke in s številnimi prestarimi izkopaninami bogatil naš ljubljanski muzej, več redkosti pa je vzela, žal, tudi tujina. O svojih najdbah je zapustil tudi krajši rokopis, ki bo poklicane ljudi gotovo zanimal.

Hrastnik

Vprašanje novega šolskega poslopja razburja že delj časa vso našo dolino. Želja vsega nepristranskega Hrastnika je bila in je še, da naj stoji nova šola na že kupljenem Roševem poslopju, ki je najprimernejše. Ker je vendar strokovnjak izjavil, da tam tla niso dovolj sigurna, se je odločil šolski odbor preiskati ponudni prostor Alojza Logarja, ki pa je baje še neugodnejši kakor prvi. Če je ta govorica istinita, bo treba poiskati stavbišče in v pošten bo prišlo ono na takimenovanem Dacarjevem hribu. Mi smo odločno proti temu prostoru! Kdor je opazoval letošnjo pomlad gozdove tam okoli, je lahko opazil, kako je bilo vse popaljeno od strupenih plinov iz naše kemične tovarne. Kdor živi v Hrastniku, vidi lahko nešteto krat, da žene veter včasih preko imeno-

vanega hriba po cele dneve in tedne rumene in sive pline iz tovarne. Kako bi bilo ob takih tednih s prežrevanjem školskih sob, kako z igranjem na prostem, je važno vprašanje. Tudi vprašanje dohoda je važno: Pot odtrkom od rudnika in zlasti onim iz vasi Praprotna, Studene ter Ostrega bi se znatno zdeljšala. Omeniti je naposled še, da je dotični prostor tudi izven domače občine ter fare. Morda bi bil primernejši prostor na tako imenovanih Prapreških njivah, ki leže precej visoko, če pa pomislimo, da prisihi enkrat morda plazovje, ki ogroža še vedno srednjo hrastniško dolino, da se ves promet preloži nad Rošovo posestvo, bi bil prostor morda ugoden in upoštevanja vreden, zlasti, ker je tam na razpolago še dosti stavbišč. Rešitev je pa še druga, zlasti če pustimo v nemar plazovje. Sedajni deški šoli bi se prizidalo par razredov (če bi bilo seveda potrebno!) in poslopje bi naj služilo za otroke, stanujoče nižje od tu, torej v prvi vrsti za steklarino in za kemično tovarno. Novo šolsko poslopje bi se pa naj postavilo pri Dragu Logarju in bi služilo za učence zgornje doline, torej zlasti za rudniške.

Kranj

Sportno gibanje. Danes hosta na športnem igrišču kranjskega Sokola dve nogometni tekmi, in sicer ob 2. uri tekma S. K. Sparta iz Ljubljane proti S. K. Sokol I. iz Kranja, ob 4. uri pa S. K. Skofja Loka : S. K. Sokol II.

Autopodjetje Paar in Straus je prevzelo pošto vožnjo Kranj—Šenčur—Cerklje za izključno ceno 13.160 Din. Tako ima imenovano podjetje obe poštne vožnji, namreč imenovano in progo Kranj—Jezerško.

Nadškof dr. Jeglič se je v četrtek dopoldan peljal skozi Kranj na Bled.

Kamnik

Železni most čez Tuhinjsko, preko katerega pelje cesta v romantično Tuhinjsko dolino, nudi poleg nanovo prepletkane ograje Mestnega parka prav žalostno sliko. Spodnji deli so na debelo porasli z mahom, gornje pa že razjedajo rja.

Gradbeno gibanje v Podgori. Okrajni cestni odbor, ki popravlja cesto od železnega mostu do kopališča, je prav pridno na delu. Na desni strani ceste razstreljujejo skale in odkopavajo teren, da pomakne cesto za 1 do 2 m proti Staremu gradu, na levi strani pa gradi do 4 m visoko škarko. — Tudi gradba kopališča napreduje nekoliko hitreje, zlasti ker so sedaj nastopili lepi dnevi in je Nevljica nekoliko upadla. Iz kopališča odvažajo pesek in gramoz, v petek pa so pričeli montirati železne dele zatvornic. Želja vseh Kamničanov je, da bi se dovršitev kopališča pospešila.

Rakek

Uradni dan bo imelo sresko načelstvo za občino Rakek dne 10. septembra in 8. oktobra v Cerknici, in sicer v občinski pisarni. Razen onih, ki dobe poziv in ki morajo priti, pridejo lahko tudi stranke, da uredijo svoje zadeve in jim ne bo treba v Logatec.

Sadna letina je pri nas letos zelo slaba. Jabolk in hrusk zelo malo, češpelj pa prav nič. To zadnje najbolj občutijo gospodinjice, ki si bodo morale pri kuhanju kompota pač pomagati z jabolkami.

Vrhnika

Težka nesreča je zadela posestnika iz Podlippe p. d. Golca, ki je kopal pesek v Podčelu. Podpulo se je nanj in ga težko poškodovale v prsnem košu; tako da je podlegel poškodbam. — Umrli je mati I. Grom iz Stare Vrhnike v starosti 65 let.

Nova šola. V nedeljo 31. avgusta bo dokončano delo pri novi šoli v Zaplani nad Vrhniko. Šola je dvorazredna. Dopoldne bo bodo slovesno blagoslovili, popoldne bo pa velika veselica z zelo bogato tombolo in srečolovom.

50-letnica. Godba se pridno in vestno pripravlja na proslavo svoje petletnice. Ob tej priliki bo priredila na vrtu g. Turšiča veliko veselico dne 7. sept.

Krasne slike Cankarjeve slavnosti, tako sprevoda, kot odkritja spomeniške plošče in spomenika ima razstavljene g. C. Böhm v glavni trafiki g. B. Oblakove. Vsaka serija po 12 slik stane 40 dinarjev.

Razstavljen portret. G. Stane Dremelj, učence kiparske šole v Ljubljani, je izstavil v lekarni mr. St. Hočevarja izvrsten portret gđ. R. G.

Slov. Bistrica

Meščanska šola. Razredni izpiti se vršijo 27. t. m. ob 8. uri. Završni izpiti pa 28. t. m. pismeni, a 29. t. m. ustmeni.

Škratinka. 4letni sinček v Zagrebu z avtom ponesrečenega avtomobila Frica Einfalta je v bolnici v Mariboru podlegel škrlatinki.

Obisk nemških učiteljev. Na svojem poučnem potovanju so obiskali tudi Slov. Bistrico učitelji srednje vinske šole iz Kreuznachu (Nemčija) pod vodstvom našega rojaka g. Kolarica, ki deluje tamkaj že nad 20 let. Šola v Kreuznachu, znamenit vinorodnem kraju (rensko vino), je ena najbolj priznanih srednjih vinarških šol, kjer se delajo poizkusi na prizgojitvi raznih vrst vinskih trt. Pod vodstvom tukajšnjega agronoma banskega kmet. svetov. hotelirja g. Vinka Gornjaka, bivšega učenca v Kreuznachu, so si ogledali vinograd kmetijske podružnice ter večje vinograde v okolici kakor dr. F. Attems, Stiegerja, Pon-

graca in Janžekoviča ter so se o teh naših nasadih in njih načinu obdelovanja zelo pohvalno izrazili.

Guštanj

V četrtek so nas zapustili učenci moške narodne šole v Belovaru, 20 po številu, vsi člani Podmladka Rdečega križa, ki so pod vodstvom učitelja Stevana Radotića, preizkušene narodnega borca, preživeli tri tedne letošnjih počitnic v tukajšnjih planinskih krajih. Prostrani in lepo urejeni smrekovi in jelovi gozdovi so našim malim in milim bratom zelo ugajali. Vsakdo, ki je imel le količjak stika z malo ferijalno kolonijo, je prijel na dobro vzgojene dečke takoj vzljubil. Razumeli so se z učiteljem kakor bratje ene in iste matere, kar bodi odraslim za vzgled, državi pa pogled v boljše bodočnost. Na poslovilnem sestanku v sredo zvečer je svojim malim bratcem šolska mladina iz Guštanja zapela nekaj lepih slovenskih pesmi, Belovarčani pa so zapeli nekaj svojih, pa tudi slovenski narodni: »Kje so tiste stezice« »Na planinah lušno bitje, ki so se jih prav dobro naučili za časa svojega bivanja med brati Slovenci. Mlada učiteljsnica gđ. Milka Močnikova je zaigrala na klavir venček slovenskih in potpuri slovenskih narodnih pesmi. Sijajno sta se postavila Belovarčana Rivarolič in Palijan z deklamacijama o domu in sivem Sokolu.

Šah

TURNIR V ŠTUBNIANSKIH TEPLICAH.

III. kolo. 19. avgusta.

Flohr je danes komaj ušel porazu. Dr. Zobel ga je lepo nadigral in prišel v dobljeno končnico, potem pa je napravil slabšo potezo in dosegel samo remis. Pirc se je moral dopoldne odpeljati k zobozdravniku in je nastopil šele popoldne proti Erdelyiju. Partija še ni končana. Pirc stoji nekoliko bolje, ni pa sigurno če bo mogel dobiti. Mladi Avstrijec Elshases je utrujen od dveh turnirjev, ki jih ima za sabo in ne igra najbolje. Danes je imel proti Regedzinskemu že popolnoma dobljeno pozicijo, v časovni stiski ni našel prave poteze, prišel celo v slabšo končnico in izgubil po dolgotrajni borbi. Regedzinski je igral končnico jako dobro. Stoner je z lahkoto porazil Engla, Lilienthal je remiziral z Opočenskim, May je bil prost. Jako lepo je porazil Gilg Szekelyja s precizno pozicijsko igro.

Francoška partija.

Beli: Gilg. Črni: Szekely.
1. e4, e6, 2. d4, d5, 3. Sc3, Sf6, 4. Lg5, De4 :
5. Se4 : L7, 6. Sf6 :+, Lf6 : (Tukaj ali v naslednji potezi bi bil mogel črni vzeti tudi s kmetom), 7. Lf6 : Df6 : 8. Sf3, c5, 9. Le2, cd4 : (Ta in naslednja zamenjava je za belega jako ugodna, ker je bolje razvit in pride hitro v ugodnejšo pozicijo. Črni bi bil moral igrati Sc6), 10. Dd4 : Dd4 : 11. Sd4 : K7, 12. Lf3, Sd7 (Črni ima že težkoče s svojim daminim krilom), 13. 0—0, Se5, 14. Le2, Dd8, 15. f4, Sg6, 16. g3, c5, 17. fe5 : Se5 : 18. Thel, Kf8, 19. Sf3, Sc6 (Balje je bilo najbrže Td1 : in Sf3), 20. Td8 :+, Sd8 : 21. Lb5, Le6, 22. Sd4, a6, 23. Ld3, g6, 24. Se6 :+, Se6 : 25. Le2, Tb8, 26. b4!, (Prisili črnega, da ostane s kmeti na belih poljih, kjer jih more tekaš napasti) b5, 27. Ld5, Ke7, 28. Kb2, Td8, 29. Lb7, Td6, 30. Te3, Kd7, 31. Td3, Se7, 32. Ke3, f5, 33. Td6 :+, Kd6 : 34. Kd4, g5 (Edina šansa črnega je na kraljevem krilu), 35. e4, Se6, 36. Kd3, Se7, 37. e5+, Ke5, 38. a3, h6, 29. h3, f4, 40. g4, Kf6 (Sedaj imata oba nasprotnika krite proste kmete, Gilgu pa se je po jako poučni igri posrečilo prodreti s kraljem), 41. Ke4, Ke6, 42. Kd4, Kf6, 43. Le8, Se6+, 44. Kd3, Se7, 45. Ke4 (Beli je torej s tempiranjem dobil eno potezo), Ke7, 46. Ke5, Kd8, 47. Lb7, Ke7, 48. Le6 (Zopet hoče beli prisiliti kralja k potezi), Se6, 49. Ld5, Se7, 50. Lb7, Kd7, 51. Kf5, Se6, 52. La6 : Kc6, 53. Ke6 : črni se vda. Sprejedal je, da beli zadrži f-kmeta z Le8, Ld7+ in Lb5 :. Gilg je partijo jako dobro igral.

IV. kolo. 20. avgusta.

Senzacija današnjega kola je bil predvsem Flohr poraz proti Lilienthalu. Flohr je imel že popolnoma dobljeno pozicijo, potem pa je enostavno spregledal figuro in seveda izgubil. Tudi Pirc je presenetil z remisom proti slabemu slovaškemu prvaku Mayu. Pirc je imel tudi že totalno dobljeno pozicijo, tako v srednji igri, kakor v končnici, potem pa je vsled utrujenosti popustil in napravil serijo slabših potez, kar je May izkoristil za izenačenje. Regedzinski prihaja v formo. Danes je lepo nadigral Stonerja v indijski partiji, končno mu je Stoner s težko napako še olajšal delo. Gilg je imel proti Erdelyiju samo remis-pozicijo, vsled napake nasprotnika pa je v končnici mogel še zmagati. Sicer igra Gilg trenutno še najbolj brez napak, ima veliko razumevanje za pozicijsko igro in za končnice. On je trenutno menda najresnejši kandidat za prvo mesto. Važna bo partija Pirc—Gilg, ki se igra v petek. Elshases je imel zopet smolo in samo remiziral s Szekelyjem. Engel je porazil dr. Zobela. Opočenski je bil prost. Sedaj vodi Gilg s 3 in pol, sledi Pirc 2 in pol (1), Flohr, Lilienthal, Regedzinski 2 in pol.

Za turnir v Frankfortu je sedaj znana definitivna lista udeležencev. Glasi se: Ahnes, Colle, Kashdan (USA), List, Mannheimer, Mieses, Njemočič, Orbach, Pirc, Przepiorka, Sämisch, Thomas.

V. kolo 21. avg.

V V. kolu sta se srečala oba vodilna mojstra Čekoslovaške Opočensky—Flohr. Opočensky je po dolgi rošadi v francoski igri dobil napad na kraljevem krilu, dočim je Flohr napadal na nasprotnem krilu. Po generalni izmenjavi je nastala končnica dveh stolpov, ki je kazala na remis. Opočensky pa je izbral izgubo tempa in je zmagal v 57. potezi. Gilg je obdržal vodstvo in je igral z Mayem remis. V francoski igri je hotel hitro končati, vendar se je končnica stolpov končala po 47. potezah neodločno. Elshases je z Erdelyjem v damskem gambitu po izmenjavi dobil pešca in je zmagal v 52. potezi. Dr. Zobel je imel v Caro-Kannovi obrambi Regedzinskega že dobljeno igro, vendar se je moral radi časovne stiske v 32. potezi zadovoljiti z remijem. Stoner in Szekely sta se v indijski igri v sredini zabarikadirala. Beli je nato prodrl na kraljevem krilu, dobil dve figuri za stolpa in nato še damo za stolpa in konja in je prisilil nasprotnika po 51. potezu k predaji. Lilienthal je proti Englu poizkusil Retijev sistem, moral pa se je predati, ker je v 33. potezi spregledal izgubo stolpa.

Stanje po 5. kolu: Gilg 4; Regedzinski 3; Pirc 2 in pol (1); Elshases, Flohr, Lilienthal, Opočensky, May in Stoner 2 in pol; Engel 2; dr. Zobel 1 in pol; Erdely pol (1), Szekely pol.

VI. kolo 22. avg.

Najvažnejša partija v 6. kolu je bilo srečanje Gilga in Pirca. Pirc je zmagal po lepi igri. Regedzinski je porazil Lilienthala, Stoner pa Erdelyja. Remis sta se končali partiji: Opočensky—Engel in May—Elshases. Partija Zobel—Szekely je bila prekinjena, dočim je bil Flohr prost.

Radio

LJUBLJANA, nedelja, 24. avgusta: 9.30 Prenos cerkvene glasbe. 10. P. dr. R. Tominec: Versko predavanje. 10.20 Jože Okorn: O čebelarstvu. 11. Kancert radio kvarteta. 15. Plošče. 15.30 Pevski koncert (prenos iz Vidma pri Krškem). 20. Slagerje in narodne pesmi poje g. Jože Gostič, operni tenorist. 21. Prenos s Bleda (Erich Herse). 22. Časovna napoved in poročila. 22.15 Slagerje poje g. Danijel Bučar. 23. Napoved programa za naslednji dan.

LJUBLJANA, ponedeljek, 25. avgusta: 12.30 Plošče. 13. Časovna napoved, borza, plošče. 18.30 Citraški tercet »Vesna«. 19.30 Ivan Martelanc: O zavarovanju. 20. Rezervirano za internacionalen prenos. 22. Poročila in časovna napoved, napoved programa za naslednji dan.

BEograd, nedelja, 24. avgusta: 9. Prenos pravoslavne službe božje iz Saborne cerkve. 10.30 Plošče. 12.30 Narodna glasba. 13.30 Dnevne vesti. 16. Narodna glasba. 17. »Ljubosumnost«, enodejanka. 17.30 Vijolina in harmonika. 19.30 Učiteljstvo in blagostanje naroda, predava S. P. Nikolič. 20. Večerni koncert radio orkestra. 21. »Traviata«, opera (plošče), Verdi, nato poročila in ev. sprehod po evropskih postajah.

BEograd, ponedeljek, 25. avgusta: 10.30 Plošče. 12.45 Opoldanski koncert radio orkestra. 13.30 Dnevne vesti. 19.30. Večerni koncert radio kvarteta (francoska ura). 20.30 Ga. Aleksandrovic poje narodne pesmi s spremljevanjem kitare. 21.30 Klavirski koncert g. M. Rodrevida. 22.30 Ciganski koncert.

ZAGREB, nedelja, 24. avgusta: 11.30 Dopoldanski koncert. 12. Zvonjenje iz cerkve sv. Marka. 12.05 Nadaljevanje dopoldanskega koncerta. 17. Sport; izid iger za teniško prvenstvo Jugoslavije. 20.30 Kulturna in društvena poročila. 20.35 Slovanski večer: Nada Očič (sopran) in M. Vit (bariton). 21.50 Poročila in vreme. 22. Lahka večerna glasba.

ZAGREB, ponedeljek, 25. avgusta: 12.30 Opoldanski koncert radio orkestra. 13.30 Poročila in vreme. 20. Književna ura. 20.15 Kulturna in društvena poročila. 20.30 Prosto za prenos. 22.30 Poročila in vreme. 22.40 Prenosi evropskih postaj.

Zdravniška posvetovalnica

G. D. K. v M. Opisana bula nima ničesar opraviti z rakom. Da se odpravi s popolnoma nevarno operacijo, s katero pa končno vendar ni do zadnjega dne odlašati, ker se lahko pripeti, da se taka bula zagnoji, ali da zlotovrno degenerira, kar lahko vodi do težkih posledic in komplikacij.

G. F. S. v Z. Morfina zdravnik prav gotovo ni zato injiciral, da bi spravil bolnika k zavesti. Zato imajo in uporabljajo zdravniki druga sredstva. Morfij bi se kot »oživljajoče« sredstvo k večjemu dal injicirati tam, kjer je bolnik obolen radi neznošnih bolečin. V tem primeru je pa upravn nezavest sredstvo, s katerim si narava sama pomaga, tako, da bi bila taka uporaba morfina zopet odveč. Vaš nasprotnik ima torej prav, v kolikor moremo mi, sodeči po vašem opisu, pregledati situacijo.

G. Z. K. v R. Pred dvajsetimi leti je bilo umetno dihanje pri lajkah še toliko kot nepoznano. Dihanje se na primer povsod, predno je dospel zdravnik, postavljali na glavo, da bi mu »spravili vodo iz pljuke«, ga mnogokrat do krvi drgnili s krtačami po prsih in ga skušali na druge bolj ali manj primerne načine spraviti k zavesti. Danes se je uporaba umetnega dihanja tako razširila, da jo uvajajo celo tam, kjer je povsem neumestna ali celo škodljiva. Kaj naj pomaga kot v našem primeru, pri onesvečenem ponesrečenju, ki ga je udaril konj v trebuh, nam je neumevno. Pred nedavnim časom je bilo v nekih novinah tudi čitati, da so nezvestnega motociklista, ki si je zlomil lobo, hoteli z umetnim dihanjem spraviti k zavesti. Tudi v tem primeru je bilo izvajanje dihalne procedure najmanj in povsem neumestno. Ni vse za vse in za povsod!

G. D. V. v Š. Rednega dolgotrajnega zavživanja količjak večjih doz bi navzile temu, da je primerno razredčeno sredstvo nevarno, ne hoti priporočati.

Postojnska jama

Velik vokalni in orkestralni podzemski koncert

nedelja 14. septembra.

Znižana vstopnina in vožnja. —

Brezplačen vizum v potni list. —

Pojasnila, vstopnice, vozovnice

daje Josip Zidar, Ljubljana,

Dunajska cesta 31. — Tel. 2759.

Andrej Zmave, Maribor:

Vinogradniki — zdaj!

V članku »Glavni vzroki vinske krize v Jugoslaviji«, objavljenem v tem listu 17. avgusta 1930, smo ob koncu naglasili nujno potrebo, da odpravimo nadvse škodljivo, pogubno zmešnjavo s trsnimi vrstami, ki onemogoča smotreno velikopotezno racionaliziranje, tipiziranje, standardiziranje vinske produkcije, in da določimo tim bolj obsežne vinarske okoliše kot gospodarstvo-soredne enote z najbolj ustrežajočo trsno vrsto po vsej Jugoslaviji. To pa je pri nas baš zdaj najlažje izvedljivo, ko se pripravljamo na ponovno naših vinogradov in toliko ugrabimo o hranem sortimentu za posebne vinarske okoliše.

Vse banovine kraljevine Jugoslavije so bolj ali manj vinorodne pokrajine in povsod postaja boj proti vinski krizi že obupen. Upoštevati je treba, da je usoda vseh jugoslovanskih vinogradnikov neločljivo skupna, zato morajo biti tudi načini za odpravo tega gospodarskega zla v bistvu skupni, enotni, ako naj ne obrežujemo naših prizadevanj. Lepo je, če skuša vsaka banovina sama zase stvar kar najbolj urediti, lepše in boljše pa bi bilo, ako bi se vse banovine zedinile v načelnih vprašanjih pri tem, na kolikor mogoče skupen program, na enoten postopek.

V Dravski banovini smo si, mislimo, na jasnem in edini, da mora biti naša glavna naloga glede na vinogradsko površino v omejitvi, glede na dobroto pridelka pa v dosegu najboljših vinskih kvalitiet, torej v pomnožitvi. To je brez-pogojna zahteva današnjega in za nedogledno dobo bodočega vinskega trga, ki ne pozna nobenih popuščanj in kompromisov.

Jugoslavija je od prirode ena izmed najidealnejših vinorodnih držav na svetu, samo da njene najvažnejše zadevne naravne prednosti niso pravilno izrabljene. Vinarstvo — povrh še z neprimernimi trsnimi vrstami — se je po nepotrebnem razpaslo tudi onod, koder bi bile druge kulture bolj na mestu in tudi bolj koristne kot vinska trta. Tako je mnogokje i v Dravski banovini.

»Prisilno vinarstvo« mora povsod izginiti, s čimer bomo zadostili utemeljeni zahtevi po omejitvi vinogradske površine. Se večjo nesrečo pa tvorijo razen zloglasnih samorodnih brezštevne trsne vrste, od najboljših do najslabših, od najbolj rano do najbolj pozno zorečih, pretežno v mešanih nasadih, ki sploh izključujejo pridelovanje dobrih vinskih kvalitiet. Časi, ko se je vinar morda mogel celo ponašati z velikim šte-

vilom najrazličnejših trsnih vrst, so prav za prav že davno minuli, nova doba pa zahteva v tem pogledu prav nasprotno in bolj odločno kot kdaj prej: malo trsnih vrst, pa najboljših! Ako tudi to upoštevamo, ustrezemo zahtevi po dosegu najboljših vinskih kvalitiet. Na vsak način in v vseh slučajih pa upoštevamo velike vrednosti čistih trsnih nasadov.

Danes je skoroda dnevno, a še čisto nerešeno vprašanje določitve vinarskih okolišev z najprimernejšim trsnim sortimentom. Doslej smo slovenske vinarske okoliše delili — tu sledimo knjigi »Zmave, Vinarstvo« — v dve glavni skupini: I. skupina obsega vinarske okoliše s kvaliteto vinske produkcije (Ljutomer-Ormož, Haloze, Pohorje in Maribor), II. skupina pa vinarske okoliše s kvantitetno vinsko produkcijo (Posavje kot južni vinarski okoliš, to je področje reke Save z glavnimi pritoki Savinjo, Krko ter Sotlo, in Slovenske gorice). Seveda je tu mnogo prehodov; v vsaki skupini nahajamo celo vrsto gor, ki bi jih po kakovosti pridelka morali izločiti iz te skupine in prištevati k drugi.

Stare domače in tuje izkušnje so dobre in naj tvorijo izhodišče i za naša nadaljnja razmišljanja, samo jih moramo prilagoditi sedanjim zahtevam in potrebam, zasledujoč pri tem pozitivne gospodarske uspehe za splošnost.

Določitev vinarskih okolišev in določitev trsnega sortimenta za vsak vinarski okoliš Dravske banovine tvorita organizirano delo za to pozvanih vinarskih praktikov in strokovnjakov, ki je na vidiku. Ne da bi hoteli v ta odgovorni posel vnaprej posegati, si dovoljujemo tokrat podati samo eno glavno občo smernico za to, in sicer:

Vsak vinarski okoliš kot gospodarstvo-soredna enota imej samo eno, na vsak način kvaliteten kot glavno trsno vrsto, in pa še eno, torej drugo kot postransko ali pomožno trsno vrsto, obe pa naj bosta taki, da se v svojih lastnostih in posebnostih medsebojno ugodno izpolnjujeta, toda vsaka bodi zase, torej v čistem nasadu!

O umestnosti tega predloga smo prepričani in ga bomo skušali v naslednjem še bolje podkrepiti. Prav tako pa smo tudi prepričani, da ga bo večina vinarjev vsaj na prvi hip odločno odklonila. Pa premostimo ugovore pri nas in zadevne razmere drugod!

(Dalje prihodnjik.)

Jogurt — zdravilna prehrana

Pri vseh narodih, ki jim služi mleko v prehrano, se je pojavila tendenca koristne uporabe skisanega mleka. Tako so nekateri narodi že od nekdaj pripravljali več ali manj umetne preparate kislega mleka. V sodobnem delu zmernege pasa se je ta procedura vršila in se še danes vrši na povsem primitiven način; mleko postavijo, da skisne. V predelih vročega pasa se deloma tudi tako postopa, deloma pa se uporabljajo pri tem postopku posebne bakterije, ki povzročajo vrenje. — Čista kultura teh bakterij se pridene surovemu ali kuhanemu kravjemu, ovčjemu ali kozjemu mleku. Glive kvasovke povzročajo vrenje, ki vsebujejo povsod enakih gliv, temveč so to glive odvisne od klimatičnih, krajevnih in plemenskih posebnosti izdelka. Zato so tudi izdelki, čeravno vsebujejo vsi mlečno kislino, različnih svojstev in različnega okusa. Pri Laponcih povzročajo kipele glive takozvano »dolgo mleko« (vrenje se vrši v obliki vlaken). Tatarji uporabljajo glive, ki poleg vrenja mlečne kisline povzročajo posebno svojstveno kipeenje, takozvani »kumis«. Sličen način izdelave tudi prebivalci Kavkaza s svojim »kefirom«.

Navadno kislilo mleko, prirejeno s samokislanjem, je v srednji Evropi poznano kot izborna prehranjevalno sredstvo že tisočletja. Kumis je bil Tartarjem znan že v trinajestem stoletju. Tudi kefir je že davno udomačen pri kavkaških plemenih. Vporaba jogurta se je posplošila šele okrog leta 1900, od tedaj je kefir popolnoma stopil v ozadje v naših krajih.

Vporaba kislega mleka pred štiridesetimi leti je bila pri nas tudi v večjih centrih mnogo večja kakor pa v zadnjih dvajsetih letih tekočega stoletja. Šele v prav zadnjih letih je kislilo mleko po receptih bolgarskega jogurta zopet pridobilo na priljubljenosti. Posebno veliko je povpraševanje po jogurtu in kislile mleku v poletnih vročih dneh, ko se organizem nekako osveži in ohladi z uživanjem tega zdravega krepcila. Poleg teh splošno osvežujočih lastnosti pa ima uživanje jogurta tudi velike zdravilne sposobnosti, ki izredno dobro vplivajo na prebavo.

Prebavila so stalen nosilec gnilobnih bakterij, ki lahko povzročajo različne motnje zdravja. Pri normalnem delovanju prebavil obstoja v črevuju biološko ravnovesje najrazličnejših mikroorganizmov-branilcev, ki take motnje preprečujejo. Med temi važnimi branilci stoji v prvih vrstah mlečna kislina. Od teh bojev, ki se odigravajo v črevuju, zavisi tudi, ali je človek zdrav ali zbol, kajti prevladanje gnilobnih bakterij vodi do samozastrupljenja, zato je tudi neobhodno potrebno, da se ta nadvlada gnilobnih bakterij prepreči. Priljubljeno sred-

stvo zdravljenja v alpskih deželah je jutranje uživanje kislega mleka.

Vendar navadno kislilo mleko nima onega učinka kakor prekuhanjo (jogurt), kajti z vročino se bakterije, ki se nahajajo v navadnem kislile mleku uničijo, obenem pa mlečna kislina učinkovito deluje na odstranjenje gnilobnih bakterij v črevuju.

Nekateri raziskovalci zdravilnih vrednosti jogurta so dokazali, da ta zdravilna hrana v veliki meri ohranja ljudsko zdravje. Posebno veliki uspehi so se pokazali v Bolgariji, kjer je jogurt priljubljena ljudska prehrana. Zelo visoka starost, ki je v Bolgariji znan pojav, se v veliki meri pripisuje zdravilnim lastnostim jogurta. Tudi v Kavkazu in drugih pokrajinah so tozadevna raziskovanja potrdila domnevo zdravilnih vplivov kislega mleka, oziroma jogurta.

V interesu ljudskega zdravja in našega narodnega gospodarstva bi bilo, da se s smotreno propagando, nazornim poukom in znanstveno besedo navaja tudi široko maso k uživanju te zdrave, redilne in cenene ljudske prehrane. Posebno uspešna bi bila ta propaganda v šoli, v telovadnicah, v športu, turistiki itd. Mogoče ne bi bila preveč smela misel, da se tudi v našo vojsko vpelje, posebno v letnih časih uživanja jogurta. S tem bi veliko storili za narodno zdravje, obenem pa bi našim mlečnim izdelkom preskrbeli dober odjem in zagurali uspešen razvoj naši živinoreji. S posplošenjem produkcije jogurta bi seveda domačo produkcijo lahko postopoma zboljšali in odjem razširili tudi preko mej naše domovine.

Tudi naša farmacevtska industrija bi lahko analogno italijanski razširila produkcijo na različne mlečnokislinske fermente in s tem pridobila nova pridobitna polja.

Gospodarske vesti

× Ganz d. d. v rokah ameriškega kapitala. Ameriški kapital, ki kontrolira že vso evropsko avtomobilsko industrijo, si je osvojil novo postojanko v evropskem gospodarstvu. Kakor se poroča, je stopila newyorška General Electric Co. v tesne stike z znanim električnim in strojnim podjetjem Ganz A. G., ki ima tudi pri nas samostojne podružnice pod imenom Jugoslovanska Ganz d. d. General Electric. To podjetje se lahko smatra radi svojih sličnih zvez z najvažnejšimi električnimi industrijami za najmočnejše elektro-industrijsko podjetje sveta. Sporazum predvideva najširšo izmenjavo projektiranja in fabrikacije, obenem pa tudi skupno organizacijo izvoza, kar je pri današnjem gospodarskem položaju posebne važnosti. Podjetje Ganz ne bo imelo na ta način na razpolago samo tehničnih izkušenj General Electric, ampak tudi drugih z njo zvezanih industrijskih podjetij, v prvi vrsti berlinske A. E. G. V kratkem se izvrši povišanje delniškega kapitala potom emisije novih 100.000 akcij, ki bodo predstavljale ameriški delež pri podjetju in na izvanrednem obnem zboru pridejo vodilne osebe General Electric Co. v novi upravni svet Ganz d. d.

× Povpraševanje v Švici za naša jajca in sadje. Zavod za pospeševanje zunanje trgovine sporoča,

da vlada v Švici veliko povpraševanje za jugoslovanska jajca in sadje, posebno češnje. Interesenti, ki se ukvarjajo z imenovanimi produkti, naj dastavijo svoje naslove Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine, informativno-komercialni odsek, pod št. 4578.

Slaba koruzna letina v Romuniji in Madjarski. Mednarodni poljedelski institut v Rimu je prejel poročila posameznih držav o predvideni letini koruze v tekočem letu. Poročilo romunske vlade naglašja, da bo pridelek letošnje koruze vsled suše znatno manjši od lanskega. Še bolj neugodna so poročila madjarske vlade, ki prerokujejo manjšo produkcijo za celih 30 odstotkov od lanskega leta.

× Znatno zboljšanje gospodarskega stanja v Romuniji. Na podlagi statističnih podatkov in poročil romunskih pristanišč je izvoz romunskih žitaric v zadnjem času povsem zadovoljiv. Vsled večjih nemških nakupov se cene žitaricam stalno učvrščajo. Tudi izvoz lesa, živine in petroleja napreduje. Vladni listi pripisujejo ta razveseljiv gospodarski pojav spretni trgovinski politiki vlade, kakor tudi zboljšanju konjunkturalne perspektive na svetovnih tržiščih. Posebno živahna je trgovina z živino, ki se v velikih množinah izvažja v države, s katerimi obstojajo zadevne trgovinske pogodbe. Drug nič manj ugoden pojav romunskega gospodarskega življenja je padanje uvoza onih predmetov, ki se izdelujejo doma. Trgovinska bilanca je že od aprila meseca dalje aktivna in se bo v tem položaju tudi ohranila, če ne nastopijo kakke nepričakovane gospodarske motnje.

× Madjarska plačilna bilanca pasivna za 2135 milj. pengő. Po uradnih ugotovitvah državnega statističnega urada v Budimpešti izkazuje madjarska plačilna bilanca za leto 1929 primanjkljaj v znesku 2135 milj. pengő.

Borzna poročila

Jugoslovanske borze deviz in vrednostnih papirjev danes ne poslujejo. Na ljubljanskem tržišču so se v privatnem prometu imenovale sledeče notacije: Amsterdam 227, Berlin 1345, Bruselj 78760, Budimpešta 987-990, Curih 109440, Dunaj 79520, London 27455, Newyork 5625, Pariz 22170, Praga 16690, Trst 29405.

Curih, 23. avg. Beograd 91275, Pariz 20235, London 250575, Newyork 51440, Bruselj 71875, Madrid 26945, Madrid 5652, Amsterdam 20720, Berlin 12290, Dunaj 72715, Stockholm 13830, Sofija 3725, Praga 152625, Varšava 5770, Budimpešta 90215.

Žitna tržišča.

Novi Sad, 23. avg. Vse neizpremenjeno. Promet: pšenica 33 in pol vagonov, koruza 28 in pol, moka 4, otrobi 3 vagoni. Tendence: neizpremenjena. Budimpešta, 23. avg. Tendence prijazna, promet srednji. Pšenica: okt. 1704-1726 (1726-1727), marec 1877-1899 (1897-1898), maj 1932-1947 (1951-1952). Rž: okt. 1098-1120, marec 1232-1240 (1230-1240). Kuruza: avg. 1690-1715, sept. 1655-1685 (1654-1655), maj 1622-1640 (1623-1625).

Sport

Stockholmska lahkoatletska Olimpijada.

Izza Olimpijade leta 1912, niso videli v Stockholmu nobene tako sijajne sportne prireditve kot je bila konec julija t. l. Tekmovali so sportniki 12 narodov, in sicer: Švedi, Norvežani, Finci, Američani, Nemci, Italijani, Irci, Danci, Avstrijci, Madjari, Holandijci in Estonci. Razen lahke atletike sta bila na programu tudi nogomet in plavanje.

Uspehi v lahki atletiki so bili naravnost sijajni. Dva svetovna rekorda — v skoku s palico in v metu kopja — sta bila v nevarnosti. Američan Varne je skočil z lahkoto 420 m in njegovi trije skoki nad rekordno marko (432) bi se bili skoro posrežili. Varne sam je menil, da je bila palica prekratka, da bi mogel doseči rekord. Njegov skok nad 420 m je bil najmanj 10 cm nad prečko, tako, da bo mladi Američan sagurno še tolkel svetovni rekord.

Rezultati v metu kopja

so bili po dolgih letih zopet enkrat izredni. Od leta 1928, ko je Šved Lundqvist postavil v stockholmskem stadionu svetovni rekord na 71-01 m, so bili uspehi v tej disciplini le srednji. Lundqvist sam se je namreč radi rane na roki poslovil od sporta. Zato je Fince Matti Järvinen, brat svetovnega mojstra v desetboju tembolj presenetil. Njegov najdaljši met je bil 70-02 m, kar je sicer še vedno za 99cm slabše od svetovnega rekorda, pa je vendar z njim postal drugi na svetu, ki je vrgel preko 70 m. Serija njegovih metov je bila: 66-69, 68-64, 65-50 in 70-02 m; Lundqvistovih l. 1928. pa: 66-25, 67-60, 67-50, 71-01, 69, 69-10 in 70-10 m. In res je Järvinen že letos prinesel na Finsko svetovni rekord v kopju z metom 72-34 m. V kolosalni formi je bil tudi spinter preko zaprek Šved Sten Pettersson. Na 110 m je prvič premagal Američana Andersona v času 14,8 sek. Pettersson je vodil od starta do cilja. Fince Sjöstedt, ki je lani v Helsinkih premagal Petterssona, je prispel kot tretja na cilj. Tudi na 400 m je slavil Pettersson zmago in revanš: na tej progi ga je bil premagal letos v Atenah Italijan Facelli. Še pri zadnji zapreki je vodil Facelli za 1 m. Petterssonov čas je bil 53,4 sek, Facellijev pa 53,6 sek.

Znameniti nemški sprinter H. Körnig je brez težave zmagal na 100 m, v metu na 400 m pa Američan Bowen v 48,2 sek. Tek na 1500 m si je osvojil Danec Larsen, medtem ko je zmagal Šved Kraft na 1000 m. Posebno interesanten je bil tek na 800 m. Američan Bullwinkle je diktiral ves čas naravnost peklenski tempo in je vodil do 50 m pred ciljem. Tedaj pa se je začel naenkrat opotekati in se je izčrpan zgrudil 5 m pred ciljem, tako da so zasedli Švedi prva mesta. Tudi na 5000 m in 10.000 m je zmagal

Šved Lindgren. Pri zadnjem teku se je moral Lindgren ostro boriti s Fincem Loukdo, ki je vodil ves čas in je moral prepustiti šele pri zadnjih 200 m Švedu vodstvo in zmago. Lindgrenov čas je bil 31 : 46, Lorkolov pa 31 : 46,8 minut.

Silnih ovacij je bil deležen Irec O'Callaghan, olimpijski zmagovalec iz leta 1928., v metu kladi. Premagal je švedskega mojstra Skölda z metom 52-22 m. Sköldov met je znašal 50-47 m. V skoku v višino s 185 m, ravnotako tudi v metu krogle 13-91 m, v metu uteži pa je bil tretji s 9-64 m. — Holandec Peters je zmagal v troskoku s 14,56 m.

Več mojstrov je razočaralo, tako: nemška metalec diska Hoffmeister, ki je dosegel komaj 40 m šesto mesto. Zmagal je Fince Kenttä s 45-30 m. Slabo so se odrezali Avstrijci, pa tudi Madjari so razočarali.

Izven programa, oziroma na svojo roko, je postavil v istem času edinstven svetovni rekord v skoku v vodo z višine 35 m Šved Höderberg, po poklicu šofer. Mož se je šel kopat in je tožil svojim kolegom, da ni v bližini Stockholma nobene prave skakalnice. Tovariši so ga v šali spomnili na 35 m visoki most pri Skurusundu. Söderberg si je vzel nasvet k eru in je res izvedel vratolomen skok na glavo. Kljub temu, da se, seveda le vsled srečnega naključja, ni prav nič poškodoval, je izjavil, da skoka ne bi hotel ponoviti niti za 10.000 kron. C. M.

Triumf slovenskega sporta

Včeraj se je vrnila hazenska družina SK Ilirije s turneje po vzhodnem delu Jugoslavije. Tekom dvanajstih dni so hazenašice Ilirije odigrale v raznih mestih 7 tekem in so dosegle impozantni score 110:17 v svojo korist. Te številke govore mnogo in pričajo, da je hazena v Dravski banovini še vedno na vodilnem mestu v Jugoslaviji.

Ilirija je storila veliko propagandno delo in je s svojo krasno in fair igro navdušila povsod, kjer je nastopila. Povsod je bila prisrčno sprejeta in kadar so se igralke pojavile na cesti, so bile deležne navdušenih ovacij in je prebivalstvo naravnost tekmovalo, da gostom po možnosti ustreže v vsakem oziru. Pot ljubljanskih hazenašic je bil prvi triumfalni pohod. Uspeh Ilirije je tem večji, ker je v vseh tekmah nastopila v kombinirani postavi. Najtežje igre je odigrala v Požarevu z SK Viktrijo, ki je poleg Jugoslavije najmočnejši klub Srbije.

Pri Iliriji so se posebno odlikovale Urbasova, Nada Papeževa, Stana Kezeleova in Vida Janežičeva. Od 110 golov so zabile: Kezele 53, Papež N. 28, Janežič V. 24, Errath in Pustišek 1. Posamezni nasprotniki in rezultati so bili sledeči:

- 10. avg. v Novi Gradiški: Ilirija : SK Unitas 16:4 (11:1).
- 13. avgusta v Kraljevu: Ilirija : SK Ibar 16:1 (12:1).
- 16. avgusta v Vel. Bečkerek: Ilirija : Zak 19:1 (9:0).
- 17. avg. v Vel. Kikindi: Ilirija : Kosovo 14:0 (7:0).
- 19. avg. v Požarevu: Ilirija : SK Viktorija 8:3 (6:2).
- 20. avg. v Požarevu: Ilirija : SK Viktorija 11:4 (4:1).
- 22. avg. v Novi Gradiški: Ilirija : reprezentanca Nove Gradiške 26:4 (14:1).

Medklubiški odbor za table tenis v Ljubljani (službeno).

Glasom pravil pravkar ustanovljenega Jugoslovanskega table-tenis saveza v Zagrebu, pozivlja gornji odbor vse klube in društva v Dravski banovini, ki gje table-tenis sport, da prijavijo v teku 5 dni Medklubiškemu odboru kot predhodniku Ljubljanskega table-tenis podsaveza svoj pristop v članstvo J. T. T. S. v Zagrebu.

V to svrhu je treba priložiti klubu odnosni društvu, ki želi postati verificiran član J. T. T. S. podpisano izjavo po upravnem odboru kluba in naslovljeno na M. O. v Ljubljani.

Istočasno je treba priložiti glasom pravil J. T. T. S. prijavino v iznosu Din 25.—

Brez priložene članarine se prijave zavrnejo. Prijavnine s prijavami je poslati na naslov: Medklubiški odbor za table-tenis v Ljubljani v roke G. Dènes Arturja, Ljubljana, Ambrožev trg št. 10.

Po odobrenju verifikacije dobi vsak klub odnosno društvu po en izvod saveznih in tehničnih pravil J. T. T. S. v Zagrebu.

Tajnik Dènes.

Propozicije

za propagandni internacionalni meeting ASK Primorja v Ljubljani.

Akademski sportni klub Primorje v Ljubljani priredi na svojem igrišču na Dunajski cesti dne 16. septembra ob 16. in 7. septembra ob 15. uri propagandni internacionalni meeting. — Program je sledeč:

sobota 6. septembra ob 16. uri:
1. 100 m semif., 2. met krogle, 3. skok v daljavo, 4. 1500 m, 5. 200 m predtek, 6. met kopja, 7. 400 m predtek, 8. skok ob palici, 9. stafeta 400×300×200×100.

nedelja 7. septembra ob 15. uri:
1. 100 m fin., 2. skok v višino, 3. met diska, 4. 200 m finale, 5. 800 m, 6. troskok, 7. 400 m fin., 8. 5000 m, 9. stafeta 4×100, 10. stafeta 3×1500 m.

Tekmovanje se vrši po pravilih JLAS-a. — Tekališče iz leša je dolgo 395 m, ima dva nedvigljena zavoja. Pravico nastopa imajo vsi atleti, katerih klubi so člani saveza, priznane ga od I. A. A. F. — Prijavnine so prosti inozemski klubi, za lokalne Din 10.— za točko in osebo. — Prijave naj se pošljejo na naslov: Savo Sancin, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 1/III. Prijave se sprejemajo tudi pol ure pred tekmovalnim na licu mesta. — I., II. in III. plasirani inozemci dobijo plakete, domačini pa priznanice. — A. S. K Primorje.

„Divji“ Kurdistan

V najnovejšem času se je svetovno časopisje precej zanimalo za deželo Kurdistan in za njene prebivalce Kurde, ki jih mi poznamo k večjemu iz potopisnih romanov Karla Maya ali pa še odtod ne. Za Kurde pa se je začel svet zanimati zaradi končnih spopadov med Turki in Kurdi.

Kurdistan leži na meji treh velikih azijskih držav in zato je dežela vedno v nevarnosti pred sovražnimi napadi s te ali one strani, ker bi vsaka od sosednjih držav rada imela važne vojaške postojanke v Kurdistanu v svojih rokah.

Pred vojno je bil Kurdistan torišče krvavih bojev v znanem rusko-angloškem sporu.

Prebivalci te dežele se zelo ločijo od svojih sosedov i po svojem jeziku i po svojih šegah in navadah. O njihovem jeziku vemo, da je zelo podoben perzijskemu, t. j. da pripada tisti veliki jezikovni skupini, kateri pripada tudi naš jezik (indo-germanska jezikovna skupina). Bavijo se največ s poljedelstvom, je pa med njimi še precej pastirskih rodov, ki se selijo s svojimi velikimi čredami vedno s severa na jug in obratno. Ti pastirski rodovi ne poznajo nobenega urejenega državnega življenja, pač pa so zelo nagnjeni k ropanju. Njihovi rodovni poglavarji imajo svoja bivališča visoko v ska-

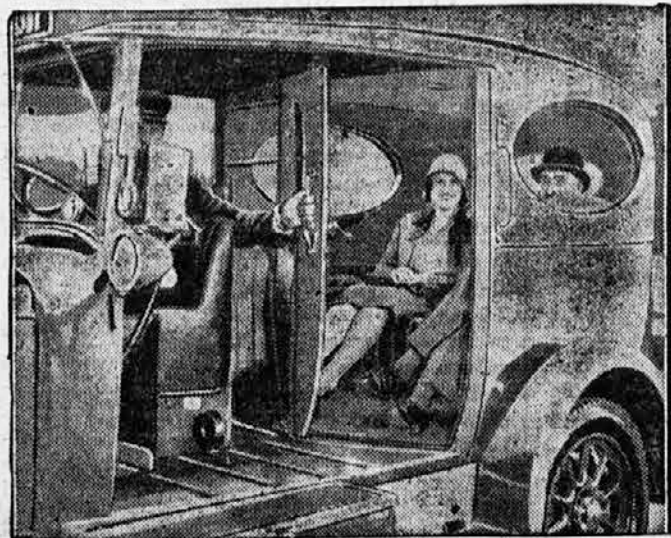
lah, kjer vladajo nad svojimi ljudmi približno kakor so nekdanje vladali pri nas plemenitaši nad tlačani.

Kurdi poznajo tudi še krvno osvetlo. Ta velja za njih kot sveta zapoved in rop smatrajo za veliko junaštvo.

Zene so pri Kurdi bolj svobodne kakor sicer pri mohamedancih. One ne nosijo pajčolanov. Po več žen pa imajo le najbogatejši Kurdi, kajti kakor skoraj povsod v orientu je tudi v Kurdistanu navada, da mož svojo ženo kupi. Deklice se može, ko dosežejo 12 let starosti.

Kakor smo že omenili, Kurdi ne poznajo urejenega državnega ustroja in življenja. Za pastirske rodove je »država« to, kar je skoraj za vsakega orientala: neka tvorba, ki je človeku kot posamezniku sovražna, ker zahteva od njega denar in krvni davek. Kurdi so došli sicer v mirovni pogodbi zagotovljeno neko avtonomijo, ampak vse njihove »pravice« so ostale le na papirju.

V najnovejšem času pa se je začela tudi med Kurdi buditi narodna zavest, ki jo goji in širi posebno neka tajna nacionalistična zveza angleška vlada. Ta zveza zahteva za Kurzveza angleška vlada. Ta zveza zahteva za Kurdistan popolno državno in gospodarsko neodvisnost.

Nova vrsta avtobusov v Londonu.

Avtobusni promet je v Londonu silno razvit, ne samo v sredini mesta, kjer za cestno železnico sploh ni prostora, ampak tudi na cestah, ki vodijo ven v okolico. V Londonu vozijo avtobusi najbolj različnih sistemov, najnovejši tip pa je tip »Hansom«, ki ima vrata na odziv, ne na odpiranje, kakor jih vidimo običajno v železnih vagonih.

Zdravilstvo na Kitajskem

Najstarejša medicina na svetu. — »Zel in plevel« — Jezuiti kot zdravniki na dvoru kitajskega cesarja.

Kitajska dežela je na vsakem polju svojčas prav znatno prekašala Evropo in tako ima tudi prastaro zdravniško poročilo (tradicijo), ki se je ohranilo še do današnjega dne. Z zdravništvom so se začeli pečati Kitajci najmanj že v 27. stoletju pred Kristusom, čeprav so še takrat imeli prvo besedo v zdravilstvu svečeniki in čarovniki. »Znanstvenac« medicina pa se pričinja na Kitajskem šele od l. 200 pr. Kristusom naprej. Takrat so že poznali 4 metode: Opazovanje bolnika, pregled telesa, izpraševanje bolnika in tipanje žile. Bolniku se pa pri preiskavi navadno ni bilo treba sleči, kajti tedanji kitajski zdravniki so preiskovali večinoma le glavo in roke.

Tudi za poslušanje se niso posluževali nobenih instrumentov in tudi niso naslajali svojih ušes na prsa bolnikov. Najbolj so obračali tipanje žile in za tipanje žile so spoznali precej različnih metod. Iz te dobe poznamo tudi že cepljenje proti raznim boleznim. Strupene (bolne) snovi so po starem izročilu začeli prenašati na zdrave ljudi po naredbi ministra Janga, ki je živel okoli l. 1000 po Kristusovem rojstvu. On je dal svojega sina cepiti proti kozam.

Tej »klasični« dobi medicine na Kitajskem je sledila »doba znanstvene polemike«, ki sega od 11. do 17. stoletja. Iz te dobe imamo ohranjenih mnogo spisov o najrazličnejših boleznih, n. pr. o hrani za stare ljudi, o ženskih boleznih itd. Tudi veliko znanstveno medicinsko delo v devetih zvezkih nam je ohranjeno iz te dobe, ki so ga morali proučiti vsi, ki so hoteli biti pripušteni k zdravniški praksi. Poleg tega poznamo še »cesarsko enciklopedijo medicine«, ki je bila izdana od l. 961. do l. 1280. To delo je obse-

galo spočetka nad 200 zvezkov, toda večina zvezkov je danes že izgubljena. Od l. 1068. dalje so imeli Kitajci že državne izpite za medicino.

Od l. 1068. do 1644. pa je izhajal »Osnutek o uporabi zdravilnih zelišč«. To delo je silno uplivalo na razvoj kitajskega zdravništva, mnogo bolj, kakor vsaka taka knjiga na evropskem zapadu.

L. 1644. pa je zavladala na Kitajskem dinastija Mandžu in od tedaj naprej se pričinja za zdravilstvo na Kitajskem nova doba. Portugalci so prišli do mesta Kanton l. 1516., Španci in Holanci nekaj pozneje, Angleži pa l. 1622. Brez dvoma so pripeljale razne trgovske ekspedicije s seboj iz Evrope tudi svoje zdravnike, pa tudi jezuiti, ki so prišli l. 1581. v Peking, so pripeljali s seboj več svojih učenjakov, ki so bili dobri kemiki in botaniki, a tudi dobri matematiki in zvezdoslovci. Mnogo od teh je doseglo na cesarskem dvoru visoke časti, zlasti ko je vladal cesar Hang-hai.

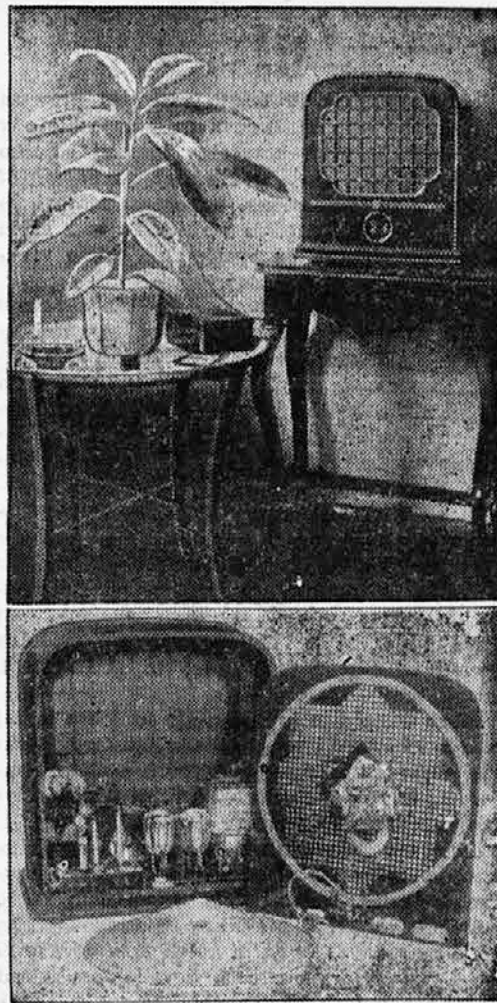
Ko je ta cesar l. 1698. težko obolel na malarijo, so poklicali k njegovi bolniški postelji učene jezuite. Ti so cesarja res ozdravili in iz hvaležnosti jim je cesar poklonil najkrasnejše zemljišče v Pekingu, kjer stoji še danes monumentalna katoliška cerkev.

V 18. stoletju se je Kitajska proti evropskemu zapadu bolj zaprla, vendar pa se je posrečilo dr. Tomažu Colledge-u ustanoviti prvo kliniko na Kitajskem, čeprav je bil inozemec.

Prvi zapadni evropski zdravnik, ki se je stalno naselil v Kontonu in tam tudi izvrševal svojo prakso, je bil ameriški zdravnik dr. Parker. Ta je bil prvi, ki je na svojem mestu vztrajal. Starokitajski način zdravljenja bolezni je bil namreč mnogo pregloboko ukoreninjen v ljudstvu, da bi se bilo hotelo kar tako oprijeti novih metod. Najbolj so napredovali na Kitajskem evropski kirurgi, toda za notranje bolezni se obrača Kitajci še vedno na domačega kitajskega zdravnika.

Redka slika v dobi »bubi« glav.

Na neki veliki športni prireditvi v Lipskem je te dni nastopila tudi mlada telovadkinja Jerica Melchers iz Essena v skoku na višino. Ta dama nosi še danes dolge, v kite spletene lase, kar je v današnjem ženskem športnem svetu gotovo velika redkost.

Iz velike berlinske radio-razstave.

Praktičen aparat za splošno uporabo: zgoraj umetniško izdelan sprejemni aparat; spodaj: pogled v notranjost aparata, ki vzbuja zaradi svoje preproste sestave splošno pozornost.

Veliko radio-razstavo so otvorili včeraj, v soboto, dne 23. avgusta v Berlinu; na razstavi so izloženi najnovejši radio-aparati, aparati za prenos slik in aparati za gledanje v daljavo.

Zakaj se živali boje?

V strahu so živali zelo podobne človeku. To opazujemo lahko vsak dan. Kdor se je enkrat strah in bojazen takoj, čim se ponove okolnosti, v katerih se je človek prvič prestrašil.

»Spominjam se«, piše dr. Karol Siebert v nekem nemškem listu, »da sem kot deček stal nekoč na nekem mostu, pod mostom pa se je peljal vlak. Dim in praša in ropot so me tako preplašili, da sem se vselej ustrašil, kedar me je pot zanesla na tisti most, ker sem vedno mislil, sedaj in sedaj bo pridrvel pod mojo vlak«.

Nekaj podobnega se mi je enkrat pripetilo z mojimi konji. Na poletje sem pomagal delati na polju. Nalagali smo žito na voz in vse je šlo gladko od rok. Ko sem pa enkrat pred konji nenadoma dvignil svojo roko, so se začeli konji treseti in hrskati in se postavljati na zadnje noge, da smo jih le s težavo pomirili. Stvar mi je bila pa kmalu jasna, zakaj se konji boje dviga roke. Med delom je namreč ta ali oni konj blastnil po žitnem snopu, kar mi bilo po mojem mnenju nič posebno hudega. Hlapec je bil pa drugačnega mnenja. Ta je stopil k konjema, zavihtel je nad njima vilo in jih zaradi malega prestopka tepel s vilami po glavi, da je bilo joj. Zato se mi ni nič čudno zdelo, da so se konji pozneje vstrašili pred vsako dvignjeno roko.

Tako se je bal tudi pes, ki je ukradel klobaso, potem se je pa plazil kar po trebuhu pred svojega gospodarja, ker se je spomnil, da jih bo dohl z bičem.

Ni pa posebno lahko vedno dognati prvi strah, vsled katerega postanejo živali boječe. Tu ne moremo drugega kakor da ugibamo. Enkrat sem opazoval, da se je naš kanarček silno prestrašil, ko sem se približal kletki s prijemačnikom za sladkor. Ali so morebiti tička kedaj mučila s takim ali podobnim orodjem? Jaz tega ne vem.

Neki svetovni popotnik mi je pripovedoval, kako se je vozil po Indiji. Kar na sredi ceste čisto na prostem so začeli konji nenadoma postajati. Kar tresli so se od samega strahu, čeprav ni bilo nikjer nič videti. Čez par minut pa smo naleteli na eno najbolj strupenih indijskih kač, ki je z dvignjeno glavo očividno čakala na konje. Ali so konji kedaj poskusili, kako je ta kača strupena? Kdo naj to ve? Mogoče so kedaj gledali, kako je taka kača umrla kakega drugega konja, ali pa je ta strah podedovan?

Da se brez izkušnje — pa najsi jih človek doživi sam ali pa sliši o njih — ne bojita ne človek in tudi ne žival, je precej dognana stvar. Tam, kjer še ni nikdar počil strel, se divjaj človeka ne boji, ampak je še celo krotka ž njim. Celot kuncel, ki jih mečejo kačam za hrano v zverinjakah, ne kažejo nobenega strahu in bi se s kačo najraje igrali. Dobro je pa, da kačam ne pomečejo preveč kuncev.

Zakaj so pa nekatere živali tako krotke in domače? Kako naj torej pričakujemo, da bi bila žival, ki smo jo strašili, ali celo pretepali, krotka in domača in zaupljiva do nas? Samo od nas polkvarjena in preplašena žival beži pred človekom, ali ga pa celo napade. Z dobroto in ljubeznijo do živali najložje dosežemo, da se nas živali ne boje.

Mali oglasi

Naprodaj je lokomobila

znamke Badenia Weinheim, 26KS, z ležečim cevni kotlom, enim cilindrom, batno krmilo premer 180 mm, 220 okretov v minuti, kurilna ploskev 9,45 m² s celotno transmisijsko napravo. Naslov: Grajsčina Novocelje, Zalec. 267

Manufakturst

izvečbana moč se sprejme takoj v manufakturno trgovino. — Javiti se je v Nabavljalni zadrugi uslužbenec državnih železnic v Ljubljani VII. 280

Načrte in proračune

za zgradbe izvršuje tehnično biro »Tehna« Ljubljana, Mesni trg 25/1. Zahtevajte poset inženjera-arhitekta

Žimnice

(modroce) predelujejo po 35 Din. Vsa druga tapetniška dela po najnižjih cenah. Pridem delati tudi na dom. Slavko Franc, tapetništvo, Ljubljana, Rimska c. 5. Zabjak 14.

Poslovni lokal

v gledališki ulici odda pokojninski zavod za nameščenje v Ljubljani.

Plačilne težkoče,

poravnave, izterjavanja, rubeže pri trgovinah in podjetjih prevzame soliden zavod [zveza tudi s inozemstvom]. Zaupnik za Dravsko banovino: Informacijski biro »Marstan« Maribor. Vpisnina Din 10.— in pet znamk. 258

Tvornica štampiljk

Teodor Rabič Ljubljana Kolodvorska ul. št. 24 Štampiljke v moderni izdelavi

Gospod

z akvizicijskimi sposobnostmi in z dobrimi zvezami s trgovskim svetom se išče. Trgovec, agent ali pensionist z lastnim stanovanjem v središču mesta ima prednost. Ponudbe na upravo pod »Representant« 288

Potrebuje pomoči!

Nasvete v težkih življenjskih vprašanjih? Tudi pri nakupu, prodaji hiš, posestev, gostiln, trgovin, mlinov, zidanj, iskanju posojila, najemu stanovanj? Zaučajte se: Posvetovalnici »Marstan«, Maribor. Vpisnina Din 10.— in tri znamke.

Ako želite kupiti na obroke

obrnite se na KREDITNO ZADRUGO BETAJLNIH TRGOVCEV R. Z. Z. O. Z. v Ljubljani Cigaletova 1 (zr. sod.)

Elektrotehnično podjetje

Ivan Černe Ljubljana Sv. Petra nasip 53

Ustanovljeno l. 1852.

Teod. Korn Ljubljana

Poljanska c. št. 8 (prej Henrik Korn)

krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar. — Instalacija vodovodov in central. kurjave. — Naprava strelovodov; kopališke in klosetne naprave

Sadje

namizno in kisló za mošt kupuje v vsaki množini:

GOSPODARSKA ZVEZA V LJUBLJANI.

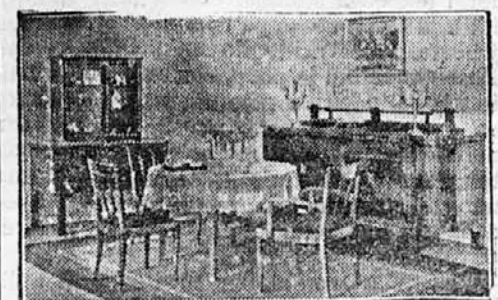
Izdeluje gojzer, lovške, smuško

212 in športne čevlje.

Ima v zalogi in izdeluje po meri.

A. ZALOKAR

GOSPOSVETSKA C. 8.

Tovarna pohištva IVAN MATHIAN

arhitekt za interiere LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA 14

priporoča svojo veliko zalogo najmodernejšega pohištva s priznanim prvostvornim izdelavo, kakor tudi vsa tapetniška dela po najnižjih cenah.

Horvat Janko, Murska Sobota.

Prekmurje v nacionalnem oziru

Danes teden je prinesel »Jugoslovan« pod naslovom: »Resnica o plebiscitu na Koroškem« v vsakem oziru zelo poučljiv članek, v katerem pisec na koncu zaključuje: »Po desetih letih bi se radi lepšali in opravičevali, ker se sramujemo. — Tako je resnica o plebiscitu: zavoženo po nevednosti, lahkomiselnosti in potuhnjenosti. — Res je, boli nas vse Slovence, pa tudi vsakega Jugoslavana mora boleti, da smo zgubili ta prekrasni kos slovenske zemlje, a še huje nas boli, ko vidimo, kako gineva naš življenjski slovenski Koroški, in mi smo brez moči. —

Naj mi bo dovoljeno, da obrnem pozornost Slovencev in vseh Jugoslovancev na tretji kos naše zemlje, slovenke Prekmurje. Človeku se zdi, kakor da bi bil le slučaj ali bolje rečeno igra zgodovine, da smo za nadomestilo izgubljene Koroške in Primorske dobili kot nadomestek 1000 let odtrgano Prekmurje. To je tisti kos zemlje iz slovenske zgodovine, ki se razprostira na levi strani reke Mure gor do Rabe, kjer še dandanes živi ali bolje rečeno, životari slovenski narod, ker ga ni moglo uničiti tisočletno suženjstvo.

Če se ozremo na pred in medvojno dobo ter tudi še do prevrata, se nam kar čudno zdi, kako je bilo sploh mogoče, da smo Prekmurci tudi osvobodjeni in združeni z Jugoslavijo. Pred in med vojno namreč ni bilo človeka, ki bi deloval na to, ker v to možnost nihče ni veroval, pa tudi misliti ni mogel nanjo. Šele ob prevratu se je slišalo nekaj o snujocih se Jugoslovijci ter so ljudje kar nekako instinktivno postali pozorni, se informirali o njej ter — bi rekli — podzavestno čutili, da so tudi oni sinovi Slave ter so si počeli postati tudi dejanski člani Jugoslavije. Kar elektrizirala je ljudi Jugoslavija. Navdušenje zanj, ki pa je bilo le podzavestno, nikoli sloneče na kakšni globlji nacionalni zavesti, je bilo tako veliko, da bi od Mure pa gor do Rabe glasovalo najmanj 75% vsega prebivalstva za njo. — In sedaj po 11 letih osvobodjenja?

Z žalostjo moramo pribiti dejstvo, da je narodna zavest padla za najmanj 100 odstotkov. Kdor pozna razmere v Prekmurju, se ne bo temu prav nič čudil. Kaj je temu vzrok? — Ne eden, mnogo jih je. Tudi za te vzroke ve, kdor je dalje časa bival v Prekmurju, posebno še, ako se je za stvar zanimal. — Ne bomo tu razpravljali o teh vzrokih, ker se na to povrnemo drugič. Vendar je to dejstvo, ki smo ga enkrat morali povedati javno in ki se ga ne da prikriti in zatajiti z nikakimi demitijami. Tak je dejanski položaj in ta položaj nas zavedne domačine skrbi in žalosti. Imamo sicer zavest, da smo storili vse, kar je bilo v naših močeh, še več, tako, da smo morali od več strani slišati čestitke, da smo prenapeti mladeniči. Karkoli je človek za nacionalno stvar koristnega počel, je bilo nevarno za oskorsne strankarje ter so napeli vse sile, da so preprečili vsako tako početje.

Kurz državne politike je drugačen, strankarstva ni več. Vsaj ne bi ga smelo biti; toda pri nas je zaenkrat vse pri starem. Vendar nas to ne oplašča, da ne bi tudi v Prekmurju začeli s pozitivnim delom. Res je, da bi trebalo najprej marsikaj razuščiti, temeljito pomesti in obratovati z vsemi faktorji, ki so bili dosedaj bodisi s svojim pasivnim zadržanjem, bodisi z negativnim, razdiralnim delom ovira nacionalnemu pokretu, in potem iti na pozitivno delo, ker zastoj zidamo, ako nam drugi ravno toliko ali pa še več sproti rušijo. Ne odnehamo pa ne, saj je naša pot edino pravilna in vodi k sigurni zmagi.

Zavedamo se sicer, da nikjer v naši državi ni toliko ovir za delovanje v duhu 6. januarja ka-

kor v Prekmurju, saj se ta sprememba državnega kurza pri nas sploh ne pozna. Kar ni direktnih, več ali manj prikritih nasprotnikov jugoslovanske misli, so z malo izjemo le ozkosrčni lokalni patrijotje, ki še dandanes govorijo, da Prekmurje ni sestavni del Slovenije, temveč nekaj posebnega, neki privesek Jugoslavije. Še dandanes odnose šele sedaj je globok prepad med domačini in prišleci ali bolje zaničljivo povedano: Slavi, Štajerci, Kranjci in rešetarji. Vsi ti izrazi se rabijo kar javno, ki pa so umetno inspirirani od nasprotnikov skupne slovenske, posebno še jugoslovanske miselnosti. Vse to pa se pri nas mirno trpi, nihče niti z mezinem ne gane, da bi skušal kaj pozitivnega storiti v tem pravcu, ali vsaj delovati, da bi se ta prepad zoževal. Na tisoče primerov in dokazov imamo, koliko škodujejo ti izrazi v nacionalnem oziru, ter na tisoče primerov, kako se

pri nas postopa ali bolje ne postopa in bi se moralo delati zaradi nacionalne koristi popolnoma drugače. In posledica tega je ta, da nasprotniki jugoslovanske misli naravnost triumfirajo in imajo neverjetne uspehe s svojim rafiniranim postopanjem tako zelo, da je dovolj, da sliši naš človek izraz: prišleček, Slav, Kranjec ali Štajarec in se že čuti ločenega od njih ter se nehoti spomni z nekim toplim občutkom blaženega orsage sv. Stefana.

Ali bomo šli v tem pravcu še naprej? Ali bomo te razmere še trpeli? Res je, da sta Koroška in Goriška neprimerno milejši vsakomur onostran Mure, ker jih je vezala tisočletna skupna usoda, skupno življenje in kultura, dočim se za prekmurske Slovence skoraj niti vedelo ni, vendar zakaj ne bi z vsemi razpoložljivimi močmi delali za nacionalen napredek Prekmurja, ki je vendar tudi slovensko še daleč preko današnjih mej.

Zato pa: nova miselnost se more zlasti uspešno uresničiti v slovenskem Prekmurju!

Evropske zedinjene države

Kakor znano, je francoski zunanji minister Briand prejel odgovore vseh evropskih držav na svoj memorandum za federacijo evropskih držav. Na podlagi teh odgovorov izdeluje načrt »Unije evropskih držav«, ki ga bo predložil septembarski skupščini Društva Narodov v Ženevi. Odgovori evropskih vlad na memorandum so precej rezervirani in ohlapni, dasiravno po večini naklonjeni Briandovi inicijativi. Zastrti so z diplomatsko tančico, da je mestoma težko razbrati, kakšni so vodilni motivi. Zategatej je posebno zanimivo vedeti, kaj mislijo o tem ugledni publicisti zapadnih narodov.

Podajamo čisto na kratko vsebino članov, ki jih prinašajo revije: L'Europe Centrale, L'Esprit international, Pan-europe in Contemporary Review.

Apostol paevropske ideje grof Coudenhove-Calergi je seveda navdušen za Briandov načrt. Zatrjuje, da Briandov govor o evropski uniji v francoskem parlamentu julija meseca 1929 ni bila improvizacija, kakor se splošno misli, temveč je bil Briand že novembra 1928 trdno odločen spro-

žiti misel evropske federacije o primernem času in akreniti vse potrebno za realizacijo te zamisli. Briand je že od l. 1927 častni predsednik Calergijeve panevropske unije. Briandova inicijativa je ogromne politične važnosti, dasiravno zaenkrat samo še odprto vprašanje vsej Evropi. Mar bo njen odgovor ugoden? Grof Calergi opozarja na nevarnost, ki preti Evropi, če bi odklonila idejo federalne unije evropskih držav. Zadoštuje da Italija spremeni svoje stališče v vprašanju Južne Tirolske, pa se pokaže, da Italija nemško-italijanske zveze, ki bi nemirno pritegnila tudi Ogrsko, Bolgarijo, Litvo, vse države, ki so nezadovoljne z mirovnimi pogodbami. Tudi Rusija bi se pridružila. Nasproti takšnemu revizionističnemu bloku bi se seveda takoj formiral antirevizionističen blok: Francija, Poljska, Belgija in Mala antanta. Dasiravno ne rada, bi se v lastnem interesu morala temu bloku pridružiti tudi Velika Britanija. Kakšno stališče bi zavzele U. S. A. ni gotovo. Evropa bi se znašla na mah v dveh sovražnih taborih. Vojna bi bila neizogibna. Da se

Prvi evropski kongres kristjanske mladeži v Berlinu.

Prvega evropskega kongresa kristjanske mladeži v Berlinu so se udeležili zastopniki 13 držav. Kongres je obravnaval v prvi vrsti vprašanje telesnih vaj. Namen kongresa je bil, da spravi v sklad moderno športno življenje s kristjanskim svetovnim nazorom. Slika nam kaže več udeležencev kongresa na nekem izletu v okolico Berlina.

E. Višnjakov:

Buhara

Zvoki so se neopaženo, komaj slišno tihotapili v sobo, ki jih je bila nazadnje polna. Prelivali so se, gostoleli in čudno cvrčali ter se po nevidnih stopnjicah vzdigovali čedalje višje, na najvišji noti pa mahona umanjkali in izgubili. Tišina za njimi je bila neobičajna, tegobna.

Ze čez par sekund je pa spodaj spet zatreščalo, zarjavelo, zatulilo, zacvililo. Kakofohija, ki pa je imela ritem. Nevidni orkester je grmel v nenavadno jasnem, sekanem tempu, ki je čutil nenavajeno uho z malo čudnim, pa vendarle budrim maršem. V naglici sem se oblekel in stekel na ulico.

Stara Buhara! Najbolj zapadno mesto Uzbekistana, obenem pa najbolj na vzhodu Srednje Azije. Ozke, krive ulice; visoke, v celem Uzbekistanu najvišje stene hiš; pisane, živopisne noše svetlih plaščev in drsajočih sandalov; nebo stremeče pšice minaretov, podobnih tovarniškim dimnikom. Stojim pod znamenitim, ponosno vitkim, v pesmih in filmih proslavljenim Minaretom Smrti; če pogledam nanj, se mi kar vrti v glavi. Na minaretu gnezdijo štorke, važni čuvarji tisočletnega miru, varuži nespremenljivosti obstale kulture. Zamišljeno dremlejo čudovito lepe in vitke mošeje,

* V prevodu objavljena topisna črtica nam zanimivo oriše sodobno vrenje in trenje med tisočletnimi, okamenelimi tradicijami in novimi strujami, ki še niso zavzele opredeljene oblike v nekdanjem vassalskem emiratu v osrčju Azije, danes pa le zapadnem delu uzbekistanske republike, ki je staremu emiratu pustila edini spomin — ime mesta Buhare. (On. ur.)

madrasi in zatoglo kličejo mujezini-sufiti vernike k molitvi.

Po vsem mestu so razmetani bazeni-hauzi, prav sredi mesta je pa znameniti stopnjčasti »Labi-hauz«, vodni rezervoar Stare Buhare. Ko se nagledaš mošej in minaretov, stopiš za druge vtise Vzhoda, bolj starodavnega ko koran, ki je toliko stoletij gibal in ohranjal njegovo življenje. Po obročastih stopnjicah Labi-hauza hodijo množice nosačev vode s čudnimi korci in z mehovi na rami, se spuščajo k vodi, hitro in spretno načrpajo vode, zalivajo jo s korcem kar preko rame in odhajajo. To so »maškopi«. Zadišalo je po svetem pismu, spomin očivilja povesti o Abrahamu, Izaku in Jakobu, o Sari, Raheli in Liji, o mehovich in korcih. Koliko stoletij je bilo še treba, da je opravič zmagoviti koran svoj pohod! S počasnim, umerjenim korakom odhajajo maškopi, da poskropijo ulice iz mehov.

Da, Stara Buhara je ohranila svetopisemsko ozačje, obenem pa je nema priča pravilnega veličja svetlega emira, mesto, v katerem mrgoli mošej in madrasov, dvorcev, minaretov in hauzov, zgrajenih pred stoletji, trdnjav in trgov, ki so do zadnjih let kazali isto tisočletno sliko življenja, mesto, prepreženo z zanimivimi razvalinami, ko maškopski meh z zaplatami. Kaj res vre v teh mehovich novo vino? Ne hote osupneš pri tej misli, če pogledaš množico »mulle«, starokopitnih orientalskih trgovcev, pravovernih muslimanov, udano-pokorne ženske v mračnih parandžah in vso množico ogromnih živopisanih turbanov, med katerimi se smukajo plahi židje, črnooblečeni, kakor da bi žalovali.

Na ulico me je torej izvabilo trdovratno gr-

menje bobnov, rujevanje »karnajev« — neverjetno dolgih trobelj — in zvižganje flavt. Tudi vsi ti zvoki so tako močno sorodni svetopisemskim!

Po ozki uličici mimo mojega »hotela« (Hotel Uzbekistan, splošno dostopne cene, vsa udobstva tik ob lekarni) se giblje množica Uzbekov, Tadžikov in Rusov pod vihranjem rdečih zastav, ki se jasno odbijajo od modrine neba in sivine zidov. Na zastavah so napisali v arabskih krivuljah in latinici. To je spreved »sobotnik«, ki gre na fabriko bombaža, da k času očisti semensko zrnje »čigita« od črnih semen »kar-čigita«. Posevna kampanja »ednje-azij-s«-ega »bombaža, pripravljane semena, ki se potem razdeli poljedelcem — »dekhanam« Uzbekistana. Po sprevedu se čuti vrenje novega življenja v starih mehovich.

Danes je petek. Na trgu so siloviti prepiri. Židje in židinke razburjeno gestikulirajo, psujejo, kričijo in pehajo v vrstah, boječ se, da odidejo praznih rok. Riba se prodaja in kateri žid more biti pred praznikom brez okusno pripravljene, prijetno dišeče ribe? I zadnji Mohikanci Aš-inazi, i uzbekizirani bradači — Star-diti — vsi buharski židje enako silno verujejo v Jehovo, spoštujejo dan sobotni in praznujejo v tek z ribo. Na trgu kipi še poln življenja starodavni Izotok. Pa tudi na trgu so že novi glasovi — ropotanje avtomobila, ki je na trg pripeljal ribo, ki so jo došle prinašali velblodi. Avtomobil postaja čedalje pogostejši gost. Ena sama lastovka pa še ne prinaša pomladi in tudi avtomobil kaj nerodno izpopolnjuje in obenem moti sliko vzhodnega trga, njegovo sopenje se pa izgublja med rezkimi kniki barantačev.

Upravnik ogrske države, bivši avstrijski admiral Horthy.

Slika nam kaže admirala Horthy-ja, ki gre na proslavo sv. Emerica, ogrskega kralja, ki je vladal okrog l. 900. p. Kr. Na to proslavo je prišel tudi papežev zastopnik, potem bivši avstrijski kancelar dr. Seipel, ki je imel na proslavi pomemben političen govor, in na stotine cerkvenih in posvetnih dostojanstvenikov z vsega sveta. Proslava ni imela samo verskega, ampak tudi velik političen pomen.

izognemo tej nevarnosti se je treba enkrat za vselej odreči zloglasni politiki alijans. Ni drugega svetlega vidika kakor panevropska unija.

Francoski politik Edvard Herriot se bavi z argumenti, ki govorijo za in proti panevropski uniji. Razmotriva o možnosti nevarnega trenja med Evropo in Ameriko. Pride do zaključka, da bi bila panevropska unija nevarna za Ameriko le, če bi bila Rusija v znanstveno sistematičnem gospodarskem razvoju, kar pa ni slučaj. Vendar isti Herriot v isti reviji pravi na drugem mestu, da je vstop Rusije v svetovno gospodarsko aktivnost le še vprašanje časa.

V. Bohet smatra, da ni možno misliti na evropske zedinjene države po zgledu ameriških. Evropa nima homogenega tipa z ozidrom na značaj prebivalstva, tudi ji je tuja slehernna materialna ali spiritualna vzajemnost. Ali se je treba odreči ideji evropskega sodelovanja? Nikakor ne; toda omejiti se je zgolj na reševanje nekaterih splošnih vprašanj (suhozemni in zračni promet, intelektualno sodelovanje), nikakor pa ni nujno forsirati ideje politične unije evropskih držav.

Kritika J. A. Hobsona (Contemporary Review) je bolj ostra. Po njegovem mnenju je načrt Panevropske ne le utopičen, temveč nevaren. Kako naj bi mislili na »Zollverein«, ko so trgovski in carinsko-politični interesi držav tako različni in si nasprotujoči? Kako naj stvari Evropa ločeno gospodarsko organizacijo, ko vendar zavisi njeno blagostanje od dobrin, ki jih nudijo drugi kontinenti? Zgolj politična federacija ima še slabše perspektive; čeprav bi se stvorila pod okriljem Ženeve, bi zadala slednji smrtni udarec. Evropski blok v Društvu Narodov — ravnotežje je zgubljen. — S. M.

Severne strani mesta zatuli sirena. Tu li to je glas nove pošasti, ki grozi starodavnosti. To je glas nove tovarne — sviloizdelovalke, ki se je otrla med buharske obrtnike. Tudi devetsto delavcev je izsela iz ljudstva in jih postavila v novo, staremu življenju sovražno ozračje, razgibala je orientalsko lenobo in oskrnjajoče razsekala dan na ure in nepremična stoletja na hitro spreminjajoče se dni. V starem buharskem mehu so zakvašene droži, ki motijo in kalijo mir pravovernih.

Stopim v koloritno, ekzotično mošejo. Namesto arabeske opazuje oči živahni plakati, namesto vernikov, razprostrtih po tleh pred velikim prorokove besede, pa par sto parov črnih, mladih oči, ki poslušajo molitve nenavadnega mulle, predavatelja o načrtu kolektivizacije pridelovanja bombaža. Mošeja ni več mošeja, ampak klub. Na mize so pravkar prinesli novo številko časopisa »Azad-Buhara« — »Svobodna Buhara«.

In če me je prihod iz Evrope v Buharo vrgel za stoletja nazaj, me vstop v to »mošejo« v hipu prestavi v najmodernejšo atmosfero socialnih razglabljanj.

Po življenju Srednje Azije se poteguje brazda za brazdo. Vzhod medli, izginja. Vsebinska njegovega življenja se spreminja, umikajoč se novemu, četudi čudnemu pojmovanju, korak za korakom. Od vzhodne pravljice ostajajo samo platnice, od starodavnega reda samo zidovi, od prorokove besede samo lupina čudovito lepih mošej. Moškarp s svojimi mehovi se že umikajo na ulici avtomobilu in ne morejo več zadušiti s svojimi brizgi prahu izpod njegovih koles.

Kultura

Leonid Leonov

(Iz nove ruske književnosti.)

Teško je, karkoli zapisati, ne da bi človek zašel v ogenj stare pravde, ki se menda še nikoli ni tako vroče bila kakor v naših dneh med dvema starima, trdoživima načeloma — med načelom tendenčnega dokumentarizma in iluzijo čiste umetnosti. To je borba, ki se je pri nas še na bolj neroden, neživljenjski način kakor v ostali Evropi iz arene družabnih, kulturnih in političnih bojov prenesla tudi na polje neposrednega književnega in umetniškega dela in njega ocenjevanja pred forumom družbe. Da na povsem neživljenjski način: za umetniškega tvorca je namreč njegova zavestna, organizacijska ureditev in usmeritev v družbi prav tako problematična pomena, kakor je za vernika ali nejevernika izvrševanje cerkvenih obredov. Bolj kakor vse geste in forme, bolj kakor vse dobre, skromne želje in razumske spoznanja samega sebe in sveta so za vrednost vsakega človeškega in umetniškega življenja odločilna dela sama; samo dela so, po čemer je mogoče človeka soditi in po čemer je v družbo organsko uvrščen in urejen — vse drugo so pogostem samo nedolžne naivne zmote ali pa farizejstvo.

Razumljivo je, da je današnja ruska književnost pretežno dokumentarna: presilna, pretežka je dedščina svetovne vojne in revolucije, da bi mogla vsa literatura mirno opazovati človeka v njegovih najbolj skritih, sentimentalnih kamrih, preveč družabnih, delovnih, političnih pez je na človeku in narodu. Toda stara resnica je, da je poklic umetnosti vključ vsemu, pronicati v najbolj notranje prostore človekovega bitja in življenja, njen poklic je, da tudi sredi najvišarnejšega časa — kakor Veronika Kristusov obraz v svoj prti — odnese v svojih podobah vsako uro človekov obraz. Poklic umetnosti je, da preko vseh prelomov in prepado, v katerih hodi zgodovina, tvori vez in tradicijo živga, resničnega človeka, ki je en sam od začetka do konca. V tem smislu je delo Leonida Leonova gotovo pomembnejše, trajnejše vrednosti kakor kogarkoli njegovih sodobnikov.

Leonov je menda eden najmlajših prozaistov (r. 1899) kar jih je povojna Rusija dala Evropi. Prav za prav je s kmetov doma, njegov oče je bil neznaten žurnalista, do česar se je iz nič prebil kot avtoridakt. Leonid je 1917 končal gimnazijo, potem pa se je priključil rdeči armadi in se tri leta bil po raznih frontah. 1922 so izšle prve njegove stvari po revijah in v kratkem času si je osvojil sloves najbolj nadarjenega izmed mladih pisateljev, ki so nastopili s preobratom.

Leonov se ostro loči od večine modernih ruskih pisateljev, polje njegovega književnega dela ni državljanska vojna in politične zmage in porazi, njegov ogenj ni navdušenje revolucionarnega konstruktivizma. On ima rad predmestja in vasi, kamor prihaja vris in borba velikega življenja samo v rahlih odmevih, on ima rad skrite, brezmočne sne pohojnega srca, ki si ne upajo na dan. Rajši, kakor da bi se ukvarjal s programom revolucije, se potika med vagabund in tatovi po moskovskih breznicah in z njimi vred beži pred racijami, on, rdečearmejec, nima daru od boga, da bi se z drugimi vred veselil zmagoslavja: ko je po zmagi odločil puško in odpasal bajonet, se je šel pajdašit z ljudmi, ki jih je njegova revolucija vrgla iz gladko tekočih koleznih življenja in jih pritisnila ob zid. Leonov je pač velik, resničen umetnik, on je znal iti z revolucijo, da se je pogreznil do vseh brezdanih globin družabnega življenja in človeške srca, toda ni se znal ustaviti z njo: zmaga je mir in red, umetnost pa je borba brez konca.

Ni nam dano, da bi v originalu čitali njegove stvari. Tragično je, da nam lahko samo nemški prevajalci posredujejo sodobno rusko

književnost. Troje pomembnih knjig Leonova je doslej izšlo v nemščini. Čas bi bil, da bi v množici prevodov, ki zdaj dan na dan preplavljajo naš trg, zagledali tudi že eno ali drugo njegovo stvar. Njegova novela Bela noč riše življenje na ruski vasi za vojne in revolucije, njegov Konec malega moža je pretresljiva podoba življenja intelektualcev in mestnih ljudi za časa velikega gladi. Njegovi največji deli pa sta romana Jazbeci (v nemščini Die Bauern von Wory) in Tat.

Jazbeci so roman današnje ruske vasi, roman o borbi stare ruske vasi z novim proletarskim mestom. Roman o dveh bratih — kakor pravi motto po pesmih slepih prosjakov — o dveh bratih, iz ene matere rojenih, z eno srečo obdarjenih: eden je bil bogat, eden bea- rač. Semjon in Pavel sta se iz vasi prišla učiti v mesto v trgovino, potem pa sta se zgubila vsak v svojo smer: Semjon po vojni domov, na čelo kmetov, ki se puntajo zavoljo neke stare pravde za pašnike, Pavel v revolucijo, za poveljnika čete, ki pride upornike miriti. Jazbeci so ena sama pesem tistega silnega, dobrega življenja, ki polje v zemlji, otrocih, kmetih, mladih zaljubljenih in bratih, tistega življenja, ki povsod na koncu vendarle triumfira in ki ga najbrž nikoli ne bo mogoče spremeniti. Da se brat-kmet nazadnje uda bratu-proletarskemu revolucionarju, je samo izpoved preprostega spoznanja našega časa, da je vsak beg vasi pred mestom dandanes zaman.

V Tatu riše Leonov življenje družbe, ki je najbolj spodaj, življenje tatov, razbojnikov, ljudi, ki so se iz kakršnegakoli razloga dali obso- diti na skrivno, ilegalno življenje z vsemi nje- govimi stiskami in slastmi. S tem svojim de- lom je Leonov potrdil dejstvo absolutne sveto- sti vsakršnega človeka pred umetnikom. Glav- ni junak romana, Mitjka, tat, junaški razboj- nik, nesrečni ljubimec in dezerter, je gotovo ena najsilnejših figur, kar jih je ustvarilo po- vojno slovo sveta.

Pot Leonida Leonova je, pogreznati se vse globlje in globlje v prepade človeškega srca, njegovo poslanstvo je, kopati na dan utripe in utrinke duš, ki jih vsi ljudje nosijo s seboj, pa jih še nihče ni videl od blizu, kopati jih na dan in jih s pesmijo časa, ki vihra čez svet, spletati v eno melodijo. On je gotovo med pr- vimi, ki bodo v svojih delih še poznim rodo- vom odgrinjali podobo naših dni.

Fri.

Hudožestveniki v Beogradu

Kakor znano, se je skupina bivših članov moskovskega hudožestvenega gledališča, ki je nedavno gostovala tudi v Ljubljani, odločila, da se stalno naseli v Beogradu in da oddo organizira svojo delavnost po naši državi in po slovanskem in ostale kulturnem svetu. Visti, ki so prihajale doslej, so zvenele v tem smislu, kakor da dobi Beograd s tem do neke mere stalen hudožestveni teater. Pred dnevi pa je beograjsko Vreme objavilo razgovor svojega poročevalca s Pavlo- vim, vodjem skupine hudožestvenikov, ki te vesti malo na tesno komentira in iz katerega sledi, da bo ruska igralska skupina tudi po- slednja pri svojem ahasverskem načinu življenja, da pa se bo od povsod vračala v Beograd, ki ji bo središče in izhodišče vseda delovanja. V omenjenem intervjuu pripoveduje Pavlov:

Svojo skupino smo znatno izpopolnili. Cela vrsta znanih umetnikov nekdanjega moskovske- ga hudožestvenega teatra pride k nam. Naj na- vedem samo nekaj imen: razen Tokarske in Tokarske mlajše bo delala z nami Ždanova, ki je preteklo sezono igrala v Rigi, kamor je pri- šla lani iz sovjetske Rusije. Ona je ena prvakinj hudožestvenega teatra in učenka Stanislavskega. Potem prideta Križanovskaja in Vlasova — ka- kor Ždanova je bila tudi Vlasova doslej v Rigi.

Izmed moških naj navedem Virubova in Ale- kina, mladega in talentiranega umetnika. — Alekin je bil doslej pet let v Berlinu pri Rein- hardtu in je bil od strani gledališkega občinstva zelo toplo sprejet.

Prva stvar, ki jo bomo dali, bo Gogoljev Re- vizor. Glavne vloge so razdeljene takole: Gu- bernator sem jaz, Hlestakov — Alekin, Ana Andrejeva — Greč in Marija Antonovna — Le- vickaja. Revizorja pripravljamo intenzivno od prvih dni, kar smo tu. Načrte za dekoracije in kostume sem dobil iz Pariza od Zedrinškega in moram vam reči, jaz sem kratkoma navdušen. Po teh načrtih bomo pa vse delali tu, v Beogra- du. Premijera Revizorja na odru beograjske skupine moskovskega hudožestvenega teatra v Beogradu bo v nedeljo, dne 5. oktobra 1930.

Po Revizorju bomo dajali Rusijo na begu, to- da to pride na vrsto šele čez čas. Stvar je namreč sledeča: v Beogradu bi radi, kakor smo naprošeni, otvorili tudi svoj dramski stu- dio. Toda vse kaže, da ga bomo utegnili samo pripraviti, to se pravi, da bomo po božiču vse ukrenili in zbrali, kar nam je potrebno, da ga pa ne bomo odpravili. Zelo verjetno je namreč, da bomo v januarju za nekaj časa zapustili Beograd. Namenjeni smo na pot po Bolgariji, Romuniji, Češkoslovaški in Poljski. V Poljsko nas vabijo za tri mesece, toda imamo v svojem načrtu za Poljsko samo en mesec na razpolago, ker se bomo 15. aprila vkrkali na pot v Južno Ameriko. Avgusta pa se mislimo vrniti v naš Beograd. In tedaj bomo začeli tudi s svojim studiom.

Mislili pa smo tudi o tem, da bi v zvezi s tu- kajšnjimi ruskimi književniki prirejali večere, posvečene posameznim velikim ruskim pisate- ljem, predvsem Turgenjevu, Dostojevskemu in Puškinu. Vsekakor pa bi prišli na vrsto tudi takozvani sovjetski pisatelji, pa tudi najmoder- nejši izmed njih.

Program našega dela ni majhen in mi se ga lotevamo s posebnim navdušenjem. Po dvanaj- stih letih beganja smo na koncu koncev le za- dobili svoj dom, svoj stalni gledališki laborato- rij. Zdaj bomo delali v svojih prostorih — pri tem pa se spominjam, kako smo, recimo, Tri sestre vadili na mrzlem hodniku nekega hotela v Bolgariji in da smo imeli svoje vaje po vago- nih in vejah. Zdaj pa bomo delali v lepih, in kar je najvažnejše, stalnih prostorih.

A da smo postali beograjska skupina moskov- skega hudožestvenega teatra, to ni gol slučaj. Če samo površno pogledate zgodovino Rusov in Srbov, posebno zgodovino novejših časov, boste razumeli, da bi bilo prav za prav nelogično, če ne bi naša skupina moskovskega hudožest- venega teatra na koncu postala beograjska skupina.

Zbori VI.4. Izšla je 4. številka letošnjih »Zborov«, ki vsebuje četvero zborovskih skladb in dvoje samospevov. Hrabroslava Volariča »Rožmarin« v Svetkovi priredbi za moški zbor je znana, priljubljena pesem in bo dobrodošla zlasti podeželskim pevcem. Josip Pavčič je pri- redil za moški zbor »Potrkan ples« na prav preprost način s stopnjevanjem od začetka do vihravega, navihanega konca. Ludovik Puš je objavil »Venček dolenskih napitnic« in prired- bil za narodno »Kaj ti je, deklica«. Zdi se mi, da je Puš šel nekoliko predaleč, hoteč stopnjevati čuvstvenost poslednje in razigranost napitnic s prav romantičnimi harmonskimi sredstvi. Pri tem pa ni niti najmanj vpošteval sloga prepro- stega stavka. Za odprte oktav in kvinte se ne meni, uporablja jih celo pri imitacijah. Seveda pridobi stavek z obilnimi podrobnostmi na zvo- ku, trpi pa na slogu in prozornosti. Mislim, da ravno narodna pesem ni primerna za harmon- ske poskuse. Bolj zanimivo bi bilo, ako bi Puš priobčil kako lastno skladbo. Pavčičev samo- spev »Mlada pesem« in Prelovčev »V album« sta prozorni, preprosti skladbi. Težišče obeh je v nežnem občutju. Književna priloga je tokrat zelo bogata. Vladimir Pfeifer je prispeval član- ka Gospodu monsignoru Stanku Premrlu — za peti decenij« in »Manom Volariča in Svetka«.

Dr. Josip Mantuan nadaljuje temeljito razpra- vo »O slovenski operi«. Slede rubrike »Naši skladatelji«, »Iz naših organizacij«, »Novosti«, »Razno« ter »Iz uredništva in upravnštva«. — »Zbori« se izpopolnjujejo od številke do šte- vilke, so poceni in so nekaka kronika naše zbo- rovske literature. Sram nas je lahko, da njiho- vega eminentnega dela in pomena ne cenimo dovolj in da se morajo radi malega števila na- ročnikov vedno boriti za obstoj. Slavko Ostere

Dve sociološki študiji o ženi. V Ljubljani je izšla 80 strani velikega formata obsegajoča knjiga, v kateri objavlja dr. Julka Chlapec Djordjevič dve svoji (v srbskohrvatskem jezi- ku spisani) študiji o sodobnem naravoslovskem in socialnem vprašanju žene: Sudbina žene in Kriza seksualne etike. Prvi članek obravnava: spoln diferenciranje in specializiranje žene, maskulino orientacijo današnje družbe, biolo- ško fiziološko in sociološke pogoje emancipa- cije in končuje s klicem po izenačenju moža in žene. Drugi članek pa obdeluje vzroke da- našnje spolno-etične krize, probleme rojstva, zakona in svobodne ljubezni. Avtorica prihaja v svojih razpravljanjih do zanimivega zaklju- čka, da gre razvoj za etičnim individualizmom in relativiteto etičnih vrednot.

Gostovanje beograjskega Narodnega gledali- šča v Novem Sadu. Narodno gledališče v Beo- gradu se pogaja z vodilnimi vojvodinskimi kul- turnimi zavodi in društvi, da se uvedejo stalna gostovanja beograjskega gledališča v Novem Sadu.

Filmski journal o naši državi. V kratkem pri- de v našo državo posebna ekspedicija Para- mountove filmske družbe, ki bo obiskala vse pomembnejše kraje in snemala njih lepote in zanimivosti. Obiskala bo Ljubljano, Zagreb, Beograd, Novi Sad, Sarajevo, Mostar, Plitvička jezera, Dalmacijo, Primorje itd. Vse posnetke bo podjete porabilo za velik zvočni film, ki bo prikazoval turistične zanimivosti sveta.

Češkoslovaška pevska turneja po Italiji. Pev- sko društvo češkoslovaških učiteljev se je od- zvalo vabilu, da pod vodstvom dirigenta Anto- nina Bednaša priredi v oktobru koncertno tur- nejo po Italiji. Češkoslovaški pevci bodo nasto- pili tudi v Pulju in Trstu.

Bratje Karamazovi v zvočnem filmu. Znani nemški pisatelj Leonhard Frank piše dialoge za nov zvočni film po Bratih Karamazovih.

Nov Ulenspiegel iz Flandrije. Flamski pisa- telj Ernest Claes je napisal povest o veselih prigodah in nezgodah malega čez mero zdrave- ga, svojeglavnega in upornega otroka, ki je iz- šla zdaj tudi v nemščini pod naslovom Flachs- kopf. Nenavadno posrečeno delo je nekaj otro- ški Ulenspiegel.

Shakespeare in Shaw. V razgovoru z nekim nemškim novinarjem je na novinarjevo vpraša- nje, kaj utegne biti vzrok, da je Shakespeare dandanes bolj priljubljen in popularen v Nem- čiji (pa to velja najbrž tudi za ostalo kulturno Evropo) kakor pa v Angliji, odgovoril Bernard Shaw: »Da Shakespearejeve stvari ne morejo dandanes več napolniti angleškega gledališča, krivde zato nikakor ne smemo napraviti duševni toposti povprečnega angleškega meščana. Tu je treba mirno priznati resnico: od povprečnega Angleža ne smemo pričakovati, da bo ure in ure poslušal razgovore v nekem idiomu, ki mu je prav za prav tuj, v jeziku, ki je na vsak način zastarel. Če kralj Lear v Budimpešti vi- harno navduši gledalce, je to v prvi vrsti za- sluga prevodu Shakespeareja v moderno ma- djarščino. Shakespearejeva popularnost po vsem svetu je v enakem razmerju z modernostjo nje- govih prevajalcev. To je vse.«

Dan knjige v Italiji. Pred kratkim so obja- vili rezultate, ki jih je dosegel sredi poletja prirejeni dan knjige v Italiji. V enem dnevu so prodali 180.000 zvezkov za 2.206.000 lir. Prireditelj je vodil minister prosvete sam, iz- vedli pa so jo predvsem narodni poslanci, knji- ževniki, novinarji, knjigarnarji, profesorji, knji- žničarji itd. Za prireditelj so ustanovili posebno Ligo za proslavo knjige v Italiji. Vršla so se predavanja po vseh šolah, vse knjigarne so bile slovesno okrašene, knjige so nosili in razstavi- ljali po ulicah in jih prodajali z znatnim po- pustom. Z uspehom so bili prav zadovoljni in so se odločili, da prihodnjik ne bodo prirejali dneva, temveč teden knjige, in da bodo k so- delovanju pritegnili tudi radio in kino.

Vse je kakor z ljudmi. Traverze se lomijo, za- gajo, tramovje podira in ruva, kolesje se nazad- nje ustavlja na mrtvih točkah. Rotacije, verti- kale, jermen, horizontalno dojevanje, stezanje oči in kolesja. Stara mašinerija je na ekspeditu, monterji intonirajo pogrebno pesem. Danes še, jutri zamro tvoji poslednji vzdih in utripi udar- jajočih ritmov klip-klop... Mašinsti bo tvoje poslednje olje. Klip-klop... Monter, tvoj mrko- gledni grobokop. Klip-klop. Iz tebe zraste gigant z novo pesmijo in novo govorico kolesja, rota- cij, transmisij. Danes še — jutri psalmi, mise- rere in spokoj in amen na vekomaj...

Demontaža. — Montaža.

Po deset do dvanajst ur na dan stojijo delavci v pripravljenosti na ukaz nemških in čeških mon- terjev, konstrukterjev; gradi se, montira, konstru- ira. Inženjerji nadzorujejo z načrti v rokah — visoko na nebu se smeje sonce ali pa masa žu- gajočih oblakov — desetine in desetine krepkega mišičevja dela, trudi se, znoji. Škipčevje steza svoje roke. Na ukaze ho—ruka—naprej—stoj—dosti. Misel človeka se naslanja nad virtuosnostjo tehnike. Geometrične oblike zidovja, stebri, bun- kar — deponna premogovih rezerv za 24 ur. Naj tre in žuga nas pomanjkanje vagonov! Tu je deponna — bunker in 24 ur, 24 ur ne otrpne- žile obrata! Za hudičovo ceno ne — in nikoli! 24 ur, 24 ur! Produkcija ostane na višini. Za 80—100 vagonov in morda še več rezerve. O, di- vidende rasto, produkcija se dvigne, nova simfo- nija dela zajeti vse naokrog — samo mezde, delavske mezde so na »standardizirani višini«. — Stara martra umira.

Novo obličje se montira in gradi.

France Kozar:

Separacija

V Hrastniku rušijo staro in gradijo novo sepa- racijo

Pogrebno pesem stare matre pojo in trdo, hre- šteče udarjajo poslednji vzdih vijakov, kolesja klip-klap-železnice. Divji akordi iz dni, ko je človek, mlad ali star, zastavljal vse svoje moči prvim utripom življenja, ki sedaj z umirajočim vzdihom odhaja. — Čas se pogreza v pozabo, strašno globoko brezno zija pod nami. Šlo je mimo nas, zagrebilo nas je skeleče občutje in zlomljeni ponos, da smo ljudje — nič ne more biti na tej zemlji vekovečno in neminljivo. Stare rudarske korenine izumro in nikdar več ne oži- vijo. Padli so v grenko pozabo vsi tisti majhni, vase vključeni možakarji Bašlji, veseli in pojoči Kurenti teh sajastih kotlin, ljudje s harmoniko, ki so preganjali skrbi in težave veselih in ža- lostnih dni, peli in muzicirali svojim bratom in sestram pred bajtami in barakami — umrli in pali so v hladno naročje kosčene, venomer za žrtvami goltajoče smrti: Mihelini, Čaperlini, Ka- luže in čete in bataljoni drugih, za svoj s kr- vavimi sragami napojeni kruh borečih in peha- jočih se življenj pod zemljo; vse je šlo, še tisti tipus rudarja s frigijskim klobukom, kožo »perkledrovko« — prigrizek kruha in čutara z vo- do in tisto sklepanje rok k molitvi v čakalnici — k priprošnjici sv. Barbari — pa previdno umikanje pred zavrtnim napadom »perkmandel- cev«, zelenih hudičkov — vse je šlo in se se- sedlo v nič.

Barbara žah, Špilerjev rudokop gori na po- bočju Blat, pan Terpotič, vse, vse.

Iz tistih nizko v ilovici čepečih v črno pe- ščevje siro zarisanih vlažnih rudarskih bajt in kočar so zrastle hiše in hišice, »prelepi sta- novanjski brlogi«, iz tistih jamskih prosto gorečih leščerb in plamenic na olje so zasvetile moderne varnostne svetilke na bencin, z mrežicami in stebrički iz medi ali železa, po temnih hodnikih vseh podzemeljskih mest in vasi: po Akopu, Marija-polju, Južnem oddelku ali Hudičevi ku- hinji. Vse je šlo in nikoli več se ne vrne. Le pesem, tista čudotvorna pesem, spočeta o de- lavki, ki je sukala kolesje stare matre-separacije z roko, pesem:

Gunika, Gunika
sukala, sukala
trikrat okol', trikrat okol'

in tiste robate, zagrenjene primojdušnice in hre- šteči glasovi Gunike, najbolj žive priče prvih početkov dela v kamriah stare matre, še go- vorijo svojo venomer živo in sočno besedo. Le tisto ženšče, Gunika, ki je skozi vse svoje živ- ljenje stregla za drobtinicami težko prigranega kruha in je s svojimi železnimi rokami sukala, sukala ne trikrat — tisoč in tisočkrat kolesje klip-klap-železnice. Sukala in monotono pela o izgubljeni sreči, ljubezni, mladoletju. Sukala, pe- la, klela. Pa njeni kameradje, ki so je hudomuš- no proglasili za škipajoče kovce, ki pojo po taktu, enakomernem taktu klip-klap-železnice:

Gunika — sukala — sukala,
trikrat — okol',
trikrat — okol'.

Vse je šlo, še tisto o delu po deset, dvanajst ur na dan.

Koliko znoj, krvavega znoj je zlepljeno tod naokoli, sleherno kolesce je živo utečena sila, ki bi umela govoriti in pripovedovati zgodbe in

povesti iz težkih življenj in trpljenj mladih in starih ljudi: fantkov, ki so z dvanajstimi ali štirinajstimi leti pričeli uživati grizljaje kruha za borih pet ali šest desetih, pa jedva vzbrsteli deklet, v žalost in grenkobo zagrtanih vdov in izmognjenih starčkov rudarjev z okamenili žu- lji, (joj, ljudje, to so vam jubileji 40—50 let podzemseke robove!), poslednjih domobrancev ru- darske vojske.

Koliko tihih kameradskih sožitij in hrupnih dogodivščin se ruši pod težkimi vzdihmi stare, osivele matre separacije (in zdi se, da se po teh katranastih strebah razliva smeh in plač), vsi skriti kotički vseh teh katakombskih prostov so kakor pergamentni listki zgodovine, na- pisane z znojem in krvjo in solzami ljudi, ki že zdavnaj prebivajo pod rušo ali pa še žive kjerkoli, koderkoli. Brez jubilejev, brez spomin- skih plošč na grobeh in brez solca.

Pa tisto cesarsko brado Walterjev, dobroduš- nih in zlobnih paznikov, »vivečkov«, in vse tisto nadčloveško samopremaganje in vztrajnost in vzdržnost pod pritiskom sibirskega mraza — sam bog ve koliko stopinj Celzija pod ničlo, pa konji in kobile, ki so pomagali ljudem, pri- vati hunte od šahta do ustja separacije, da, da, vsa trupla tehi konj in ljudi so vtinila v po- zabo in pokoj. Fukse, Šimli, Brane — Božniki, Križniki, Bajdeljni. — Pa tiste aferice o Žanilih in Tonkah, Maričkah in Tinetih — aferice, majč- kene, vase pogreznjene ljubezenske zgodbe in preko vsega vsega: prisilna delavnica pri zdru- bu na zanterju in vožnja, prerivanje težko natov- renih huntov od šahta in odvažanje praznih od viperja. Ob neznojni vročini, močnih naliivih dežja, pod pritiskom sibirskega mraza.

Vse to odhaja zdaj v penzijo, v antikvarijat.

O potovanju

Tudi potovanje je umetnost! Kdor nima talenta za potovanje, ta nima nikdar polnega užitka na potovanju, ker ne zna nikdar izrabiti vsega veselja in vseh ugodnosti, ki jih nudi vsaka ura vožnje v vlak, na parniku, ker se nikdar ne zna izogniti raznim malenkostnim težavam na potu, ki mu kvarijo dobro voljo.

Gotovo je danes že nešteto potnikov moškega in ženskega spola, ki se nikakor ne dajo spraviti iz duševnega ravnotežja. In če bi se morali v eni uri napraviti, da se puste s pravičnim tinitom izstreliti na luno, se bodo pripravili brez vsake mrzlične nestrpnosti. Kljub vsemu prevladuje še vedno število tistih mož in žen, ki se ne znajo otresti razburjenja, ko gredo na pot. Sicer se veselo vsakega potovanja, toda njihovo veselje ni čisto, ampak vedno pomešano s strahom in jim gre kolikortoliko na živce. Tem so namenjene sledeče vrstice in ako se bodo držali teh nasvetov, ki temeljijo vsi na izkušnjah, jim bo potovanje v pošteno zabavo in razvedrilo.

Pred vsem: nikar hiteti, odredimo si vedno pravilno svoj čas, posebno ako nimamo pravih trdnih živcev. In — čeravno se nam bo kdo posmehoval — bodimo raje precej časa pred odhodom vlaka na postaji, mesto da letimo v strahu, da zamudimo vlak ali da ne dobimo več prostora.

Če smo pa enkrat res zamudili vlak ali nismo dobili zveze, čemu bi se razburjali! Prvič nič ne pomaga, drugič nas to samo še bolj zmeša in tretjič kar mislimo si: »Bogve čemu je bilo to dobro, morda je moralo biti prav tako!« To nas bo potolažilo. Važno je, da se ne odpeljemo nikdar z zadnjim vlakom, ako moramo biti v gotovem času na mestu. Na ta način bomo mirno prenesli tudi neroden incident in ga smatrali za navaden potniški doživljaj.

Kdor se boji prestopanja in carinskih revizij, ki so zdaj precej popustile v strogosti, naj nikar ne potuje preko meje, ampak naj ostane v deželi. Če ima katera mnogo prtljage, potem naj bo vložena v kovčke tako, da se hitro pregleda in da se kovček po reviziji lahko zapre. Tako nam ne bo treba s tresočimi rokami odpirati in zapirati kovčkov in v silo tlačiti vanje obleko, da se vsa pomečka.

Tudi prtljaga dela nepraktičnemu potovalcu mnogo preglavice. Ako izročimo postrežniku svojo prtljago in ne spadamo ravno med tiste ravnodušne, ki si mirno mislijo: »Bo že prišel in me bo našel in ne bo tudi nič zamenjal«, ampak med tiste nervozne, ki se vedno tresajo za svoje stvari, tedaj raje omejimo svojo prtljago na minimum, da lahko sami prenašamo in varujemo svoj kovček ter nismo od nikogar odvisni.

Komur ni prijetna vožnja po noči, naj potuje po dnevu. Kdor ne potuje posebno dobro, naj raje vzame vedno kratke proge naenkrat ali naj večkrat pretrga potovanje, ako mu dopušča čas. Sedeti v vlaku ure in ure z morskimi boleznijo, gotovo ni zabava.

Ako potujemo z otroci, moramo gledati, da otroka med vožnjo zaposlimo, sicer bo otrok sebi in drugim v napoto. Popotni provijant je seveda potreben, vendar ne jemljimo s seboj preveč jedi. Najvažnejša zapoved za potujoče pa je in ostane: kdor potuje za zabavo, naj si natakne naočnike in naj odpre na široko svoje srce, ako hoče imeti kaj užitka od svojega potovanja. Gledajmo in sprejemajmo vse dobro in lepote in naslajajmo se na njih tudi če ni vse tako, kakor smo vajeni in kakor smo pričakovali. Ne primerjajmo, ne ocenjujmo in ne računajmo v strahu! Pustimo svoj vsakdanji jaz doma. Uživajmo dneve svojih počitnic in počitniško svobodo. Kdor se bo ravnal po teh skromnih nasvetih, ki so zajeti iz lastnih izkušenj, temu bo potovanje gotovo prijetno!

Nas ženske morijo še posebne skrbi, ko se odpravljamo na pot: kako naj se oblečem, kaj naj vzamem s seboj, da ne bo preveč in ne premalo. Staro pravilo, da je za na pot vse

dobro, ni nikakor priporočljivo, ako se nočemo osmešiti. Sicer se prave popotne obleke vidijo skoro samo v modnih žurnalih in morda še pri starih Angležinjah, ki nosijo najbrž take obleke tudi ko niso na potovanju, vendar je skrajno neprijetno videti žensko v vlaku s staromodno svetlo svileni obleko, »ker je ni škoda«. Najprimernejša obleka za potovanje je volnen kostim nevtralne barve z ne preveč svetlo bluzo, ali v toplih dneh enostavna obleka iz pralne svile temnejše barve in plašč iz tveeda ali kasha ter mal klobučevinast klobuček, ki se lahko spravi v žep. S seboj pa vzemimo čim manj in samo praktične obleke, ki se ne mečkajo in niso preveč delikaten barv. Klobuk izberemo tak, da ga lahko imamo z vsemi oblekami. O perilu niti ne govorimo, ker to zavzema danes prav malo prostora in je po večini tako, da ga lahko operemo v umivalniku. Pač pa je priporočljivo vzeti s seboj čimveč nogavic, da nam ni treba zamujati najlepših jutranjih ur na počitnicah s šivanjem nogavic in pobiranjem spušenih petelj.

Poleg kovčega, kamor spravimo 3—4 obleke, eden ali dva para čevljev, vzamemo še škatljo za klobuk z zanj za nožjo. Dobe se sedaj prav praktične in lahke iz povozčenega platna. Perilo spravimo deloma v kovček, nekaj ga pa lahko spravimo tudi v škatljo okrog klobuka, posebno nogavice, ki so lahke in jih lahko spravimo tako, da klobuka ne tlačijo, marveč so mu še v oporo.

Kot zadnja novost so popotne ročne torbe »za ropotjoc« ali kakor jih Angleži imenujejo torbe za zadnji četrt ure, kamor spravimo vse, kar bomo gotovo pozabili spraviti v kovček in kar nam ne stoji v ročni torbici, katero spravimo tudi v omenjeno torbo. Naj nazadnje omenimo še toaletni kovček z vsemi toaletnimi potrebščinami, ki ga ženske damo tako nerade iz rok in ga nosimo vedno pri sebi. Ta je vedno majhen in lahek ter imamo v njem poleg toaletnih potrebščin še brisačo, v posebni aluminijasti škatli svoj provijant in prtiček z malim popotnim priborom. S tem smo našli vse, kar potrebujemo za dvo- ali tritedenske počitnice. Samo nikakih škatelj in zavojev, ki zagrenijo človeku vse veselje na potovanju in ki se tako hitro kje pozabijo.

Mednarodna katoliška ženska liga

je imela letos v Rimu svoj kongres, katerega glavni program je bil obnove družine. Dve leti pred kongresom se je delovalo v tem pravcu; vse komisije Lige so obdelovale isto vprašanje iz različnih vidikov: vpliv duševnega dela žene na družino, domovinska pravica žene, važna organizacijska vprašanja industrijskih in podeželskih delavk, zakonodajno delo za množestvilne družine, pravna zaščita otrok in mladine, primerjajoča vprašanja prava nezakonitih otrok itd. Morda v večji meri nego na dosedanjih kongresih se je dokazovala nujnost sodelovanja žene v javnosti. Saj vprašanje ogroženosti družine se ne more rešiti s samim apostolskim mišljenjem in delom, marveč sega globoko v gospodarske in socialne razmere, v javno pravo in v zakonodajo. Doganilo je bilo, da se opaža v deželah, kjer imajo žene volilno pravico in kjer kot parlamentarke aktivno posegajo v življenje občine in države, občuten vpliv socialnega prava in zakonodaje v prilog družine. To spoznanje pa smatramo lahko kot stvaren uspeh kongresa, ker je prodrlo tudi pri zastopnicah tistih narodov, kjer so žene še pravno vezane, ki poznajo poklicno in politično delo žene le kot izjemno, ali kjer ga celo še sploh ne upoštevajo. Žene niso pač v nobenem vprašanju tako zainteresirane in tako pripravljene k aktivnosti — če treba tudi preko vseh tradicij — kakor v vprašanju družine.

vico. Da ga najdeš, ni treba drugega, kakor da si sezuješ čevlje ter hodiš po čez in vzdolž po preprogi, kamor je gumb padel. Čez nekaj hipov te ostrba bolečina opozori, kam se je zaril, nato ga izdereš iz noge in si ga natakneš na vrat. Na ta način se izogneš dolgotrajnemu iskanju, ki tako hudo vpliva na živce. Ta iznajdba je posebno važna za one, ki se jim zjutraj muči v urad.

Tretja iznajdba, ki se je bodo poslužili zlasti profesionalisti in visoke osebe, katere morajo sprejemati v teku dneva mnogo obiskov, pa je avtomatični naslanjač.

Navidezno je to prav navaden naslanjač, ki ga moreš postaviti pred pisalno mizo ministra, vplivne osebe ali profesionalista, ki sprejema. Nadležne osebe na naslanjač. Komaj sede, položena težina njegovega telesa v tek skrit avtomatični stroj in naslanjač se pričinja polagoma obračati. V petih minutah napravi pol obrata. Po dveh, treh minutah razgovora se nadležnej zavde, da je obrnjen s profilom proti imenitniku, zato je primoran obračati glavo, ako hoče govoriti. Ker pa postaja njegov položaj vedno neugodnejši, je prisiljen vstati in to zadostuje. Minister ali kdorkoli, ki sedi pri pisalni mizi, vzame to za znak, da se oni poslaavlja. Če pa imaš opraviti s trdovratnim nadležnejšem, ki sedi in govori tudi potem, ko ti kaže hrbet, je pač lahka reč izginiti. Ko se oni pet minut pozneje nahaja vnovič z obličjem proti pisalni mizi, mora ugotoviti odsotnost svojega poslušalca. To vam je

Žena in konsumne zadruge

Te dni se vrši na Dunaju kongres mednarodnih konsumnih združničarjev, ki se ga udeležujejo zastopniki 55 milijonov organiziranih članov konsumnih združ. Ob tej priliki se je vršila dne 21. in 22. t. m. tudi mednarodna ženska konferenca. Kot prva točka je bilo na programu pravno stališče žene v konsumnih zdrugeth. V internacionalnih krogih je splošno prodrlo spoznanje, da je za napredek in razvoj konsumnega združništva sodelovanje žene odločilnega pomena. Brez vsakdanjega sodelovanja žene kot kupovalke konsumna zadruga sploh ne more obstojati. Kljub temu spoznaju je pa še vedno mnogo zadržkov, ki ovirajo ženi pristop v zadruge; pri vseh dolžnostih, ki jih morajo izpolnjevati, žene navadno niso članice združ. Večina meščanskih zakonikov priznava še vedno moža kot glavarja gospodinjstva in so tako tudi le možje, kot zastopniki družin, člani konsumnih združ. Aktivno in pasivno volilno pravico ima pa samo član zadruge in večkrat se morajo žene šele potegovati za članstvo kot zastopnice moža, predno morejo biti izvoljene v odbor konsumnega društva. Seveda bi poleg moža tudi žena lahko postala član zadruge, morala bi pa plačati enak delež, ki ga pa vedno ne more. Sicer pa sme pri volitvah že tako voliti samo en družinski zastopnik. Na Angleškem se kljub temu propagira dvojno članstvo, v drugih državah se pa skuša doseči sprememba meščanskih zakonikov v toliko, da bi priznali tudi ženo kot družinskega glavarja, kakor moža, tako da bi imela oba pravico voliti.

Druga točka dnevnega reda se glasi: »Kaj žele matere? Ali naj jim država zagotovi za vzgojo potrebna sredstva potom zavarovanja, tako da se lahko matere odtegnejo vsakemu poklicu, ali naj se deloma razbremenijo od trojne dolžnosti: materinstva, gospodinjstva in pridobitvenega poklica s tem, da se ustanovijo v zadostnem številu otroški domovi, jedilnice in druge slične ustanove? — Tu si bosta stali nasproti dve zelo različni stališči, dva ekstrema, ker so v mednarodnem ženskem združenju tudi Rusinje in zastopa sodružica Butuzova komunistično stališče splošnega pridobitvenega dela, med tem ko mnoge druge žene, n. pr. Angležinje in Holandke zastopajo stališče, naj se materam s pomočjo društva omogoči vzgajanje otrok z denarnimi podporami.

Gospodinjstvo!

Kako čistimo preproge. Objavljamo zelo priporočljiv in preizkušen način čiščenja preprog. Precej veliko gobo namočimo v topli vodi, v kateri smo raztopili malo boraksa, ter drgnemo od srede na ven. Na ta način odstranimo z lahkoto vso umazanost, ki ostane na gobi. Čim večja je goba, tem hitreje gre delo od rok. Ko je goba umazana, jo izperemo v čisti vodi, nato pomočimo spet v boraksovo vodo ter drgnemo dalje. Ta način čiščenja je ne le pripraven, ker se pri tem ne dviga prah, kakor če metemo ali krtačimo preprogo, ker je ne drgnemo in ker boraksova voda lepo osvobodil barve na preprogi, ne da bi škodila barvam ali preprogi. Posebno je ta način pripraven za velike preproge, ki se težko dvigajo in prenašajo.

Mi bi ta način še posebno priporočili ljubljanskim gospodinjam, da bi si s tem vsaj kolikor toliko prihranile večno stepanje preprog, ki postaja v centru mesta naravnost neznosno. V dvoriščih, kjer so po tri, štiri gosposke hiše naokrog, se začne stepanje preprog že ob šestih zjutraj in traja do trdnice teme. Gorje mu, ki ima spalnico z okni na dvorišče in ki je nervozen in bolan, da ne more spati po noči; ta se naj nikar ne zanaša na jutranje ure ali na tisto urico počitka po kosilu. Ljubljanske hišne vstajejo zgodaj in se prav nič

ne brigajo za tiste, ki spe; hišni gospodarji bi pa morali napraviti malo reda tudi v tem. V zgodnjih jutranjih urah in takoj po obedu naj bi se ne ropotalo po dvoriščih, saj je menda tudi v gosposkih hišah dovolj takih stanovalcev, ki niso ne gosposkinje ne posli in ki morajo med dnevom izvrševati svoj trdopolni posel ter so željni in potrebni počitka.

V dobi stanovanjske bede si moramo pomagati tako, da nam služi spalnica tudi za jedilnico in delavnico. To upoštevajo mnogi arhitekti, ki iščejo vedno nove forme pohištva. K modernim iznajdbam spada postelja, ki se spravi v steno, tako, da jo zvečer spustimo dol, zjutraj jo pa spet spravimo. Zalibog so vse te naprave tako silno drage, da si jih lahko privoščijo samo tisti, ki bi si lahko nabavili tudi veliko stanovanje in mu ni treba hraniti s prostorom. Taka postelja mora namreč biti zelo precizno narejena in iz najboljšega materiala, da se pri vsakdanjem dviganju in spuščanju ne kviri. Poleg tega mora biti mehanizem tak, da lahko ena sama oseba z malenkostnim trudom pripravi in pospravi posteljo. Naši mladi arhitekti imajo tu hvaležno polje za svojo iznajdljivost. Kdor bi znašel tip postelje, ki bi se dala z malim trudom spravljati po dnevi in ki ne bi stala mnogo, tako da bi si jo lahko nabavili ravno tisti sloji, za katere pride najbolj v poštev, bi storili zelo dobro delo.

Praktičen sušilnik za posode je upeljan na lesa ter ima zgoraj predale za sklede in drugo plitvo posodo, spodaj pa za lonce, steklenice in dr. Sušilnik se obesi nad likom, da se steka v lik vode, ki odteka od posode. Tako si Angležinje prihranijo čas in krpe za brisanje.

Londonska županska juha. Angleži se držijo, kakor je znano, zelo krčevito starih šeg in navad. Tako prirede vsako leto v novembru po izvolitvi novega župana v »Guildhall« v Londonu veličasten banket. Svojčas se je na tem banketu serviralo ogromno število najizbranejših jedi; sedaj se je število jedi precej omejilo, vendar se servirajo še vedno najizbranejša jedila. Najimenejša med njimi je znana londonska županska juha iz morskih želv. Nekaj časa pred novembarskim banketom plovejo posebne ladje v Karabsko morje, kjer žive zelene želve, katere so najokusnejše. Najnežnejši eksemplari se dobe v tropskih vodah blizu Jamaike. Angleške ladje imajo nalogo, dobiti dvajset takih želv ter jih pripeljati v London. Prevažajo jih v posebnih, za to pripravljenih prostorih poleg strojev, kjer jim je dovolj toplo, iz ladje v London jih pa peljejo v posebnem zakurjenem vlaku. Tam jih namestijo v Mansion House ter jih izdatno hranijo do novembra.

Največji kuharski mojstri jih izločijo iz lupine, nato jih vložijo v velikanske lonce, v neko skrivnostno zmes iz vseh mogočih trav in dišav. V tem skrivnostnem soku, katerega recept je znan samo županski kuhinji, se kuhajo želve cela dva dni. Na ta način se pripravlja Londonska županska juha, ki je brez dvoma najdragocenejša juha, kar se jih sreblje kjerkoli na svetu.

„Jugoslovan“

se naroča v Ljubljani v
Gradišcu 4 (poleg Nunske
cerkve), telefon št. 30-63.

Stari papir, ki se uporablja, kakor je znano, kot surovina za izdelovanje novega papirja, se v Severni Ameriki skrbno spravlja v vsakega gospodinjstvu. Skoro v vsaki hiši imajo tam pripravo za tlačenje papirja v kepe, kar je hišnikov posel. Ves papir pride v to prešo in se kepe točno zabeležijo ter se po prodaji obračunajo s stranko.

Priporočamo svojim bralcem nov električen klavir za začetnike, ki je našel v New Yorku splošno priznanje in katerega so začele izdelovati tudi nekatere naše tvrdke. Ta klavir obstoja samo iz klavijature. Tipke so električno zvezane z drugim delom klavirja, ki je postavljen v kleti. Igralec si natakne na uho mikrofoni in tako sliši sam zvoke, prihajajoče iz kleti. Na ta način ne nadleguje svojih sosedov ter se more učiti ponoči in podnevi.

Pristaviti moramo, da številni slučajni zblaznelosti delavcev, ki so zaposleni pri kotlih centralne parne kurjave v kletih, niso v nikaki zvezi z gori omenjeno iznajdbo.

Hišne gosposkinje, ki išče, da bi jim kuhinjska posoda dolgo časa trajala, opozarjamo na trajne kozice in lonce iz gumija.

Edina napaka teh loncev je ta, da jih ni mogoče dati na ogenj, ker je gumij gorljiv snov in bi jedi utegnile dihati po prismojenem.

Pri tej priliki naj tudi povemo, da nas je neki znan industrijski opozoril na pode iz gumija za kuhinje, ki jih je začel izdelovati.

Na takih podih so varne neke kozice in lonci, ampak tudi kozarci in krožniki. Če padejo na tla, se ne ubijejo, pač pa jih prožna tla poženejo kvišku in jih postavijo tja, odkoder so padli.

Zares, napredek današnje tehnike je v neprestanem razvoju in ni mogoče predvideti, kaj nas na tem polju še vse čaka v prihodnosti.

Prev. I. V.

G. Pawlowski:

Nekatere nove iznajdbe

Letošnje vlažne in deževne pomladi so se mnogi ljudje pritoževali, da imajo mokre noge in da so se večkrat in hudo prehladili. Znano je pač, da čevlji polagoma propuščajo vodo, in ta voda, ki nima kam odteči, obstane v notranjosti čevljev ter silno ogroža zdravje onemu, ki jih nosi.

Neki pariški čevljar, ki je bil sam žrtev te okolnosti, je pričel izdelovati nov poseben tip čevljev z luknjo na podplatu. Ta luknja ima velikost dinarskega novca in je napravljena prav sredi podplata.

Na ta način more voda takoj odteči, komaj je je vdrla v čevlje. Ta izvrstna iznajdba bo našla brez dvoma prijeten odziv v občinstvu.

Nekateri praktični gospodje, ki so si nabavili te čevlje, so iznajdbo še izpopolnili. Nabavili so si zamaške. Kadar žele, da voda odteče, snamejo zamaške, nato jih zopet nataknejo, da ne more voda notri.

Manj pomembna in navidezno neznatna iznajdba je nova vrsta gumbov za ovratnike. Ker pa je ta predmet v splošni rabi, zato je tudi ta izpopolnitev važna. Iznajditelj je ta gumb krstil s skromnim, toda plemenitim imenom: »Evo me!«

Komaj pade na tla, se ta ovratniški gumb izpremeni v prav navaden žebelj s ploščato gla-

Radivoj Rehar:

Že grozdje zdaj v vinogradih zori...

Že grozdje zdaj v vinogradih zori, že sadje na drevesih se šibi, in solnce toplo se z neba ozira, in črček v travi glasno pesmi svira.

Zorenja čas je čas veselih dni, je čas, ko vsaka duša zazveni v razkošju solnčno-radostnega pira, in vsa je polna sladkega nemira.

Zato na plan, da mimo ne ubeži lepota čista, da se razživi vse, kar se tiho v srcih naših skriva, vsa radost solnčna in vsa vera žival!

Radivoj Rehar:

Martinček Capinček

Živel je svoje dni Martinček Capinček, ki je sedem let služil, pa si ni prislužil drugega kakor veliko kranjsko rdečo marelo. In s tisto marelo se je napotil po svetu, sreče iskat, kakor je dejal.

»Kaj boš, Capinček, srečo iskal,« mu je rekel gospodar, »ko je našel ne boš.«

Pa se ni Martinček Capinček prav nič zmenil za gospodarjeve besede. »Nak!« je

dejal trmasto, vtaknil levico v žep, z desnico se oprijel marele, ki je bila skoraj večja ko on, in je šel.

Tako je hodil od jutra pa vse do mraka in ker je bil truden, si je zaželel strehe nad seboj in blazine pod glavo. Pa ni bilo nikjer ne strehe in tudi ne blazine. Truden je znova vzel pot pod noge in tako je prehodil že tri dežele, preden je prišel v tisto, kjer je srečo našel.

Zgodilo pa se je to takole:

Martinček Capinček je četrtega dne zagledal na prijaznem gričku belo hišico in si je dejal:

»Glej, Martinček Capinček, tole je pa streha za tvojo trudo glavo. Morda najdeš tudi blazino. Le naprej!«

Pospešil je korake in kmalu je bil pri plotu, ki je stal okrog tiste hiše. Pogumno je stopil skozi odprto in do večnih vrat, in

je potrkal. Potrkal je enkrat, dvakrat, trikrat, pa se nihče ni oglasil, da bi rekel: »Notril!«

»Grem pa sam,« je sklenil Martinček Capinček, pritisnil na kluko, odprl vrata in vstopil. Hiša je bila vsa lepo opremljena, žive duše pa v njej ni bilo. Capinček se za to ni dosti zmenil, truden je bil in počitka potreben, zato je kar legel v

mehko postlano posteljo in hotel že zasmrčati, ko je nenadoma od nekod priletela velika sova in mu je z naravnim človeškim glasom dejala:

»Martinček Capinček, beži, če ti je življnec drago.«

Capinček se pa ni dal ugnati. »Nak!«, je dejal, in ker ga sova le ni hotela pustiti na miru, je razpel svojo veliko rdečo kranjsko marelo in se ž njo pokril. Tako je trdno zasmrčal.

Opolnoči, saj veste, da se skoraj vse čarovnije zgodijo o polnoči, je pa Martinčka Capinčka nenadoma predramil osoren glas, ki je dejal:

»Kak spak se je pa vlegel v mojo posteljo?«

Martinček Capinček je zvedavo pokukal izpod marele in je zagledal kaj čudno prikazen. Ni bila ne človek ne žival. Noge je imela kakor kokoši, trup kakor žaba, glavo pa čisto kozi podobno. Stala je poleg postelje in je meketala:

»Pojdi iz postelje, sicer te na rogove nabodem!«

»Nak!« je dejal Capinček izpod marele.

»Pa vsaj tisto rdečo nebo odloži, da te bom videla!« je dejala prikazen.

»Nak!«, je odgovoril Martinček.

»Potem mi pa vsaj povej, kdo si,« je še bolj divje zatulila pošast.

»Nak!« je zakričal Capinček in se obrnil k zidu, da bi zopet zaspal.

Prikazen je Martinčkova trma tako razjezila, da se je napihnila in počila. Pa kako je počila, da se je vsa hiša potresla in je le malo manjkalo, da se ni sesula. Pok je Martinčka Capinčka le prebudil, radoveden je bil, kaj se je zgodilo, zato je zopet malo privzdignil svojo rdečo marelo, in tisto, kar je videl, ga je močno začudilo. Nikjer več ni bilo pošasti: namesto nje je stala pred njim prijazna stara ženica, ki mu je dejala:

»Martinček Capinček, nikar se me ne boj. Tvoja prababica sem in hvaležna sem ti, da si me rešil strašne kazni. Ze sto in tri in trideset let sem bila spremenjena v

ostudno pošast, ker me je Bog kaznoval zato, ker sem bila čarovnica in sem svojo pastorko spremenila v sovo. Pogled jo, tudi ona je rešena.«

Zvedavo je pogledal Martinček Capinček v ono stran, in res, sredi sobe je stala lepa, prelepa deklica.

Tedaj je Martinček Capinček odložil marelo in skočil s postelje. Prababica in njena pastorka sta ga objeli in poljubili in starka mu je povedala:

»Rešil si naju zato, ker si bil pod rdečo kranjsko marelo, pod kakršno sem svoje dni jaz hodila in pa zato, ker se me nisi zbal in nisi zbežal. V zahvalo ti podarjam to hišo in vse njene v kleti skrite zaklade, studenček pametne vode, ki izvira za njo in še pastorko za ženo. Živita srečno!«

Samo to je prababica rekla in že je ni bilo več: sesula se je v prah in pepel; njena odrešena duša je pa kakor bel golobček zletela proti nebu.

Martinček Capinček se je še tistega dne napil pametne vode, da ni bil več bedaček, prešel suhe cekine v kleti in se poročil s prababično pastorko, ki ji je bilo ime Nežika. In živela sta srečno in zadovoljno, čuvala hišo in cekine, najbolj pa veliko rdečo kranjsko marelo, ki jima je srečo prinesla.

Muhe ce-ce

Žuželke so med živalmi kaj neznatne stvarce; po velikosti se pač ne dajo primerjati s krvoločnimi zvermi, kakršne so lev, tiger, leopard, medved volk itd. In vendar so včasih mnogo bolj nevarne in škodljive. Velikih zverj ni mnogo in človek se jim lahko umakne ali jih ustrelj. A žuželke, kdo bo pred njimi bežal ali jih streljal? Že naših domačih muh se težko odkrižamo. Povsod lazijo, vsako špranjo

Ko bi se zvečer najrajši ohladili od podnevnih vročin, pa pridejo in nas toliko časa pikajo, da se jim umaknemo.

Bolj nevarni so komarji, ki prenašajo malarijo, to je posebno bolezen, podobno mrzlici. Kogar pičijo in mu s tem vcepijo v kri kali te bolezni, boleha včasih po več let in lahko tudi umre. Posebne vrste komarji so pa še moskiti, ki živijo po vročih krajih naše zemlje.

Vse te pa naposled prekaša afriška muha »ce-ce«, ki jo vidimo na naši sliki. Ta muha se včasih zaredi v takih množinah, da leta v gostih, čebeljim podobnih rojih, in gorje pokrajini, na katero se usuje. Če opika živino, navadno ni pomoči, vsa pogine. Tudi že mnogo ljudi, posebno afriških črncev, je pomrlo vsled preštevilnih pikov strupene muhe ce-ce.

Muha ce-ce se hrani namreč kakor komarji, s človeško in živalsko krvjo in le v skrajni sili srka tudi sok nekaterih rastlin. Kadar je lačna, je v zadku suha kakor osa, ko se pa napije krvi, postane debela in zajetna, kakor kaže druga živalca na naši sliki.

Marij Skalan:

Naša Vera

Naša Verica je mala, komaj da stoji, pa obroček že po cesti spretno zavrti.

Teče, teče lahka stvarca, Vera se smehlja; ko bi ona teči znala — tekla bi oba.

Pa doraste naša Vera in: — obroček v kraj! Zlate na rokah nosila le še bo tedaj.

Kajti naša mala Vera gospodična bo, zala mična gospodična — in pa še kako!

Sedem zapovedi modrijana

I. Zmernost. — Ne jej preveč; ne pij opojnih pijač!

II. Snaga. — Imej vedno snažno telo, obleko in stanovanje!

III. Varčevanje. — Ne razmetaj denarja za nekoristne reči, svoje izdatke pa uredi po dohodkih!

IV. Delo. — Čas je zlato: nikdar ne smeš biti v brezdelju, a to kar vršiš, mora biti koristno tebi in drugim!

V. Red. — Vsaka reč naj ima svoj prostor in vsako opravilo svoj čas!

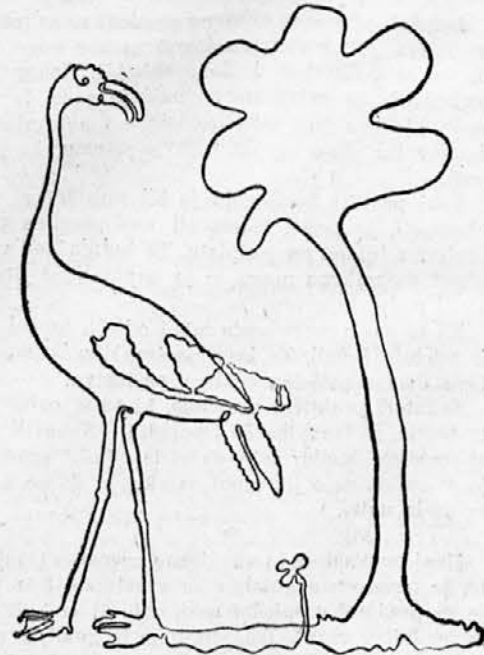
VI. Brzdanje. — Ogiblji se vsega, kar je čez mero; pri delu, v čuvstvu, v sodbi in v zabavi!

VII. Odkritosrčnost. — Govori tako kakor misliš in tvoje misli naj bodo take, da ne boš zardel, če jih boš komu povedal!

Uganka.

Vsako jesen zgodaj že naše kraje zapusti, a spomladi vrne se — kadar drevje zeleni.

Rešitev uganke v prejšnji prilogi: reka! Pravilno rešitev smo prejeli tokrat samo 1. Vsi drugi so menili, da je v naši uganki mišljena ura ali voda. Ura bi sicer tudi lahko bila, ko ne bi bilo rečeno »— in nikdar se ne ustavi«. Uro je pa, seveda, treba navijati in tudi ona sama ne goni koles, ampak kolesa — njo. Voda bi še bila, pa je pojem preveč širok, ker stoječa voda n. pr. niti ne teče niti ne goni koles. Nagrado dobi zato edini pravi rešilec, Milivoj Mohor, učenec III. razreda ljudske šole v Mariboru. Rešitve današnje uganke naj se pošljejo uradništvu mladinske priloge »Jugoslovan« v Mariboru, Aleksandrova cesta 24 do srede 27. t. m.

Mali risar.

Nariši z eno potezom!

Krivica in pravica

Ruska narodna. Poslovenil Ivan Matelič.

1. Spor o pravici in krivici.

Nekdaj sta se pogovarjala dva siromašna kmeta. Eden izmed njiju je bil spreten v varanju, prebiral se je skozi življenje z vsakovrstnimi krivicami, a zaradi njegove spretnosti ga je bilo težko zasačiti. Eden pa je živel pošteno in pravično in je vedno pazil, da bi se prebil skozi življenje s poštenim delom. Med pogovorom sta se sprla; prvi je trdil, da je lepše živeti nepošteno, a drugi je nasprotoval: »Vse življenje ne moreš živeti krivično; lepše je živeti siromašno, ali pošteno.« Tako sta se prepirala in prepirala in nihče ni odnehal. Sklenila sta iti na veliko cesto in spraševati mimo idoče, kako ljudje sodijo.

Prišla sta na cesto. Šla sta, šla, šla in zagledala kmeta tlačana, ki je oral gospodovo njivo. Stopila sta k njemu in mu rekla: »Bog daj srečo, dobri človek! Razsodi najin spor: kako je lepše živeti na tem revnem svetu, pravično ali krivično?«

»Ne, bratca! S poštenjem se ne prebiješ skozi življenje; krivično se da živeti lažje. Pravica hodi v cokolah, krivica v zlikanih črevljih. Pogled, na primer nas: graščak nam krađe delavne dni, da zase nikdar ne moremo delati. V potrebi

se udeležuje n. pr. bolnega, a med tem greš v gozd po drva, sicer ne podnevi, ampak ponoči, ker je prepovedano.«

»No, ali slišiš!« govori krivični pravičnemu, »moja trditev je pravilnejša.«

Ubrala sta jo dalje po cesti. Šla sta, šla, šla, šla. Nasproti se jima pripelje v koleslju kupec. »Ustavi se za trenutek; nekaj bi te vprašala, pa ne srdi se nad najino nadležnostjo. Razsodi najin spor: kako je lepše živeti, pravično ali krivično?«

»Ej, prijateljčka! Pravično živeti je velika spretnost; lepše je živeti krivično. Nas varajo, mi varamo!«

»Slišiš! Zopet pritrjujejo meni,« pravi krivični pravičnemu.

Sklenila sta še vprašati, kaj jima poreče tretji. Šla sta, šla, šla, šla. Nasproti se jima pripelje graščak. »Ustavi se za trenutek, razsodi najin spor: kako je lepše živeti, pravično ali krivično?«

»Da še kaj takega izprašujeta! Staro dognanje: krivično! Kakšna je danes pravica? S pravico si zaslužiš ječo. Porečejo ti spletkar.«

»No, ali slišiš!« pravi krivični pravičnemu, »vsi po vrsti govore, da je lepše živeti krivično.«

»Ne!« odgovori pravični, »treba je živeti po božjem; kar bo, bo, krivično nikakor nočem živeti.«

2. Krivični oslepi pravičnega.

Nato sta se odpravila oba kmeta iskat dela. Dolgo sta hodila skupaj. Krivični se je znal vsemu prilagoditi. Povsod so ga pogoščali in napajali zastoj in mu pri odhodu natlačili jestvin; a pravični se je napil tu vodice, tam je malo podelal za kosček kruha in s tem je bil zadovoljen. Krivični se mu je posmehoval.

Nekdaj je pravični med potjo popolnoma zalakotnel in je poprosil svojega tovariša: »Daj mi kosček kruha.«

»Kaj mi daš zanj?« je vprašal krivični.

»Vzemi si, kar sam veš.«

»Daj, izderem ti oko.«

»No, izderi ga!«

Krivični mu je izdrl oko in mu dal za to majhen kosček kruha.

Šla sta dalje. Šla sta, šla, šla, šla. Pravični je zopet zalakotnel in je zopet poprosil krivičnega kruha.

Ta pravi: »Daj, še drugo oko ti izderem.«

»Ah, bratec, usmili se! Slep bom.«

»No, kaj zato! Ti si vendar pravičen, a jaz živim krivično.«

Kaj mu je storiti. Glad se ne da utešiti.

»Nak! pravi pravični, izderi mi še drugo oko, če se ne bojiš greha.«

Krivični mu je izdrl poslednje oko, dal mu je kosček kruha in pustil slepega sredi ceste: »Ne misli, da te bom slepega vodil.« (Konec prih.).

Naznanjamo, da otvori dne 1. septembra t. l. trdka

A. ŽLENDER

v Ljubljani, Mestni trg 22

**novo manufakturno
trgovino** -

Geslo trdke je: **Dobro blago,
mal dobiček, velik promet**

Priporočamo za predstoječo sezijo
v veliki izbi in po izredno nizkih
cenah:

Različno moško sukno in kam-
garn, žensko volneno blago za ob-
leke in plašče, svilo, pliš, perilni
baržun, modni in perilni barhent,
šifone in kretone za žensko in po-
steljno perilo od znane trdke
SCHROLL in drugo belo tkanino,
žimnice, posteljne garniture in
cefirje za moško perilo, gradl za
odeje, raznovrstno podlogo za
krojače in šivilje i. t. d.

DÜRKOPP

Tovarniška zaloga
Ludv. Baraga
Ljubljana
Selenburgova ulica 6

**Najpopolnejši
šivalni stroj**

KLIFEJE
vseh vrst po
fotografijah
all ribah
izvršuje
najsolidnejše
KLJARNIA ST-DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVA 13

TISKARSKI STROJ

za brzi tisk

znamke König & Bauer, format 70×100 cm,
še dobro ohranjen, je ugodno napredaj. Ti-
skarna »Merkur«, Ljubljana, Gregorčičeva ul.
štev. 23.

NOVOSTI Dvokolesa teža od
7 kg
naprej

najlažjega in najmodernejšega tipa
najboljših svetovnih tovarn. Otroški
vozički od najpreprostejšega modela
Izdelujejo se tudi po okusu naročnika. Šivalni
stroji, motorji, pneumatica, posamezni deli. Ve-
lika izbira. Najnižje cene. Prodaja na obroke.
Ceniki franco.

„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles
in otroških vozičkov.
LJUBLJANA, Karlovska cesta štev. 4.

Papir za zavijanje

potiskan in nepotiskan prodaja
po nizki ceni

liskarna »Merkur«, Ljubljana
Gregorčičeva ulica 23

**LIPSKI
JESENSKI VELESEJEM
1930**

Začetek 31. avgusta

Splošni vzorčni velesejem, tehnični
in stavbeni velesejem

od 31. avgusta do 5. septembra

Tekstilni velesejem

od 31. avgusta do 3. septembra

Velesejem športnih predmetov

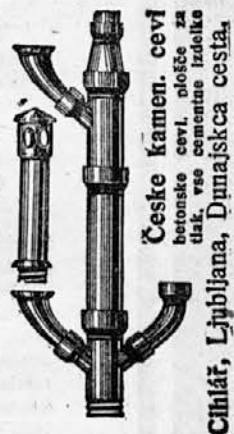
od 31. avgusta do 4. septembra

Obiščite obenem
tudi

„IPA“ mednarodno krz-
narsko razstavo

Pojasnila dobite pri zastopstvu
STEGU, LJUBLJANA
Gledališka ulica 8/II. Telefon 2925

Česte kamen. cev
betonske cev. ploče za
tisk vse cementne izdelke
Cihlač, Ljubljana, Dmajska cesta.

Ant. Rud. Legatov
Enoletni trgovski tečaj v Mariboru

(Odobren od Ministrstva trgovine in industrije v Beogradu)

Učni predmeti v šolskem letu 1930/31:

nauk o trgovini in menicah,
enostavno, dvostavno in ameriško
knjigovodstvo,
trgovsko računstvo,
slovenska korespondenca in kontorna
dela,
srbsko-hrvatski jezik in korespon-
denca,
nemška trgovska korespondenca,
gospodarski zemljepis,

blagoznanstvo,
slovenska stenografija (sistem Ga-
belsberger),
strojepisje in nauk o pisarniških
strojih,
lepopisje,
slovenščina,
nemščina,
nemška stenografija (enotni sistem),
italijanščina.

Končni izpiti in izpitičevala pod državno kontrolo

Lasni penzionat za dečke

Začetek dne 2. septembra

Prospekti brezplačno pri ravnatelju zavoda, Maribor, Vrazova 4

KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI

TURJASKI TRG 3

je glavna zastopnica kmetovalcev v dravski
banovini in šteje nad 380 kmet. podružnic in
okrog 26.000 članov. Člani plačajo na leto 20 Din
in dobivajo za to brezplačno strokovni list

**VSAK KMET MORA BITI
ČLAN KMETIJSKE DRUŽBE**

»KMETOVALEC«
Ta list jim nudi strokovni pouk
in navodila za umno gospodar-
stvo. Družba dobavlja članom
tudi razne kmetijske potrebnosti

Splošno gospodarsko društvo
r. z. z. o. z. v Ljubljani
sklicuje

izredni občni zbor

dne 1. septembra ob 20. uri v Rožni do-
lini X. 12.

Dnevni red:

1. Sprememba naslova in pravil.
2. Volitev novega člana načelnstva.

Arh. Jandl I. r.

GOSTILNA »RAŽEM«

Žabjak, Ljubljana

je prejela večjo količino raznih izvrstnih
vin, katera se bodo točila po zelo znižanih
cenah:

Belo iz Slov. goric . . . po 16 Din
Dolenjska črnina . . . po 16 Din
Dolenjski cviček . . . po 12 Din
Dalmatinsko belo, I. po 12 Din
Dalmatinsko črno, I. po 10 Din
Kraški Teran . . . po 24 Din

Dobi se tudi vedno surova šunka,
pravi ovčji sir, ob četrtkih in petkih sveže
morske ribe. Prvovrstna primorska kuhi-
nja. — Priporočata se za obilen poset

Anton in Marija Ražem

Galanterijski izdelki vseh vrst
iz bakra, medi, aluminija, cinka
in drugih pločevin izdeluje in
prevzame v izdelovanje

Jos. Otorepec, d. z.
o. z.

v Ljubljani
Za gradom 9

Isčno postrežba
Solidno delo!

**Polaganje
parketnih podov**

in vsa druga parketska dela izvršuje
točno in solidno v mestu in na deželi

Anton Bokal

dobava in polaganje parketov

Ljubljana

Slomškova ulica 19

Telefon 25-27

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Brzjavni naslov: KREDIT LJUBLJANA

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila

Ljubljana
Peršernova ul. št. 50
(v lastnem poslopu)

Telefon št. 2040, 2457, 2548, 2706 in 2806

Predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic, in kuponov, nakazila v tu- in inozemstvu, safe-deposits itd.

„DUNAV“

-- Zavarovalna delniška družba v Zagrebu --

Podružnica v Ljubljani

Šelenburgova ulica 3

Telefon 24-05

Zavaruje

po najugodnejših pogojih proti škodam: vsled požara, vlomake tatvine, razbitju stekla, transporta, nezgod in zakonitega jamstva. Prevzema tudi zavarovanja avtomobila, avto-jamstva ter sklepa življenjska zavarovanja vseh vrst z in brez zdravniške preiskave za slučaj doživljenja in smrti, otroška in štedilna zavarovanja po najmodernejših kombinacijah in cenah tarifnih. Police naše družbe sprejema ministristvo vojne in mornarice kot kavelj pri ženitvi gg. oficirjev.

Vsa potrebna pojasnila so na razpolago pri vseh naših glavnih in krajevnih zastopstvih

Manufaktura

Aleksandrova

Ljubljana, Aleksandrova c. 8

Otresti se

predsodkov znači, kupiti vse oblačilne potrebščine pri nas

na obroke,

ki vam olajšajo nabavo obleke in perila. Zahtevajte potnika - Posetite nas v trgovini

Granitni kamnolomi

Ing. Milan Lenarčič

Ribnica na Pohorju

Vsi sortimenti kamnja za utrditev cest:

Kocke, prizme, mali tlak, robniki, uvozniki itd. itd.

Najcenejše vzdrževanje, največja trajnost, zato

proti vsem novim sistemom daleko najcenejši način utrditve cest in dvorišč

Lastni kamnolomi, naprave za cepljenje kamna, železnica, delavska kolonija Ustanovljeno leta 1908

Jadransko-Podunavska Banka, Beograd

in njene podružnice Ljubljana, Kranj, Kotor in Skoplje

Delniška glavnica: Din 55.000.000.—

Rezerva: Din 6.348.000.—

kupuje in prodaja

7% in 8% obveznice državnega inozemskega posojila v zlatu od 1. 1922 (Blairovo posojilo)

7% obligacije državne hipotekarne banke v zlatu od 1. 1927 (Seligmann) kakor tudi vse ostale državne in privatne vrednostne papirje.

Eskontira: menice; sprejema: vloge na hranilne knjižice in tekoče račune; daje: predujme na državne papirje, kakor 7% in 8% Blairovo posojilo, 7% obligacije Seligmann, 7% investicijsko posojilo, 2½% ratno štetje ter vse kotirane papirje. — Prodaja in kupuje devize in valute ter izvršuje nakazila v tu- in inozemstvu najkulantneje.

Knjigarna učiteljske tiskarne

v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6 naznanja

otvoritev preurejenih poslovnih prostorov

In se priporoča za obisk

Račun poštne hranilnice 10.761

Telefon 33-97

Zdravilišče ROGAŠKA SLATINA

268

228 m, najlepše, največje zdravilišče kraljevine Jugoslavije.

Svetovnoznani zdravilni viri (TEMPEL-STYRIA-DONAT).

Izredni zdravilni učinki pri želodčnih, žolčnih in jetrnih boleznih.

Predsezona od 1. maja do 15. junija.

Glavna sezona od 16. junija do 31. avgusta.

Posezona od 1. do 30. septembra.

Najboljši čas za zdravljenje je pred- in posezona.

Zmerne cene,

v pred- in posezoni poseben popust.

Štirinajst zdraviliških hotelov, več privatnih hotelov in pensionov. - Vojaška godba. - Največji komfort. - Radio. - Zdravniki-specialisti, röntgen. - Zelo ugodne železniške in avtobusne zveze; na železnicah poseben popust. - Razpošiljanje mineralnih vod. Prospekti in natančnejše informacije po zdraviliški direkciji.

Zahvala.

Za vse številne dokaze iskrenega sočutja o priliki nenadne smrti našega iskreno ljubljenega sina, ozir. brata, strica in svaka gospoda

Jeana Stacula

izrekamo tem potom vsem najtoplejšo zahvalo. Prav posebno se zahvaljujemo gosp. dr. Travnarju za ves požrtvovalni trud in pomoč, katero je nudil blagopokojniku v njegovih najtežjih urah. Hvala lepa vsem za toli častno spremljevanje na poslednji poti, predvsem »Gremiju trgovcev« in zlasti še »Sekelji trgovcev-specceristov«, ki je dragega pokojnika tako ganljivo prenesla in položila v dom večnega miru. Zahvaljujemo se nadalje vsem, ki so našega nezabnega miljenca obsuli s cvetjem, kakor tudi vsem onim, ki so pismeno, ustmeno ali na katerikoli način skušali lajšati našo nepopisno bol. Hvala lepa vsem in za vse.

Ljubljana, dne 23. avgusta 1930.

Žalujoči ostali.

DELNIŠKA DRUŽBA PIVOVARNE „UNION“, LJUBLJANA

PIVOVARNA IN SLADARNA, TOVARNA ZA SPIRIT IN KVAS v Ljubljani I., poštni predal št. 45

PODRUŽNA PIVOVARNA (preje T. Götz) v Mariboru

Priporoča svoje izborne izdelke in sicer

SVETLO IN CRNO PIVO, v sodih in steklenicah PEKOVSKI KVAS — CISTO RAFIN. ŠPIRIT

Telefon: { Ljubljana 2310 in 2311
Maribor 2023

Brzjavlj: Pivovarna Union { Ljubljana
Maribor

Službene objave

Razglasi kraljevske banske uprave

VI. No. 18431

Pregled nalezljivih bolezni v Dravski banovini

od dne 8. avgusta do dne 14. avgusta 1930.

Srez	Ostali	Na novo oboleli	Odravljivi	Umrli	Ostanje v oskrbi
Skupina tifuznih bolezni.					
Brežice	5	1	—	—	6
Celje	4	—	—	—	4
Celje (mesto)	1	—	—	—	1
Dolnja Lendava	3	—	—	—	3
Kamnik	1	—	—	—	1
Konjice	1	—	—	—	1
Krško	2	—	—	—	2
Laško	2	—	—	—	2
Litija	1	—	—	—	1
Ljubljana (srez)	1	1	—	—	—
Ljubljana (mesto)	1	—	—	—	1
Ljutomer	—	1	—	—	1
Maribor desni breg	1	—	—	—	1
Maribor levi breg	1	—	—	—	1
Novo mesto	1	—	—	—	1
Slovenjgradec	1	—	—	—	1
Šmarje pri Jelšah	3	—	1	—	2
Skupaj	29	2	2	—	29

Griža. — Dysenteria.					
Celje (mesto)	—	1	—	—	1
Kranj	7	1	1	1	6
Ljubljana (mesto)	2	4	1	—	5
Novo mesto	4	—	—	—	4
Skupaj	13	6	2	1	16

Škrlatinka. — Searlatina					
Brežice	3	—	1	—	2
Celje	4	2	—	—	5
Celje (mesto)	3	—	2	—	1
Gornji Grad	1	—	—	—	1
Kamnik	2	—	1	—	1
Kranj	3	1	1	—	3
Kočevo	1	—	—	—	1
Krško	7	—	3	—	4
Laško	4	2	2	—	4
Litija	1	—	—	—	1
Logatec	1	—	1	—	—
Ljubljana (srez)	11	1	1	—	11
Ljubljana (mesto)	10	—	2	—	8
Ljutomer	2	1	1	—	2
Maribor levi breg	8	—	—	—	2
Maribor (mesto)	8	—	3	—	5
Murska Sobota	4	—	—	—	4
Prevalje	—	1	—	—	1
Ptuj	1	—	—	—	1
Skupaj	69	8	18	2	57

Davica. — Diphtheria et Croup.					
Brežice	6	3	—	—	9
Celje	6	1	2	1	4
Dolnja Lendava	—	1	—	—	1
Kamnik	1	—	—	—	1
Kranj	2	2	—	—	—
Konjice	—	1	—	—	1
Krško	4	2	—	—	6
Laško	—	8	—	—	8
Litija	1	—	—	—	1
Logatec	2	—	2	—	—
Ljubljana (srez)	6	—	—	—	6
Ljubljana (mesto)	4	2	—	—	6
Maribor desni breg	2	—	—	—	2
Maribor levi breg	1	—	1	—	—
Maribor (mesto)	1	1	—	—	2
Novo mesto	1	—	—	—	1
Prevalje	3	—	—	—	8
Ptuj	1	1	2	—	—
Radovljica	—	1	—	—	1
Slovenjgradec	3	1	1	—	3
Šmarje pri Jelšah	6	3	1	—	8
Skupaj	50	20	11	1	58

Nalezljivo vnetje možganov. — Meningitis cerebrosppinalis epidemica.					
Celje (mesto)	1	—	—	—	1
Maribor levi breg	—	1	—	—	1
Skupaj	1	1	—	—	2

Dušljivi kašelj. — Pertussis.					
Celje	4	—	—	—	4
Kamnik	27	—	—	—	27
Kranj	31	2	10	—	23
Murska Sobota	—	1	—	—	1
Skupaj	62	3	10	—	55

Šen. — Erysipelas.					
Celje	3	—	—	—	3
Krško	1	—	—	—	1
Laško	—	2	—	—	2
Ljubljana (mesto)	1	—	1	—	—
Ljutomer	1	—	—	—	1
Maribor desni breg	3	—	3	—	—
Maribor levi breg	2	—	1	—	1
Maribor (mesto)	3	—	1	—	2
Novo mesto	1	—	—	—	1
Prevalje	1	—	—	—	1
Ptuj	3	—	2	—	1
Ptuj (mesto)	1	—	1	—	—
Radovljica	1	—	—	—	1
Skupaj	21	2	9	—	14

Srez	Ostali	Na novo oboleli	Odravljivi	Umrli	Ostali v oskrbi
Krčevita odrevenelost. — Tetanus.					
Brežice	2	—	—	—	2
Celje	1	1	—	—	1
Krško	1	2	—	1	2
Skupaj	3	3	—	1	5
Vranični prisad. — Anthrax.					
Maribor desni breg	1	—	1	—	—
Skupaj	1	—	1	—	—
Vnetje priušesne slinovke. — Parotitis epidemica.					
Konjice	1	—	—	—	1
Skupaj	1	—	—	—	1
Odrevenelost tilnika. — Polyomyelitis acuta.					
Kočevo	1	—	—	1	—
Skupaj	1	—	—	1	—

Ljubljana, 20. avgusta 1930.

Po odredbi bana:
zdravstveni inšpektor:
Dr. Mayer.

Razglasi sodišč in sodnih oblastev

C 292/30—1

Oklic.

1964

Cigan Jožef in Verona, pos. v Dolgovaških goricah št. 284, in Stadler Ana, roj. Cigan, pos. v Dolgovaških goricah št. 320, zastopani po dr. Pikuš Jankotu, odv. v Dolnji Lendavi, so vložili zoper Cigan Verono, roj. Špilak in nedl. Cigan, pos. v Dolgovaških goricah št. 320, zastopani po dr. Pikuš Jankotu, odv. v Dolnji Lendavi, so vložili zoper Cigan Verono, roj. Špilak in nedl. Cigan Ivana, pos. v Dolgovaških goricah št. 283, in Cigan Štefana in Marijo, sedaj omoženo Balazič, pos. iz dolgovaških gor, tožbo zaradi razrušenja skupnosti.

Ustna sporna razprava se je določila na 13. septembra 1930. ob 9. uri soba št. 21. Ker se toženca Cigan Štefan in Cigan Marija, omožena Balazič, sedaj nahajata v Ameriki, se njima postavlja za skrbnika dr. Strasser Armin, odv. v Dolnji Lendavi.

Okrajno sodišče v Dolnji Lendavi,
dne 11. avgusta 1930.

E 308/30—5

Dražbeni oklic.

1966

Dne 16. oktobra 1930. ob desetih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 4 dražba nepremičnin zemljiške knjige Statenberg vl. št. 190, obstoječih iz hiše in zemljiških parcel.

Cenilna vrednost Din 12.648.—

Najmanjši ponudek Din 8.432.—

Pravice, katere bi nepriznane dražbe, je priglasiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne moglo več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdravilca, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Slovenski Bistrici,
dne 1. avgusta 1930.

E 1269/30—11

Dražbeni oklic in poziv
k napovedi.

1965

Na predlog zahtevajoče stranke Štempihar Franciške, prevz. v Šmiklavžu, po dr. A. Ogrizeku, odv. v Celju, bo dne 19. septembra 1930. ob devetih pri tem sodišču v sobi št. 7 na podstavi s tem odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin: zemljiška knjiga Doberna, vl. št. 49, hiša z gospodarskimi poslopji Din 50.000, zemljišča Din 95.011-60, pritlikline Din 2.845.—

Cenilna vrednost 147.856-60 Din.

Najmanjši ponudek Din 98.571.—

K nepremičnin zemljiška knjiga Doberna vl. št. 49 spadajo slede pritlikline: 1 voz, 1 plug, stiskalnica, več sodov, slamoreznica in drugo gospodarsko orodje v cenilni vrednosti 2845 Din.

Vadij znaša 14.785-66 Din.

Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

Okrajno sodišče v Celju, odd III
dne 23. julija 1930.

E 1217/30—10

1963

Dražbeni oklic in poziv
k napovedi.

Na predlog zahtevajoče stranke Horvat Nikole, trg. v Mariboru, po dr. Alojziju Voršič, odv. v Celju, bo dne 22. septembra 1930. ob devetih pri tem sodišču v sobi št. 7 na podstavi s tem odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin: zemljiška knjiga Celje - mesto vl. št. 557 hiša 45.480 Din, vrt 5.640 Din.

Skupna cenilna vrednost 51.120 Gin.

Najmanjši ponudek 25.560 Din.

Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

Vadij znaša Din 5112.—

Okrajno sodišče v Celju, odd. III,
dne 30. avgusta 1930.

Vpisi v trgovinski register.

I. Vpisalase je nastopna firma:

460. Sedež: Mirna.

Dan vpisa: 19. avgusta 1930.

Besedilo: »Jelovina«, lesna trgovska in industrijska družba z o. z.

Obratni predmet: eksploatacija gozdnega kompleksa Jelov breg—Vršice v sodnem okraju Kočevje, prodaja stoječega in obdelanega lesa, zlasti jelovine ter naprava potrebnih obratnih sredstev.

Družabna pogodba z dne 12. avgusta 1930,

višina osnovne glavnice: 100.000 Din,

Poslovodje: Bulc Franc, posestnik in trgovec na Mirni, in Peček Franc, družabnik družbe Strojno mizarstvo, družba z o. z. na Mirni.

Tvrdo zastopata in podpisujeta kolektivno dva poslovodja. Če se imenuje prokurist, zastopa tvrdo kolektivno z enim poslovodjem in podpisuje kolektivno z enim poslovodjem, vselej s pristavkom pp. (per procura).

Okrajno sodišče v Novem mestu,
dne 19. avgusta 1930.

(Firm. 182/30 — Reg. C I 110/1.)

Vpisi v zadružni register.

II. Vpisali so se dodatki in izpremembe pri nastopnih zadrukah:

461. Sedež: Bohinjska Bistrica.

Dan vpisa: 6. avgusta 1930.

Besedilo: Osrednja bohinska sirarska zadruga v Bohinjski Bistrici, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Izbrisejo se člani načelstva: Ogrin Franc in Rozman Ivan; vpišejo se pa člani načelstva: Sodja Janko, posestnik na Bohinjski Bistrici št. 21, Kavalar Anton, posestnik in župan na Bohinjski Bistrici.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
dne 6. avgusta 1930.

(Firm. 977/30 Zadr. VII 193/65.)

462. Sedež: Črenšovci.

Dan vpisa: 7. avgusta 1930.

Besedilo: Agrarna zajednica za Dravsko in Savsko banovino v Črenšovcih, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Po sklepu občnega zbora dne 29. 6. 1930, so se izpremenila zadruga pravila v §§ 3., 15., 18., 23. in 56.

Namen zadruge je tudi pospeševanje gospodarstva in gospodinjstva svojih članov. Obratni predmet se je razširil na točke 6., 7., 8. in 9., ki se glasijo:

6. da priskrbuje svojim članom gospodarske, kuhinjske in obrtne potrebščine vsake vrste ter otvarja za nje brezalkoholne gostilne, 7. da posreduje pri prodaji kmetijskih pridelkov, obrtnih izdelkov, zlasti pa izdelkov domače obrti svojih članov. 8. da snuje in naredbe in naprave za povzdigo kmetijstva in domače obrti. 9. da v slučaju nezgode in nesreče na polju in v hlevu nudi članom podporo na podlagi vzajemne samopomoči.

Radi lažjega poslovanja ima zadruga pravo, da snuje po potrebi poslovalnice. Delokrog poslovalnice določa načelstvo.

Okrajno kot trgovsko sodišče v Mariboru,
dne 7. avgusta 1930.

(Firm. 741/30 — Zadr. III 61/12.)

463. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 6. avgusta 1930.

Besedilo: Produktivna zadruga čevljar-skih mojstrov za Slovenijo v Ljubljani, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Izbrisejo se član načelstva Štular Franc; vpiše se član načelstva Sterle Franjo, čevljar v Ljubljani, Kavškova cesta 224.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
dne 6. avgusta 1930.

(Firm. 1188/30 Zadr. VI 268/15.)

464. Sedež: Cvetkovec.

Dan vpisa: 7. avgusta 1930.

Besedilo: Agrarna zajednica v Cvetkovcih, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Zadruga pravila so se izpremenila v §§ 2, 3, 17, 21 in 22.

Opravični delež znaša 10 Din in se mora plačati takoj pri vpisu.

Okrajno kot trgovsko sodišče v Mariboru,
dne 7. avgusta 1930.

(Firm. 734/30 — Zadr. IV 53/5.)

465. Sedež: Bogojina.

Dan vpisa: 7. avgusta 1930.

Besedilo: Hranilnica in posojilnica v Bogojini, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Izbrisejo se dosednji člani načelstva Časar Jožef, Elijaš Jožef, Vogrin Janez in Časar Josip, vpišejo pa novoizvoljeni člani načelstva Vogrin Štefan, posestnik v Bogojini (predsednik), Breznik Janko, kaplar v Bogojini (podpredsednik) Kutassy Evgen, mizar v Bogojini, Smej Jožef, posestnik v Bogojini, in Bojnc Matjaž, posestnik v Bogojini.

Okrajno kot trgovsko sodišče v Mariboru,
dne 7. avgusta 1930.

(Firm. 688/30 — Zadr. IV 32/5.)

466. Sedež: Podkoren.

Dan vpisa: 7. avgusta 1930.

Besedilo: Kmetijsko društvo v Podkorenu, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Izbrisejo

Izbrise se dosednji član načelstva Franc Osterc, vpiše pa novoizvoljeni član načelstva Anton Slavič, posestnik v Bečučevcih.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Mariboru,
dne 7. avgusta 1930.
(Firm 107/29 — Gen I 43/37.)

471. Sedež: Št. Jurij ob j. ž.
Dan vpisa: 13. avgusta 1930.
Besedilo: Zadruga za izvoz jaje v Št. Jurju ob j. ž., registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Izstopili so iz načelstva: Davila Slavko, Fleck Peter in Lovrek Mijo.

Vstopili so v načelstvo: Regvat Ivan, trgovec v Pilštanju, Löschnigg Ivo, trgovec v Rogaški Slatini, in Gregurič Izidor, trgovec v Bedekovčini.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Celju,
dne 13. avgusta 1930.

(Firm 202/30 — Zadr. III 92/17.)

472. Sedež: Novo mesto.
Dan vpisa: 19. avgusta 1930.
Besedilo: Kmetijsko društvo za dekanijo Novo mesto in okolico, r. z. z. o. z.
Vpiše se na običnem zboru z dne 7. julija 1930. sklenjena likvidacija.

Firma se glasi odslej: »Kmetijsko društvo za dekanijo Novo mesto in okolico v Novem mestu, r. z. z. o. z. v likvidaciji«.

Likvidatorja sta ing. Absec Matko, profesor na Gimn. in Munda Josip, ravn. Ljudske posojilnice v Novem mestu.

Upniki se pozivajo, da se zglase pri zadruzi.

Okrožno sodišče v Novem mestu,
dne 19. avgusta 1930.

(Firm 184/30 — Zadr. II 252/9.)

473. Sedež: Velike Lašče.
Dan vpisa: 19. avgusta 1930.
Besedilo: Živnorojska zadruga v Velikih Laščah, r. z. z. o. p.

Vpisala se je sledeča sprememba:

§ 1. Trdka zadruge se glasi: »Živnorojska selekcijska zadruga v Velikih Laščah, registrovana zadruga z omejenim poroštvom«.

Zadruga ima svoj sedež v Vel. Laščah.

Namen zadruge:
§ 2. Zadruga ima namen povzdigniti živnorojske svojih članov s smotrom, da doseže čim donosnejšo plemo.

V ta namen:

a) komisijsko zbira in določa obojespolne živali za plemo,
b) komisijsko ocenjuje (klasificira) živali, ki jih je treba obdržati za nadaljno plemenitev,

c) križa zadržne samice s plemenjaki plemenite pasme,

č) vodi rodovnik (matične knjige) o poreklu vse zadržne živine,

d) označuje zadržno živino z vidnimi znaki, da se jo lahko kadarkoli spozna,

e) redno cepi vso zadržno živino zoper nalezljive bolezni in oskrbuje zdravljenje živine,

f) za člane nabavlja plemenite živinske pasme, potrebno krmo, zdravila in

druge potrebščine za umno živnorojsko ter posreduje pri prodaji odvisne plemenske živine,

g) potrebščine in plemenske živine dobavlja članom le proti takojšnjemu plačilu,
h) poučuje zadržne o umnem vzgajanju in krmljenju živine ter varovanju pred boleznimi,

i) kupuje in oskrbuje zadržne plemenjake,

j) zgradi skupno zadržno plemsko postajo ter ostale potrebne prostore in naprave,

k) prireja živinske razstave in ogleda ter se isih udeležuje.

§ 8. 1. odstavek se glasi: Delež je 2 Din 50 p za vsako plemensko žival.

Okrožno sodišče v Novem mestu,
dne 19. avgusta 1930.

(Firm 118/30. — Zadr. II. 192/8.)

III. Izbrisala se je nastopna zadruga:

474. Sedež: Sv. Lenart v Slov. Goricah.
Dan izbrisa: 7. avgusta 1930.

Besedilo: Konjerejska zadruga za okraj Sv. Lenart v Slov. Goricah.

Izbrisala se je radi končane likvidacije.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Mariboru,
dne 7. avgusta 1930.

(Firm 693/30 — Rg Zadr. II 48/25.)

Konkurzni razglasi

S 3/28—144. 1950

475. Oklic.

Konkurzna stvar Kajfeža Antona v Kočevju.

Zaradi vpokojitve konkurznega komisarja starešine okrajnega sodišča v Ribnici Mejača Antona, se imenuje na njegovo mesto sodnik okrajnega sodišča v Ribnici dr. Tschinkel Karol.

Okrožno kot konk. sodišče v Novem mestu,
dne 19. avgusta 1930.

S 12/25—145. 1955

476. Odprava konkurza.

Prezadolženka Zipser Nika, trgovka v Zalečah (Bled) 16.

Konkurz, ki je bil razglašen s sklepom opravilna številka S 12/25—1 o imovini prezadolženke, se odpravi, ker je bila razdeljena vsa masa, po § 139 k. r.

Deželno sodišče v Ljubljani,
dne 30. julija 1930.

Sa 3/30—40. 1954

477. Konec poravnave.

Poravnalno postopanje dolžnika Gntušek Aloja, trgovca v Mariboru, Glavni trg št. 6, registrovanega pod firmo Alojz Gntušek v Mariboru, je končano.

Okrožno sodišče v Mariboru,
dne 8. avgusta 1930.

Razglasi raznih uradov in oblastev

Broj: 34.640—1930.

1952

Oglas jeftimbe.

Predmet: Izgradnja uredske zgrade

okružnog urada za osiguranje radnika u Zemunu.

Središnji ured za osiguranje radnika u Zagrebu održat će u svojim službenim prostorijama u Mihanovićevoj ulici 3, III. kat javnu pismenu ofertalnu licitaciju i to dne 15. septembra 1930. u 10 sati prije podne za:

Sveukupne radnje izgradnje uredske zgrade za okružni ured za osiguranje radnika u Zemunu.

Ponude imaju glasiti na sveukupne radnje u troškovniku navedene, te se imaju u troškovniku uvrstiti jedinične cijene za svaku vrst radnje napose. Cijene moraju biti vlastoručno ispisane, te odnosne ukupne cijene tačno množene i zbrajane, a konačna svota ispisana brojevima i slovima.

Cjelokupne radnje izdat će se prema jediničnoj cijeni, eventualno u paušalu.

Ponude se imaju biljegovati sa Din 100— i predati u zapečaćenom omotu do gore označenog roka u urudžbeni zapisnik Središnjeg ureda za osiguranje radnika u Zagrebu. Na omotu valja napisati: Ponuda za gradnju uredske zgrade Okružnog ureda u Zemunu na jeftimbenu oglas broj 34.640/1930.

Jamčevina u iznosu od 5% za domaće državljanke, a 10% za strane imade svaki nudioc položiti kod blagajne Središnjeg ureda za osiguranje radnika u Zagrebu, te potvrdu o tome uručiti povjerenstvu prije otvaranja ponuda.

Kao jamčevina može služiti: 1. Nevin-kulirane uložne knjižice koje velebanke ili gotov novac; 2. Državni vrijednosni papiri računajući ih po normalni; 3. Uložnica Državne Hipotekarne banke, založnice i komunalne obveznice, koje je Ministar Finansija oglasio podesnima za kaucije i priznao im pupilarnu sigurnost sve po berzanskom tečaju ali ne preko nominala, konačno 4. Garantno pismo novčanog zavoda prvog reda registrovano kod generalnog inspektorata Ministarstva Finansija samo kao privremena kaucija, koju dostalac u roku od 8 dana izmjenjuje sa jednom od ostalih spomenutih kaucija.

Dostalac radnje imade ovu jamčevinu povisiti prigodom potpisa ugovora na 10% (strani na 20%) proračunate svote.

Ponudi dužni su nadmetati priložiti pismenu izjavu da su im uvjeti jeftimbe poznati te da pristaju po istima nadmetati se. Ujedno imaju priložiti pismeno očitovanje, da su im sve mjesne prilike kao i one gdje se gradnja ima izvesti dobro poznate.

Svaki nudioc ima doprinijeti pismeno uvjerenje svoje nadležne komore, esnafa ili sindikata te uvjerenje Ministarstva

Gradjevina o pravo učestvovanja kod javne licitacije.

Isplata zaslužbine izvršavati će se namirana providjenim taksnim markama u iznosu od 0-5% svote, koja se podiže, a kod konačnog obračuna plaća poduzetnik 1% ugovorene odnosno obračunate svote u ime državne pristojbe za parvni posao.

Ponude koje ne bi propisanim uslovima odgovarale neće se uvažiti isto tako i naknadno te brzojavno podnešene ponude.

Središnji ured za osiguranje radnika u Zagrebu nije obvezan prihvatiti nijednu ponudu, kao ni prihvatiti najjeftiniju, te nije dužan obrazložiti svoj postupak u izboru dostalca.

Opće i jeftimbene uvjete te troškovnik i nacrti mogu nadmetati dobiti kod Središnjeg ureda za osiguranje radnika u Zagrebu i kod Okružnog ureda za osiguranje radnika u Zemunu uz cijenu od 100— Din.

Za vrijeme raspisa mogu interesenti dobiti eventualna nužna razjašnjenja u uredgovnici Srednjeg ureda za osiguranje radnika, Mihanovićeve ulice 3, soba 419, odnosno kod Okružnog ureda za osiguranje radnika u Zemunu.

U Zagrebu, dne 18. avgusta 1930.

Središnji ured za osiguranje radnika
Zagreb, Mihanovićeve ul. 3

Štev. 2888/30.

1960

Razglas

Direkcija šum v Ljubljani ponovno razpisuje v verskozakladnih gozdih v področju šumske uprave v Kranjski gori prodajo okoli 1000 prn³ v ržiji izdelanega smrekovega lubja.

Ponudbe, pisane na tiskovinah, ki se dobe pri direkciji šum v Ljubljani, Bleiweisova cesta št. 1, je vložiti do 18. septembra 1930. do 11. ure dopoldne pri isti direkciji.

Vsa predmetna pojasnila daje direkcija šum v Ljubljani in šumska uprava v Kranjski gori.

Direkcija šum v Ljubljani,
dne 20. avgusta 1930.

Razne objave

1967

Objava.

Izgubil sem spričevalo III. b razreda klasične gimnazije v Mariboru od 26. junija 1929.

Proglasam ga za neveljavno.
Maribor 21. avgusta 1930.

Anton Majer, dijak.

1947

Objava.

Podpisani sem izgubil omovnico, izdano od občinskega urada v Veliki Nedelji v letu 1926.

Proglasam jo za neveljavno.
V Mariboru, dne 20. avgusta 1930.

Franjo Tusah s. r. mag. poduradnik.

Vstopil je mlad človek, star kakih osemnajst ali dvajset let, s klobukom na glavi. Obleden je bil v steklenozelen angleški jahalni plašč, čigar troje ovratnikov mu je zakrivalo prsi in život. Kostanjevi lasje so mu padali v kodrih na rame. Stopil je na sredo delavnice, kakor da hoče ujeti vso svetlobo, ki so jo puščale šipe skozi sneg, ter stal nekaj trenutkov nepremično in molčé.

Dočim ga je grajanka Gamelinova osuplo gledala, je slednjič izpregovoril:

»Kaj ne poznaš svoje hčere? ...«

Stara gospa je sklenila roke:

»Julija! ... Ti si! ... Je li mogoče! ...«

»Seveda, jaz sem! Poljubi me, mama!«

Grajanka vdova Gamelinova je privila hčerko nase ter potočila solzo na ovratnik jahalnega plašča. Nato je nadaljevala z glasom, ki je razodeval zaskrbljenost:

»Ti v Parizu!«

»Ah, mama, da bi bila prišla sama! ... Mene v tej obleki ne bo nihče spoznal.«

In res, plašč ji je skrival oblike in ni bila videti dosti drugačna kakor mnogo zelo mladih moških, ki so, kakor ona, nosili dolge, s prečo predeljene lase. Poteze njenega obraza, fine in ljubke, toda zagorele, upadle od truda, trde od skrbi, so imele drzen in moški izraz. Bila je drobna, imela je dolge in ravne noge,

¹ Deževnik (pluviôse), peti mesec republikanskega koledarja, od 20. januarja do 19. februarja; op. prev.

kretnje so ji bile uglajene; edino njen jasni glas bi jo bil utegnil izdati.

Mati jo je vprašala, če je lačna. Odgovorila je, da se ne bo branila jedi, in ko ji je postregla s kruhom, vinom in gnatjo, se je lotila jedi, opiraje se s komolcem na mizo, lepa in požrešna kakor Ceres v koči stare Baubo-e.

Nato je dejala, še s kozarcem na ustnicah:

»Mama, ali veš, kdaj se vrne moj brat domov?«

Prišla sem, da bi govorila z njim.«

Dobra mati je pogledala v zadregi svojo hčer in ni ničesar odgovorila.

»Moram ga videti. Mojega soproga so davi prijeli in odvedli v Luksemburg.«

Svojega »soproga« je nazivala Fortunata Chassagne-a, bivšega plemiča in častnika v Bouillé-jevem¹ polku. Vzljubil jo je bil, ko je še delala v modni trgovini v Lombardski ulici, jo ugrabil in odvedel s seboj na Angleško, kamor se je izselil po 10. avgustu. Bil je njen ljubimec; toda sodila je, da je dostojnejše, ako ga vpričo svoje matere imenuje svojega soproga. Misli pa si je, da ju je beda zares združila v zakon in da je nesreča pač tudi zakrament.

Več ko enkrat sta oba prebila noč na kaki klopi v londonskih parkih, pobirala kosce kruha pod mizami pivnic v Piccadilly-ju.

Mati ji ni odgovorila ter jo je gledala z mrkim očesom.

»Kaj me ne slišiš, mama? Mudi se, takoj moram videti Evarista: on edini more rešiti Fortunata.«

»Julija,« je odvrnila mati, »bolje bo, da ne govoriš s svojim bratom.«

»Kako? Kaj praviš, mati?«

¹ Bouillé, franc. general, ki je pripravil beg Ludovika XVI.; op. prev.

»Pravim, da je bolje, da ne govoriš s svojim bratom o gospodu Chassagne-u.«

»Pa vendar moram, mama!«

»Dete moje, Evarist ne more odpustiti gospodu Chassagne-u, da te je ugrabil. Saj veš, s kakšno jezo je govoril o njem, kakšna imena mu je dajal.«

»Da, imenoval ga je pohujšljivec,« je dejala Julija s kratkim sikajočim smehom ter skomignila z rameni.

»Dete moje, bil je na smrt užaljen. Evarist je trdno sklenil, da ne bo več govoril o gospodu Chassagne-u. In glej, dve leti je že, odkar ni črnil besedice ne o njem ne o tebi. Toda njegova čustva se niso izpremenila; saj ga poznaš: ne more vama odpustiti.«

»Toda, mama, saj me je Fortunat poročil ... v Londonu ...«

Uboga mati je dvignila oči in roke:

»Dovolj je, da je Fortunat aristokrat, emigrant, pa ravna Evarist z njim kot s sovražnikom.«

»Skratka, mama, odgovori mi. Ako ga poprosim, da napravi potrebne korake pri javnem tožilecu in odboru za javno varnost, da bi rešil Fortunata, kaj misliš, da ne bo privolil v to? ... Toda, mama, nestvor bi bil, ako odreče!«

»Dete moje, tvoj brat je poštenjak in dober sin. Toda ne zahtevaj od njega, o, ne zahtevaj od njega, da bi se zavzel za gospoda Chassagnea ... Poslušaj me, Julija. Svojih misli mi ne zaupa in brez dvoma tudi nisem zmožna, da bi jih razumela ... toda on je sodnik, ima načela, ravna po svoji vesti. Ne prosi ga ničesar, Julija.«

»Vidim, da ga sedaj poznaš. Več, da je hladen, neobčuten, da je zlobnež, da ga je samo častihlepje in ničemurnost. In ti si ga imela vedno rajša kakor mene. Ko smo živeli val trije skupaj, si mi ga stavila za zgled.«